

Republika ng Pilipinas
Kagawaran ng Edukasyon
DepEd Complex, Meralco Avenue
Lungsod ng Pasig

K to 12 Gabay Pangkurikulum

ARALING PANLIPUNAN

Baitang 1 – 10

Disyembre 2013

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

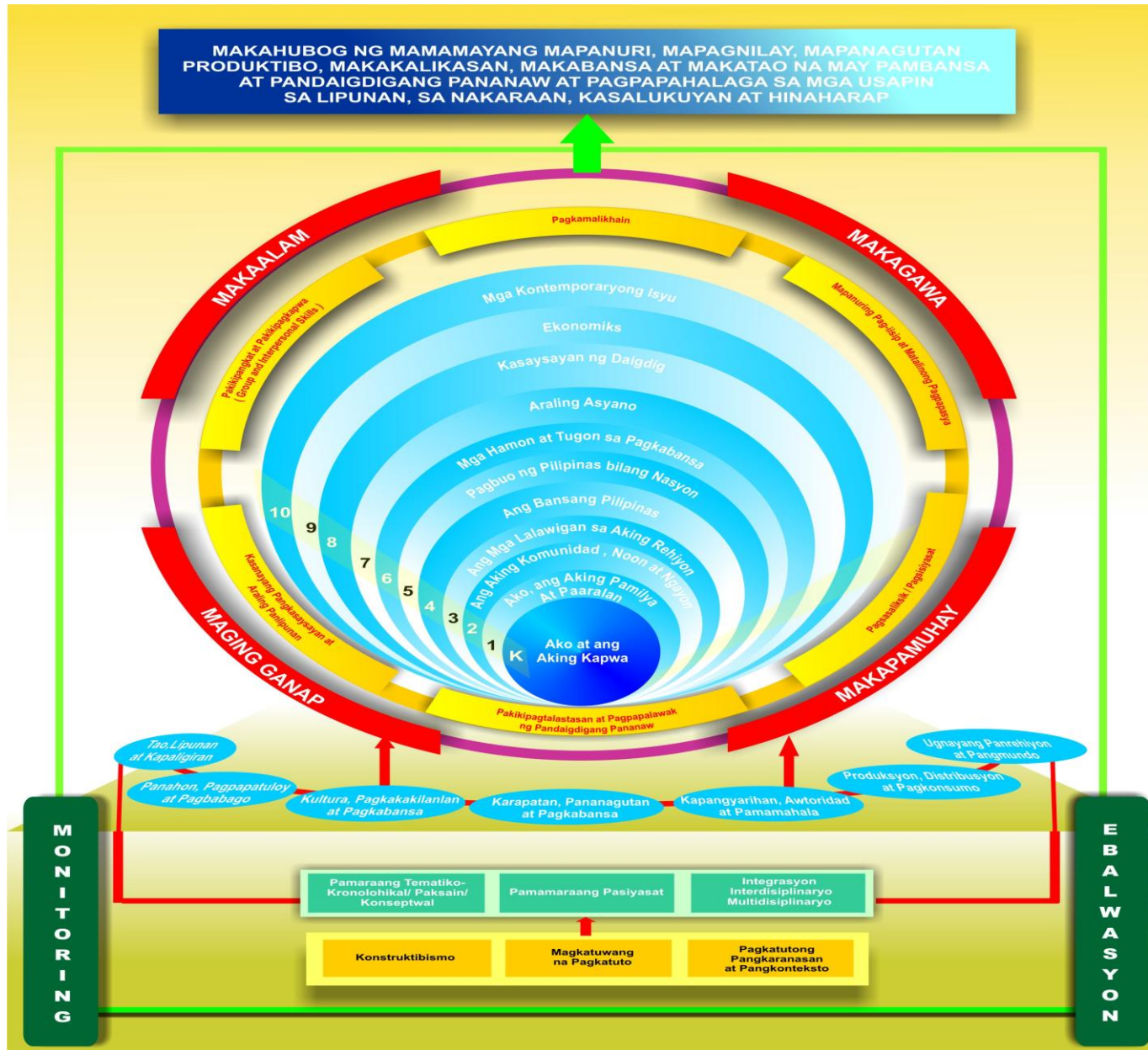

Figure 1. The Conceptual Framework of Araling Panlipunan

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

BALANGKAS NG ARALING PANLIPUNAN

Deskripsyon

Naging batayan ng K-12 Araling Panlipunan Kurikulum ang mithiin ng “Edukasyon para sa Lahat 2015” (Education for All 2015) at ang K-12 Philippine Basic Education Curriculum Framework. Layon ng mga ito na magkaroon ng mga kakayahang kinakailangang sa siglo 21 upang makalinang ng “functionally literate and developed Filipino.” Kaya naman, tiniyak na ang mga binuong nilalaman, pamantayang pangnilalaman at pamantayan sa pagganap sa bawat baitang ay makapag-aambag sa pagtatamo ng nasabing mithiin. Sa pag-abot ng nasabing mithiin, tunguhin (goal) ng K-12 Kurikulum ng Araling Panlipunan ang makahubog ng mamamayang mapanuri, mapagmuni, mapanagutan, produktibo, makakalikasan, makabansa at makatao na may pambansa at pandaigdigang pananaw at pagpapahalaga sa mga usaping pangkasaysayan at panlipunan.

Katuwang sa pagkamit ng layuning ito ay ang pagsunod sa teorya sa pagkatuto na kontruktibismo, magkatuwang na pagkatuto (collaborative learning), at pagkatutong pangkaranasan at pangkonteksto at ang paggamit ng mga pamaraang tematiko-kronolohikal at paksain/ konseptuwal, pagsisiyat, integratibo, interdesiplinaryo at multidiplinaryo. Sa pagkamit ng nasabing adhikain, mithi ng kurikulum na mahubog ang pag-iisip (thinking), perpekstibo at pagpapahalagang pangkasaysayan at sa iba pang disiplina ng araling panlipunan ng mag-aaral sa pamamagitan ng magkasabay na paglinang sa kanilang kaalaman at kasanayang pang-disiplina.

Mula sa unang baitang hanggang ika-labindalawang baitang, naka-angkla (anchor) ang mga paksain at pamantayang pang-nilalaman at pamantayan sa pagganap ng bawat yunit sa pitong tema: 1) tao, kapaligiran at lipunan 2) panahon, pagpapatuloy at pagbabago, 3) kutlura, pananagutan at pagkabansa, 4) karapatan, pananagutan at pagkamamamayan 5) kapangyarihan, awtoridad at pamamahala, 6) produksyon, distribusyon at pagkonsumo 7) at ungnayang pangrehiyon at pangmundo Samantala, ang kasanayan sa iba’t-ibang disiplina ng araling panlipunan tulad pagkamalikhain, mapanuring pag-iisip at matalinong pagpapasya, pagsasaliksik/ pagsisiyasat, kasanayang pangkasaysayan at Araling Panlipunan, at pakikipagtalastasan at pagpapalawak ng pandaigdigang pananaw, ay kasabay na nalilina ayon sa kinakailangang pag-unawa at pagkatuto ng mag-aaral sa paraang expanding.

Sa ibang salita, layunin ng pagtuturo ng K-12 Araling Panlipunan na malinang sa mag-aaral ang pag-unawa sa mga pangunahing kaisipan at isyung pangkasaysayan, pangheograpiya, pampulitika, ekonomiks at kaugnay na disiplinang panlipunan upang siya ay makaalam, makagawa, maging ganap at makipamuhay (*Pillars of Learning*). Binibigyang diin sa kurikulum ang pag-unawa at hindi pagsasaulo ng mga konsepto at terminolohiya. Bilang pagpapatunay ng malalim na pag-unawa, ang mag-aaral ay kinakailangang makabuo ng sariling kahulugan at pagpapakahulugan sa bawat paksang pinag-aaralan at ang pagsasalin nito sa ibang konteksto lalo na ang aplikasyon nito sa tunay na buhay na may kabuluhan mismo sa kanya at sa lipunang kanyang ginagalawan.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Batayan ng K to 12 Araling Panlipunan Kurikulum

Naging batayan ng K-12 Araling Panlipunan Kurikulum ang mithiin ng “Edukasyon para sa Lahat 2015” (Education for All 2015) at ang K-12 Philippine Basic Education Curriculum Framework. Layon ng mga ito na magkaroon ng mga kakayahang kinakailangang sa siglo 21 upang makalinang ng “functionally literate and developed Filipino.” Nilalayon din ng batayang edukasyon ang pangmatagalang pagkatuto pagkatapos ng pormal na pag-aaral (lifelong learning). Angistratehiya sa pagkamit ng mga pangkalahatang layuning ito ay alinsunod sa ilang teorya sa pagkatuto na konstruktibismo, magkatuwang na pagkatuto (collaborative learning), at pagkatutong pangkaranasan at pangkonteksto.

Ang sakop at daloy ng AP kurikulum ay nakabatay sa kahulugan nito:

Ang Araling Panlipunan ay pag-aaral ng mga tao at grupo, komunidad at lipunan, kung paano sila namuhay at namumuhay, ang kanilang ugnayan at interaksyon sa kapaligiran at sa isa’t isa, ang kanilang mga paniniwala at kultura, upang makabuo ng pagkakakilanlan bilang Pilipino, tao at miyembro ng lipunan at mundo at maunawaan ang sariling lipunan at ang daigdig, gamit ang mga kasanayan sa pagsasaliksik, pagsisiyasat, mapanuri at malikhaing pag-iisip, matalinong pagpapasya, likas-kayang paggamit ng pinagkukunang-yaman, at mabisang komunikasyon. Layunin ng Araling Panlipunan ang paghubog ng mamamayang mapanuri, mapagmuni, responsable, produktibo, makakalikahan, makabansa, at makatao, na may pambansa at pandaigdigang pananaw at pagpapahalaga sa mga usapin sa lipunan sa nakaraan at kasalukuyan, tungo sa pagpanday ng kinabukasan.

Layunin ng AP Kurikulum

Nilalayon ng AP kurikulum na makalinang ng kabataan na may tiyak na pagkakakilanlan at papel bilang Pilipinong lumalahok sa buhay ng lipunan, bansa at daigdig. Kasabay sa paglinang ng identidad at kakayanang pansibiko ay ang pag-unawa sa nakaraan at kasalukuyan at sa ugnayan sa loob ng lipunan, sa pagitan ng lipunan at kalikasan, at sa mundo, kung paano nagbago at nagbabago ang mga ito, upang makahubog ng indibiduwal at kolektibong kinabukasan. Upang makamit ang mga layuning ito, mahalagang bigyang diin ang mga magkakaugnay na kakayahan sa Araling Panlipunan: (i) pagsisiyasat; (ii) pagsusuri at interpretasyon ng impormasyon; (iii) pananaliksik; (iv) komunikasyon, lalo na ang pagsulat ng sanaysay; at (v) pagtupad sa mga pamantayang pang-etika.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Tema ng AP Kurikulum

Upang tuhugin ang napakalawak at napakaraming mga paksa na nakapaloob sa Araling Panlipunan, ito ang magkakaugnay na temang gagabay sa buong AP kurikulum, na hango sa mga temang binuo ng National Council for Social Studies (Estados Unidos).¹ Hindi inaasahan na lahat ng tema ay gagamitin sa bawat baitang ng edukasyon dahil ilan sa mga ito, katulad, halimbawa, ng ika-anim na tema, Produksyon, Distribusyon at Pagkonsumo, ay mas angkop sa partikular na kurso (Ekonomiks) kaysa sa iba, bagamat tatalakayin din ang ilang mga konsepto nito sa kasaysayan ng Pilipinas, ng Asya at ng mundo. Iaangkop ang bawat tema sa bawat baitang ngunit sa kabuuan, nasasakop ng kurikulum ang lahat ng mga tema.

1. Tao, Lipunan at Kapaligiran

Ang ugnayan ng tao sa lipunan at kapaligiran ay pundamental na konsepto sa Araling Panlipunan. Binibigyang diin ng temang ito ang pagiging bahagi ng tao hindi lamang sa kanyang kinabibilangang komunidad at kapaligiran kundi sa mas malawak na lipunan at sa kalikasan. Sa ganitong paraan, mauunawaan ng mag-aaral ang mga sumusunod:

- 1.1 Ang mga batayang konsepto ng heograpiya, gamit ang mapa, atlas at simpleng teknolohikal na instrumento, upang mailugar niya ang kanyang sarili at ang kinabibilangan niyang komunidad;
- 1.2 Ang impluwensiya ng pisikal na kapaligiran sa tao at lipunan at ang epekto ng mga gawaing pantao sa kalikasan;
- 1.3 Ang *mobilidad* (pag-usad) ng tao at populasyon, at mga dahilan at epekto ng mobilidad na ito; at
- 1.4 Ang pananagutan ng indibidwal bilang miyembro ng lipunan at taga-pangalaga ng kapaligiran at tapagpanatili ng likas kayang pag-unlad

2. Panahon, Pagpapatuloy at Pagbabago

Mahalagang makita ng mag-aaral ang pag-unlad ng lipunan mula sa sinaunang panahon hanggang sa kasalukuyan upang lalo niyang maunawaan ang kanyang sarili at bansa at sa ganoong paraan ay makapagbuo ng identidad (*pagkakakilanlan*) bilang indibiduwal at miyembro ng lipunan, bansa at mundo. Sentral sa pag-aaral ng tao, lipunan at kapaligiran ang konsepto ng panahon (time), na nagsisilbing batayang konteksto at pundasyon ng pag-uunawa ng mga pagbabago sa buhay ng bawat isa, ng lipunang kanyang kinabibilangan, at ng kanyang kapaligiran. Ang kaisipang kronolohikal ay hindi nangangahulugan ng pagsasaulo ng mga petsa o pangalan ng tao at lugar, bagamat mayroong mga mahahalagang historikal fact (*katotohan/ impormasyon*) na dapat matutunan ng mag-aaral, kundi ang pagkilala sa pagkakaiba ng nakaraan sa kasalukuyan, ang pagpapatuloy ng mga paniniwala, istruktura at iba pa sa paglipas ng panahon, ang pag-unawa ng konsepto ng kahalagahang pangkasaysayan (historical significance), pagpahalaga sa konstekto ng pangyayari sa nakaraan man o sa kasalukuyan, at ang mga kaugnay na kakayahan upang maunawaan nang buo ang naganap at nagaganap.

3. Kultura, Pagkakakilanlan at Pagkabansa

Kaugnay sa dalawang naunang tema ang konsepto ng kultura, na tumutukoy sa kabuuan ng mga paniniwala, pagpapahalaga, tradisyon, at paraan ng pamumuhay ng isang grupo o lipunan, kasama ang mga produkto nito katulad ng wika, sining, at iba pa. Nakaangkla sa kultura ang *identidad* ng grupo at ng mga miyembro nito, na sa bansang Pilipinas at sa ibang bahagi ng mundo ay napakarami at iba-iba. May mga aspeto ng kultura na nagbabago samantala ang iba naman ay patuloy na umiiral sa kasalukuyan. Sa pag-aaral ng temang ito, inaasahan na makabubuo ang mag-aaral ng sariing pagkakakilanlan bilang kabataan, indibidwal at Pilipino, at maunawaan at mabigyang galang ang iba't ibang kultura sa Pilipinas. Ang pagkakakilanlan bilang Pilipino ay magiging basehan ng makabansang pananaw, na siya namang tutulong sa pagbuo ng mas malawak na pananaw ukol sa mundo.

4. Karapatan, Pananagutan at Pagkamamamayan

Nakabatay ang kakayahang pansibiko sa pag-unawa sa papel na ginagampanan ng bawat isa bilang mamamayan at kasapi ng lipunan at sa pagkilala at pagtupad ng mga karapatan at tungkulin bilang tao at mamamayan. Pananagutan ng mamamayan na igalang ang karapatan ng iba, anuman ang kanilang pananampalataya,

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

paniniwalang pampulitika, kultural, kasarian, etnisidad, kulay ng balat, pananamit at personal na pagpili. Kasama rito ang paggalang sa opinyon ng iba kahit hindi ito sang-ayon o katulad ng sariling pag-iisip, at respeto sa pagkatao ng sinuman sa bansa at mundo. Ang pag-unawa sa karapatang pantao at ang pananagutang kaakibat dito ay mahalagang bahagi ng AP kurikulum upang makalahok ang magaaral nang ganap at sa makabuluhang paraan sa buhay ng komunidad, bansa at mundo.

5. Kapangyarihan, Awtoridad at Pamamahala

Bahagi ng pagkamamamayan ay ang pag-unawa sa konsepto ng kapangyarihan, ang paggamit nito sa bansa at sa pang-araw-araw na buhay, ang kahulugan at kahalagahan ng demokratikong pamamalakad, at ang uri ng pamahalaan sa Pilipinas. Sakop din ng temang ito ang Saligang Batas, na nagsasaad ng mga karapatan at pananagutan ng mamamayan at ng sambayanang Pilipino. Ang pag-unawa sa konsepto ng awtoridad at liderato sa iba-ibang antas at aspeto ng pamahalaan, kasama ang mabigat na tungkulin sa pagiging isang lider, ay tatalakayin sa AP kurikulum. Ang karanasan din ng mga bansa sa Asya at sa ibang bahagi ng daigidig ngayon at sa nakaraan ay pinagmulan ng maraming halimbawa at aralin ukol sa temang ito.

6. Produksyon, Distribusyon at Pagkonsumo

Paano gagastusin ang sariling allowance o kita ng magulang? Paano palalaguin ang naipong pondo ng pamilya? Ang sagot sa mga simpleng tanong na ito ay may kinalaman sa batayang konsepto ng pagpili (choice), pangangailangan, paggastos (expenditure), halaga at pakinabang (cost and benefit) na sakop unang-una ng Ekonomiks, ngunit ginagamit din sa pag-aaral ng kasaysayan ng Pilipinas at mga lipunan sa rehiyon ng Asya at daigidig. Sa pag-aaral ng temang Produksyon, Distribusyon at Pagkonsumo, magagamit ng mag-aaral ang mga konseptong ito sa sariilng buhay at mauunawaan ang ibang konsepto katulad ng inflation, GDP, deficit, na karaniwang nababasa sa dyaryo o naririnig sa balita sa radyo. Mahalaga ring maunawaan ng mag-aaral ang panlipunang epekto ng desisyon ng indibidwal na konsyumer at ng mga kumpanya, katulad ng epekto ng kanilang pagpapasya sa presyo ng bilihin o ang epekto ng patakaran ng pamahalaan sa pagdebelop ng ekonomiya, gamit ang pamamaraang matematikal. (Consumer Ed. Financial Literacy, Pag-iimpok)

7. Ugnayang Panrehiyon at Pangmundo

Sinusuportahan ng temang ito ang layunin ng AP kurikulum na makabuo ang mag-aaral ng pambansa at pandaigdigang pananaw at pagpapahalaga sa mga pangunahing usapin sa lipunan at mundo. Araling Asyano sa baitang 7, Kasaysayan ng Daigidig sa baitang 8, Ekonomiks sa baitang 9 at Mga Kontemporaryong Isyu sa baitang 10. Makatutulong ang kaalaman tungkol sa ibang bansa sa pag-unawa ng lugar at papel ng Pilipinas sa rehiyon at mundo, at kung paano maaaring kumilos ang Pilipino at ang bansa sa paglutas ng mga suliranin bilang kasapi ng pandaigdigang komunidad.

Inaasahan na sa ika-11 at ika-12 na baitang ay magkakaroon ng mga elektib na kursong tatalakay sa iba't ibang isyu (lokal, pambansa, panrehiyon, at pandaigidig) upang lumawak ang kaalaman ng mga mag-aaral at malinang ang kanilang mga mapanuring kakayahan. Sa ganitong paraan din ay lalong mahahasa ang pagkakadalubhasa ng bawat AP na guro sa pagdisenyo ng nilalaman ng kurso at sa istrategiya ng pagturo nito alinsunod sa pangkalahatang balangkas ng AP. Ilang halimbawa ng mga paksa ng elektib na kurso ay:

1. Mga panganib sa kapaligiran at kalikasan, ang pangangalaga nito at mga hakbang na maaaring gawin ng mga mag-aaral at ng komunidad upang matugunan ang mga panganib na ito;
2. Ang layunin at pilosopiya ng isang batas o patakarang opisyal, ang epekto nito sa tao at lipunan (at kalikasan), ang mga problema sa implementasyon at posibleng solusyon sa problema
3. Ang ugnayan ng kultura sa pagsulong ng lipunan (komunidad, bansa) at mga isyung kaugnay sa kaunlaran ng lipunan
4. Mga pandaigdigang problema sa klima, kalamidad (natural at likha ng tao), at ang paglutas ng mga suliraning ito

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Mga Kakayahan

Ang mga kakayahan ng bagong AP kurikulum ay nakaugat sa mga layunin ng batayang edukasyon: ang kapaki- pakinabang (functional) na literasi ng lahat; ang paglinang ng “functionally literate and developed Filipino;” at ang pangmatagalang pagkatuto pagkatapos ng pormal na pag-aaral (lifelong learning). Makikita ang mga pangkalahatang layuning ito sa mga partikular na kakayahan ng AP katulad halimbawa, ng pagsisiyasat at pagsusuri. Samakatuwid, ang AP kurikulum ay di lamang base sa nilalaman (content-based) kundi rin sa mga kakayahan (competence-based). Sadyang inisa-isa ang mga kakayahan ng AP upang: (a) ipakita ang ugnayan nito sa mga layunin ng batayang edukasyon, at (b) bigyang diin ang mga mapanuring kakayahan na hindi malilinig sa pamamagitan ng pagsasaulo ng impormasyon.

Sa ibaba ang kabuuan ng mga pangkalahatang kakayahan sa AP kurikulum at sa bawat kakayahan, ang mga partikular na kasanayan. Magkakaugnay ang mga kakayahan at kapwa nagpapatibay ang mga ito sa isa’t isa. Nilalayong linangin ang mga kakayahan sa deelopmental na pamamaraan na angkop sa bawat antas ng batayang edukasyon at sa proseso ng scaffolding, upang maitatag ang pundasyon ng mga kasanayan para sa mas malalim (at mas kompleks) na kakayahan.

Kakayahan	Partikular na Kasanayan
Pagsisiyasat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Natutukoy ang mga sanggunian o pinagmulan ng impormasyon 2. Nakagagamit ng mapa at atlas upang matukoy ang iba’t ibang lugar, lokasyon at ibang impormasyong pangheograpiya 3. Nakagagamit ng mga kasangkapang teknolohikal upang makakita o makahanap ng mga sanggunian ng impormasyon
Pagsusuri at interpretasyon ng datos	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nakababasa ng istatistikal na datos 2. Nakagagamit ng pamamaraang istatistikal o matematikal sa pagsuri ng kwantitatibong impormasyon at ng datos penomenong pang-ekonomiya 3. Nakababasa sa mapanuring pamamaraan upang maunawaan ang historikal na konteksto ng sanggunian at ang motibo at pananaw ng may-akda
Pagsusuri at interpretasyon ng impormasyon	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nakauunawa ng kahulugan, uri at kahalagahan ng primaryang sanggunian at ang kaibahan nito sa sekundaryang sanggunian 2. Nakabubuo ng kamalayan sa mga pagpapahalaga, gawi at kaugalian ng panahon at nakikilala ang impormasyon pagkakaiba at/o pagkakatulad ng mga iyon sa kasalukuyan 3. Nakikilala ang historikal na perspektibo ng awtor o manlilikha 4. Natutukoy ang pagkakaiba ng opinyon at fact 5. Nakatataya ng impormasyon sa pamamagitan ng pagkilala sa bias o punto de bista ng awtor/manlilikha 6. Nakakuha ng datos mula sa iba’t ibang primaryang sanggunian 7. Nakahihinuha mula sa datos o ebidensya 8. Nakapag-aayos at nakagagawa ng buod ng impormasyon—pangunahing katotohanan at ideya sa sariling salita 9. Nakauunawa ng ugnayang sanhi at epekto (cause and effect) 10. Nakapaghahambing ng impormasyon mula sa mga magkakaugnay na sanggunian at nakikilala ang mga punto ng pagkakasundo at di pagkakasundo 11. Nakabubuo ng interpretasyon tungkol sa magkaiba at posibleng magkasalungat na paliwanag ng isang pangyayari 12. Nakapagbibigay ng historikal na kahalagahan sa mga tao, grupo, pangyayari, proseso o kilusan at institusyon 13. Napag-iisipan ang sariling ideya o pagtingin tungkol sa pinag-uusapan at mga natutuhan mula sa sanggunian 14. Nakapaghahambing ng sariling kaisipan sa kaisipan ng awtor/manlilikha at naipaliliwanag kung saan at bakit sumasang-ayon o hindi ang dalawang kaisipan 15. Nakauunawa ng papel at epekto ng heograpiya sa pagbabagong panlipunan at pangkalikasan

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Kakayahan	Partikular na Kasanayan
	<ol style="list-style-type: none"> 16. Nakagagamit ng pamamaraang matematikal sa pag-unawa ng mga batayang konsepto ng Ekonomiks at sa pagsusuri ng kwantitatibong datos 17. Nakabubuo ng konklusyon base sa interpretasyon ng impormasyon
Pagsasaliksik	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nakasagot ng tanong base sa angkop at sapat na ebidensya 2. Nakapag-aayos ang resulta ng pagsasaliksik sa lohikal na paraan 3. Nakagagamit ng teknolohikal na instrumento sa pagsasaliksik, pagsusuri ng datos, pagsulat ng sanaysay o papel, at paghanda ng presentasyon ng pananaliksik
Komunikasyon	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nakapag-uugnay ng sari-saring impormasyon mula sa mga angkop na sanggunian 2. Naipakikilala ang sipi mula sa sanggunian at nagagamit ito nang tama 3. Naipararating sa malinaw at maayos na paraan ang sariling kaisipan tungkol sa kaganapan o isyung pinag-aaralan na pinatitibay ng nararapat na ebidensya o datos 4. Nakabubuo ng maikli ngunit malinaw na introduksyon at konklusyon kapag nagpapaliwanag 5. Nakasulat ng sanaysay (na may habang 3-5 pahina sa mataas na baitang) na nagpapaliwanag ng isang pangyayari, isyu o penomeno, gamit ang nararapat at sapat na impormasyon o ebidensiya sa angkop na pamamaraan
Pagtupad sa pamantayang pang-etika	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nakauunawa ng karapatan at tungkulin bilang mamamayan upang makalahok sa makabuluhang paraan sa buhay ng pamayanan, bansa at dagidig 2. Naigagalang at nabibigyang kahalagahan ang pagkakaiba ng mga tao, komunidad, kultura, at paniniwala, at ang kanilang karapatang pantao 3. Nagiging maingat sa sariling naisin, paniniwala, punto de bista o posisyon 4. Nakapagpapakita ng pantay na pakikitungo at paggalang sa mga may ibang pag-iisip kahit hindi ito sumasang-ayon sa sariling ideya, posisyon o pagtingin 5. Natutukoy ang sangguniang ginamit sa papel (reaksyon, maikling sanaysay) bilang pagkilala sa karapatan sa pag-aaring intelektuwal ng awtor/manlilikha

Pamantayan sa Programa (Core learning Area Standard):

Naipamamalas ang pag-unawa sa mga konsepto at isyung pangkasaysayan, pangheograpiya, pang-ekonomiya, pangkultura, pampamahalaan, pansibiko, at panlipunan gamit ang mga kasanayang nalinang sa pag-aaral ng iba't ibang disiplina at larangan ng araling panlipunan kabilang ang pananaliksik, pagsisiyasat, mapanuring pag-iisip, matalinong pagpapasya, pagkamalikhain, pakikipagkapwa, likas-kayang paggamit ng pinagkukunang-yaman, pakikipagtalastasan at pagpapalawak ng pandaigdigang pananaw upang maging isang mapanuri, mapagnilay, mapanagutan, produktibo, makakalikasan, makabansa at makatao na papanday sa kinabukasan ng mamamayan ng bansa at daigdig.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Pangunahing Pamantayan ng Bawat Yugto (Key Stage Standards):

K – 3	4 – 6	7 – 10
Naipamamalas ang panimulang pag-unawa at pagpapahalaga sa sarili, pamilya, paaralan, at komunidad, at sa mga batayang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, distansya at direksyon gamit ang mga kasanayan tungo sa malalim ng pag-unawa tungkol sa sarili at kapaligirang pisikal at sosyo-kultural, bilang kasapi ng sariling komunidad at ng mas malawak na lipunan	Naipamamalas ang mga kakayahan bilang batang produktibo, mapanagutan at makabansang mamamayang Pilipino gamit ang kasanayan sa pagsasaliksik, pagsisiyasat, mapanuring pag-iisip, matalinong pagpapasya, pagkamalikhain, pakikipagkapwa, likas-kayang paggamit ng pinagkukunang-yaman at pakikipagtalastasan at pag-unawa sa mga batayang konsepto ng heograpiya, kasaysayan, ekonomiya, pamamahala, sibika at kultura tungo sa pagpapanday ng maunlad na kinabukasan para sa bansa.	Naipamamalas ang mga kakayahan bilang kabataang mamamayang Pilipino na mapanuri, mapagnilay, malikhain, may matalinong pagpapasya at aktibong pakikilahok, makakalikasan, mapanagutan, produktibo, makatao at makabansa, na may pandaigdigang pananaw gamit ang mga kasanayan sa pagsisiyasat, pagsusuri ng datos at iba't ibang sanggunian, pagsasaliksik, mabisang komunikasyon at pag-unawa sa mga batayang konsepto ng heograpiya, kasaysayan, ekonomiya, politika at kultura tungo sa pagpapanday ng maunlad na kinabukasan para sa bansa.

Pamantayan sa Bawat Baitang/ Antas (Grade Level Standards):

Baitang	Pamantayan sa Pagkatuto
K	Naipamamalas ang panimulang pag-unawa sa pagkilala sa sarili at pakikipag-ugnayan sa kapwa bilang pundasyon sa paglinang ng kamalayan sa kapaligirang sosyal.
1	Naipamamalas ang kamalayan at pag-unawa sa sarili bilang kasapi ng pamilya at paaralan at pagpapahalaga sa kapaligirang pisikal gamit ang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, interaksyon, distansya at direksyon tungo sa pagkakakilanlan bilang indibidwal at kasapi ng pangkat ng lipunan.komunidad.
2	Naipamamalas ang kamalayan, pag-unawa at pagpapahalaga sa kasalukuyan at nakaraan ng kinabibilangang komunidad, gamit ang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, kapangyarihan, pamumuno at pananagutan, pangangailangan at kagustuhan, pagkakilanlan, mga simpleng konseptong heograpikal tulad ng lokasyon at pinagkukunang-yaman at ng mga saksi ng kasaysayan tulad ng tradisyong oral at mga labi ng kasaysayan.
3	Naipamamalas ang malawak na pag-unawa at pagpapahalaga ng mga komunidad ng Pilipinas bilang bahagi ng mga lalawigan at rehiyon ng bansa batay sa (a) katangiang pisikal (b) kultura; (c) kabuhayan; at (d) pulitikal, gamit ang malalim na konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, interaksyon ng tao at kapaligirang pisikal at sosyal.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Baitang	Pamantayan sa Pagkatuto
4	Naipagmamalaki ang pagka- Pilipino at ang bansang Pilipinas na may pagpapahalaga sa pagkakaiba-iba ng mga kulturang Pilipino batay sa paggamit ng mga kasanayan sa heograpiya, pag-unawa sa kultura at kabuhayan, pakikilahok sa pamamahala at pagpapahalaga sa mga mithiin ng bansang Pilipinas.
5	Naipamamalas ang pag-unawa at pagpapahalaga sa pagkakabuo ng kapuluan ng Pilipinas at mga sinaunang lipunan hanggang sa mga malalaking pagbabagong pang-ekonomiya at ang implikasyon nito sa lipunan sa simula ng ika-labing siyam na siglo, gamit ang batayang konsepto katulad ng kahalagahang pangkasaysayan (historical significance), pagpapatuloy at pagbabago, ugnayang sanhi at epekto tungo sa paglinang ng isang batang mamamayang mapanuri, mapagmuni, responsable, produktibo, makakalikasan, makatao at makabansa at may pagpapahalaga sa mga usapin sa lipunan sa nakaraan at kasalukuyan tungo sa pagpanday ng maunlad na kinabukasan para sa bansa.
6	Naipamamalas ang patuloy na pag-unawa at pagpapahalaga sa kasaysayan ng Pilipinas mula sa ika-20 siglo hanggang sa kasalukuyan, tungo sa pagbuo ng tiyak na pagkakakilanlan bilang Pilipino at mamamayan ng Pilipinas Naipamamalas ang malalim na pag-unawa sa kasaysayan ng Pilipinas base sa pagsusuri ng sipi ng mga piling primaryang sangguniang nakasulat, pasalita, awdyo-biswal at kumbinasyon ng mga ito, mula sa iba-ibang panahon, tungo sa pagbuo ng makabansang kaisipan na siyang magsisilbing basehan ng mas malawak na pananaw tungkol sa mundo
7	Naipamamalas ang malalim na pag-unawa at pagpapahalaga sa kamalayan sa heograpiya , kasaysayan, kultura, lipunan, pamahalaan at ekonomiya ng mga bansa sa rehiyon tungo sa pagbubuo ng pagkakakilanlang Asyano at magkakatuwang na pag-unlad at pagharap sa mga hamon ng Asya
8	Naipamamalas ang malalim na pag-unawa at pagpapahalaga sa sama-samang pagkilos at pagtugon sa mga pandaigdigang hamon sa sangkatauhan sa kabila ng malawak na pagkakaiba-iba ng heograpiya, kasaysayan, kultura, lipunan, pamahalaan at ekonomiya tungo sa pagkakaroon ng mapayapa, maunlad at matatag na kinabukasan
9	Naipamamalas ang malalim na pag-unawa at pagpapahalaga sa mga pangunahing kaisipan at napapanahong isyu sa ekonomiks gamit ang mga kasanayan at pagpapahalaga ng mga disiplinang panlipunan tungo sa paghubog ng mamamayang mapanuri , mapagnilay, mapanagutan, makakalikasan, produktibo, makatarungan, at makataong mamamayan ng bansa at daigdig
10	Naipamamalas ang malalim na pag-unawa at pagpapahalaga sa mga kontemporaryong isyu at hamong pang-ekonomiya, pangkalikasan, pampolitika, karapatang pantao, pang-edukasyon at pananagutang sibiko at pagkamamamayan sa kinakaharap ng mga bansa sa kasalukuyang panahon gamit ang mga kasanayan sa pagsisiyasat, pagsusuri ng datos at iba't ibang sanggunian, pagsasaliksik, mapanuring pag-iisip, mabisang komunikasyon at matalinong pagpapasya

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Saklaw at Daloy ng Kurikulum

Naipamamalas ang kamalayan bilang batang Pilipino sa katangian at bahaging ginagampanan ng tahanan, paaralan at pamayanan tungo sa paghubog ng isang mamamayang mapanagutan, may pagmamahal sa bansa at pagmamalasakit sa kapaligiran at kapwa.

Grado	Daloy ng Paksa	Deskripsyon	Tema
K	Ako at ang Aking kapwa	Pagkilala sa sarili at pakikipag-ugnayan sa kapwa bilang pundasyon sa paglinang ng kamalayan sa kapaligirang sosyal	1-2
1	Ako, ang Aking Pamilya at Paaralan	Ang sarili bilang kabahagi ng pamilya at paaralan tungo sa pagkakakilanlan bilang indibidwal at kasapi ng komunidad, gamit ang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, interaksyon distansya at direksyon at ang pagpapahalaga sa kapaligirang pisikal at paaralan	1-3
2	Ang Aking Komunidad, Ngayon at Noon	Pag-unawa sa kasalukuyan at nakaraan ng kinabibilangang komunidad, gamit ang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, interaksyon, pagkakasunod-sunod ng pangyayari, mga simpleng konseptong heograpiikal tulad ng lokasyon at pinagkukunang yaman, at konsepto ng mga saksi ng kasaysayan tulad ng tradisyon oral at mga labi ng kasaysayan	1-5
3	Ang Mga Lalawigan sa Aking Rehiyon	Pag-unawa sa pinagmulan at pag-unlad ng sariling lalawigan at rehiyon kasama ang aspektong pangkultura, pampulitika, panlipunan at pangkabuhayan gamit ang malalim na konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, interaksyon ng tao at kapaligirang pisikal at sosyal	1-6
4	Ang Bansang Pilipinas	Pagpapahalaga sa pambansang pagkakakilanlan at ang mga kontribosyon ng bawat rehiyon sa paghubog ng kulturang Pilipino at pambansang pag-unlad gamit ng mga kasanayan sa heograpiya, pag-unawa sa kultura at kabuhayan, pakikilahok sa pamamahala at pagpapahalaga sa mga mithiin ng bansang Pilipinas.	1-6
5	Pagbuo ng Pilipinas bilang Nasyon	Pagkakabuo ng kapuluan ng Pilipinas at mga sinaunang lipunan hanggang sa simula ng ika-20 siglo gamit ang batayang konseptong katulad ng kahalagahang pangkasaysayan (historical significance), pagbabago, pag-unlad at pagpapatuloy.	1-6
6	Mga Hamon at Tugon sa Pagkabansa	Ang Pilipinas sa harap ng mga hamon at tugon ng ika-20 siglo hanggang sa kasalukuyan tungo sa pagbuo ng tiyak na pagkakakilanlang Pilipino at matatag na pagkabansa (strong nationhood)	1-6
7	Araling Asyano	Pag-unawa at pagpapahalaga sa kamalayan sa heograpiya, kasaysayan, kultura, lipunan, pamahalaan at ekonomiya ng mga bansa sa rehiyon tungo sa pagbubuo ng pagkakakilanlang Asyano at magkakatuwang na pag-unlad at pagharap sa mga hamon ng Asya	1-7

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Grado	Daloy ng Paksa	Deskripsyon	Tema
8	Kasaysayan ng Daigdig	Pag-unawa at pagpapahalaga sa sama-samang pagkilos at pagtugon sa mga pandaigdigang hamon sa sangkatauhan sa kabila ng malawak na pagkakaiba-iba ng heograpiya, kasaysayan, kultura, lipunan, pamahalaan at ekonomiya tungo sa pagkakaroon ng mapayapa, maunlad at matatag na kinabukasan.	1-7
9	Ekonomiks	Pag-unawa sa mga pangunahing kaisipan at napapanahong isyu sa ekonomiks gamit ang mga kasanayan at pagpapahalaga ng mga disiplinang panlipunan tungo sa paghubog ng mamamayang mapanuri , mapagnilay, mapanagutan, makakalikasan, produktibo, makatarungan, at makataong mamamayan ng bansa at daigdig	1-7
10	Mga Kontemporaryong Isyu	Pag-unawa at pagpapahalaga sa mga kontemporaryong isyu at hamong pang-ekonomiya, pangkalikasan, pampolitika, karapatang pantao, pang-edukasyon at pananagutang sibiko at pagkamamamayan sa kinakaharap ng mga bansa sa kasalukuyang panahon gamit ang mga kasanayan sa pagsisiyasat, pagsusuri ng datos at iba't ibang sanggunian, pagsasaliksik, mapanuring pag-iisip, mabisang komunikasyon at matalinong pagpapasya	1-7

BILANG NG ORAS SA PAGTUTURO: 10 weeks/quarter; 4 quarters/year

Grade	Time Allotment
1-2	30 min/day x 5 days
3-6	40 min/day x 5 days
7-10	3 hrs/week

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 1**

Pamantayang Pagkatuto: Naipamamalas ang kamalayan, pag-unawa sa sarili bilang Pilipino at kasapi ng pamilya at paaralan at pagpapahalaga sa kapaligirang pisikal gamit ang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, interaksyon, distansya at direksyon tungo sa pagkakakilanlan bilang indibidwal at kasapi ng komunidad.

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Ako ay Natatangi					
A. Pagkilala sa Sarili	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagkilala sa sarili bilang Pilipino gamit ang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago	<i>Ang mag-aaral ay...</i> buong pagmamalaking nakapagsasalaysay ng kwento tungkol sa sariling katangian at pagkakakilanlan bilang Pilipino sa malikhaing pamamaraan	1. Nasasabi ang batayang impormasyon tungkol sa sarili: pangalan, magulang, kaarawan, edad, tirahan, paaralan, iba pang pagkakakilanlan at mga katangian bilang Pilipino	AP1NAT-Ia-1	
			2. Nailalarawan ang pisikal na katangian sa pamamagitan ng iba't ibang malikhaing pamamaraan	AP1NAT-Ia-2	
			3. Nasasabi ang sariling pagkakakilanlan sa iba't ibang pamamaraan	AP1NAT-Ib-3	
			4. Nailalarawan ang pansariling pangangailan: pagkain, kasuotan at iba pa at mithiin para sa Pilipinas	AP1NAT-Ib-4	
			5. Natatalakay ang mga pansariling kagustuhan tulad ng: paboritong kapatid, pagkain, kulay, damit, laruan atbp at lugar sa Pilipinas na gustong makita sa malikhaing pamamaraan	AP1NAT-Ic-5	
B. Ang Aking Kwento			6. Natutukoy ang mga mahahalagang pangyayari sa buhay simula isilang hanggang sa kasalukuyang edad gamit ang mga larawan	AP1NAT-Ic-6	
			7. Nailalarawan ang mga personal na gamit tulad ng laruan, damit	AP1NAT-Id-7	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			at iba pa mula noong sanggol hanggang sa kasalukuyang edad		
			8. Nakikilala ang timeline at ang gamit nito sa pag-aaral ng mahahalagang pangyayari sa buhay hanggang sa kanyang kasalukuyang edad	AP1NAT-Id-8	
			9. Naipakikita sa pamamagitan ng timeline at iba pang pamamaraan ang mga pagbabago sa buhay at mga personal na gamit mula noong sanggol hanggang sa kasalukuyang edad	AP1NAT-Ie-9	
			10. Nakapaghihinuha ng konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago sa pamamagitan ng pagsasaayos ng mga larawan ayon sa pagkakasunod-sunod	AP1NAT-If-10	
			11. Naihahambing ang sariling kwento o karanasan sa buhay sa kwento at karanasan ng mga kamag-aral	AP1NAT-Ig-11	
C. Pagpapahalaga sa Sarili			12. Nailalarawan ang mga pangarap o ninanais para sa sarili 12.1 Natutukoy ang mga pangarap o ninanais 12.2 Naipapakita ang pangarap sa malikhaing pamamaraan	AP1NAT-Ih-12	
			13. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng pagkakaroon ng mga pangarap o ninanais para sa sarili	AP1NAT-Ii-13	
			14. Naipagmamalaki ang sariling pangarap o ninanais sa pamamagitan ng mga malikhaing pamamamaraan	AP1NAT-Ij-14	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
IKALAWANG MARKAHAN – Ang Aking Pamilya					
A. Pagkilala sa mga kasapi ng Pamilya	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>naipamamalas ang pag-unawa at pagpapahalaga sa sariling pamilya at mga kasapi nito at bahaging ginagampanan ng bawat isa</p>	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>buong pagmamalaking nakapagsasaad ng kwento ng sariling pamilya at bahaging ginagampanan ng bawat kasapi nito sa malikhaing pamamaraan</p>	1. Nauunawaan ang konsepto ng pamilya batay sa bumubuo nito (ie. two-parent family, single-parent family, extended family)	AP1PAM-IIa-1	
			2. Nailalarawan ang bawat kasapi ng sariling pamilya sa pamamagitan ng likhang sining	AP1PAM-IIa-2	
			3. Nailalarawan ang iba't ibang papel na ginagampanan ng bawat kasapi ng pamilya sa iba't ibang pamamaraan	AP1PAM-IIa-3	
			4. Nasasabi ang kahalagahan ng bawat kasapi ng pamilya	AP1PAM-IIa-4	
B. Ang Kwento ng Aking Pamilya			5. Nakabubuo ng kwento tungkol sa pang-araw-araw na gawain ng buong pamilya	AP1PAM-IIb-5	
			6. Nailalarawan ang mga gawain ng mag-anak sa pagtugon ng mga pangangailangan ng bawat kasapi	AP1PAM-IIb-6	
			7. Nakikilala ang "family tree" at ang gamit nito sa pag-aaral ng pinagmulang lahi ng pamilya	AP1PAM-IIc-7	
			8. Nailalarawan ang pinagmulan ng pamilya sa malikhaing pamamaraan	AP1PAM-IIc-8	
			9. Nailalarawan ang mga mahahalagang pangyayari sa buhay ng pamilya sa pamamagitan ng timeline/family tree	AP1PAM-IIc-9	
			10. Nailalarawan ang mga pagbabago sa nakagawiang gawain at ang pinapatuloy na tradisyon ng pamilya	AP1PAM-IIId-10	
			11. Naipahahayag sa malikhaing pamamaraan ang sariling	AP1PAM-IIId-11	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			kwento ng pamilya		
			12. Naihahambing ang kwento ng sariling pamilya at kwento ng pamilya ng mga kamag-aral	AP1PAM-IIId-12	
			13. Naipagmamalaki ang kwento ng sariling pamilya.	AP1PAM-IIe-13	
C. Mga Alituntunin sa Pamilya			14. Naiisa-isa ang mga alituntunin ng pamilya	AP1PAM-IIe-14	
			15. Natatalakay ang mga batayan ng mga alituntunin ng pamilya	AP1PAM-IIIO-15	
			16. Nahihinuha na ang mga alituntunin ng pamilya ay tumumutugon sa iba-ibang sitwasyon ng pang-araw-araw na gawain ng pamilya	AP1PAM-IIe-16	
			17. Nakagagawa ng wastong pagkilos sa pagtugon sa mga alituntunin ng pamilya	AP1PAM-IIIf-17	
			18. Naihahambing ang alituntunin ng sariling pamilya sa alituntunin ng pamilya ng mga kamag-aral	AP1PAM-IIIf-18	
D. Pagpapahalaga sa Pamilya			19. Naipakikita ang pagpapahalaga sa pagtupad sa mga alituntunin ng sariling pamilya at pamilya ng mga kamag-aral	AP1PAM-IIIf-19	
			20. Nailalarawan ang batayang pagpapahalaga sa sariling pamilya at nabibigyang katwiran ang pagtupad sa mga ito	AP1PAM-IIIg-20	
			21. Naihahahambing ang mga pagpapahalaga ng sariling pamilya sa ibang pamilya	AP1PAM-IIIg-21	
			22. Natutukoy ang mga halimbawa ng ugnayan ng sariling pamilya sa ibang pamilya	AP1PAM-IIIg-22	
			23. Nakabubuo ng konklusyon tungkol sa mabuting pakikipag-	AP1PAM-IIH-23	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			ugnayan ng sariling pamilya sa iba pang pamilya sa lipunang Pilipino.		
IKATLONG MARKAHAN – Ang Aking Paaralan					
A. Pagkilala sa Aking Paaralan	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng pagkilala ng mga batayang impormasyon ng pisikal na kapaligiran ng sariling paaralan at ng mga taong bumubuo dito na nakakatulong sa paghubog ng kakayahan ng bawat batang mag-aaral</p>	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>buong pagmamalaking nakapagpapahayag ng pagkilala at pagpapahalaga sa sariling paaralan</p>	1. Nasasabi ang mga batayang impormasyon tungkol sa sariling paaralan: pangalan nito (at bakit ipinangalan ang paaralan sa taong ito), lokasyon, mga bahagi nito, taon ng pagkakatatag at ilang taon na ito, at mga pangalan ng gusali o silid (at bakit ipinangalan sa mga taong ito)	AP1PAA-IIIa-1	
			2. Nailalarawan ang pisikal na kapaligiran ng sariling paaralan	AP1PAA-IIIa-2	
			3. Nasasabi ang epekto ng pisikal na kapaligiran sa sariling pag-aaral (e.g. mahirap mag-aaral kapag maingay, etc)	AP1PAA-IIIb-3	
			4. Nailalarawan ang mga tungkuling ginagampanan ng mga taong bumubuo sa paaralan (e.g. punong guro, guro, mag-aaral, doktor at nars, dyanitor, etc	AP1PAA-IIIb-4	
B. Ang Kwento ng Aking Paaralan			5. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng paaralan sa sariling buhay at sa pamayanan o komunidad.	AP1PAA-IIIc-5	
			6. Nasasabi ang mahahalagang pangyayari sa pagkakatatag ng sariling paaralan	AP1PAA-IIIc-6	
			7. Nailalarawan ang mga pagbabago sa paaralan tulad ng pangalan, lokasyon, bilang ng mag-aaral atbp gamit ang timeline at iba pang pamamaraan	AP1PAA-IIIId-7	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			8. Naipapakita ang pagbabago ng sariling paaralan sa pamamagitan ng malikhaing pamamaraan at iba pang likhang sining	AP1PAA-IIIId-8	
			9. Natutukoy ang mga alituntunin ng paaralan	AP1PAA-IIIe-9	
			10. Nabibigyang katwiran ang pagtupad sa mga alituntunin ng paaralan	AP1PAA-IIIe-10	
			11. Nasasabi ang epekto sa sarili at sa mga kaklase ng pagsunod at hindi pagsunod sa mga alituntunan ng paaralan	AP1PAA-IIIIf-11	
C. Pagpapahalaga sa Paaralan			12. Nahihinuha ang kahalagahan ng alituntunin sa paaralan at sa buhay ng mga mag-aaral	AP1PAA-IIIg-12	
			13. Naiisa-isa ang mga gawain at pagkilos na nagpapamalas ng pagpapahalaga sa sariling paaralan (eg. Brigada Eskwela)	AP1PAA-IIIh-13	
			14. Natatalakay ang kahalagahan ng pag-aaral 14.1 Nakapagsasaliksik ng mga kwento tungkol sa mga batang nakapag-aral at hindi nakapag-aral 14.2 Nasasabi ang maaring maging epekto ng nakapag-aral at hindi nakapag-aral sa tao	AP1PAA-IIIi-j-14	
IKAAPAT NA MARKAHAN – Ako at ang Aking Kapaligiran					
A. Ako at ang Aking Tahanan	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipamamalas ang pag-unawa sa konsepto ng distansya sa paglalarawan ng sariling kapaligiran	<i>Ang mag-aaral ay...</i> 1. nakagagamit ang konsepto ng distansya sa paglalarawan ng	1. Nakikilala ang konsepto ng distansya at ang gamit nito sa pagsukat ng lokasyon 2. Nagagamit ang iba't ibang katawagan sa pagsukat ng lokasyon at distansya sa	AP1KAP-IVa-1	
				AP1KAP-IVa-2	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
	ginagalawan tulad ng tahanan at paaralan at ng kahalagahan ng pagpapanatili at pangangalaga nito	pisikal na kapaligirang ginagalawan	pagtukoy ng mga gamit at lugar sa bahay (kanan, kaliwa, itaas, ibaba, harapan at likuran)		
		2. nakapagpakita ng payak na gawain sa pagpapanatili at pangangalaga ng kapaligirang ginagalawan	3. Nailalarawan ang kabuuan at mga bahagi ng sariling tahanan at ang mga lokasyon nito	AP1KAP-IVb-3	
			4. Nakagagawa ng payak na mapa ng loob at labas ng tahanan	AP1KAP-IVb-4	
			5. Naiisa-isa ang mga bagay at istruktura na makikita sa nadadaan mula sa tahanan patungo sa paaralan	AP1KAP-IVc-5	
			6. Naiuugnay ang konsepto ng lugar, lokasyon at distansya sa pang-araw-araw na buhay sa pamamagitan ng iba't ibang uri ng transportasyon mula sa tahanan patungo sa paaralan	AP1KAP-IVc-6	
B. Ako at ang Aking Paaralan			7. Nailalarawan ang pagbabago sa mga istruktura at bagay mula sa tahanan patungo sa paaralan at natutukoy ang mga mahalagang istruktura sa mga lugar na ito.	AP1KAP-IVd-7	
			8. Nakagagawa ng payak na mapa mula sa tahanan patungo sa paaralan	AP1KAP-IVd-8	
			9. Natutukoy ang bahagi at gamit sa loob ng silid-aralan/ paaralan at lokasyon ng mga ito	AP1KAP-IVe-9	
			10. Nakagagawa ng payak na mapa ng silid-aralan/paaralan	AP1KAP-IVf-10	
			11. Naipaliliwanag ang konsepto ng distansya sa pamamagitan ng nabuong mapa ng silid-aralan at paaralan 11.1 distansya ng mga bagay sa isa't isa sa loob ng	AP1KAP-IVg-11	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			silid-aralan 11.2 distansya ng mga mag-aaral sa ibang mga bagay sa silid-aralan 11.3 distansya ng silid-aralan sa iba't ibang bahagi ng paaralan		
			12. Nakapagbigay halimbawa ng mga gawi at ugali na makatutulong at nakasasama sa sariling kapaligiran: tahanan at paaralan	AP1KAP-IVh-12	
C. Pagpapahalaga sa Kapaligiran			13. Naipakikita ang iba't ibang pamamaraan ng pangangalaga ng kapaligirang ginagalawan 13.1 sa tahanan 13.2 sa paaralan 13.3 sa komunidad	AP1KAP-IVI-13	
			14. Naipakikita ang pagpapahalaga sa kapaligirang ginagalawan sa iba't ibang pamamaraan at likhang sining.	AP1KAP-IVj-14	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 2**

Pamantayang Pagkatuto: Naipamamalas ang kamalayan, pag-unawa at pagpapahalaga sa kasalukuyan at nakaraan ng kinabibilangang komunidad, gamit ang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, interaksyon, pagkakasunod-sunod ng pangyayari, mga simpleng konseptong hepgrapikal tulad ng lokasyon at pinagkukunang yaman at bukal ng yamang lahi, at konsepto ng mga saksi ng kasaysayan tulad ng tradisyong oral at mga bakas ng kasaysayan.

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Ang Aking Komunidad					
A. Pagkilala sa Komunidad	Ang Mag-aaral ay... naipamamalas ang pag-unawa sa kahalagahan ng kinabibilangang komunidad	Ang Mag-aaral ay... malikhaing nakapagpapahayag/ nakapagsasalarawan ng kahalagahan ng kinabibilangang komunidad	1. Nauunawaan ang konsepto ng 'komunidad' 1.1 Nasasabi ang payak na kahulugan ng 'komunidad' 1.2 Nasasabi ang mga halimbawa ng 'komunidad'	AP2KOM-Ia-1	
			2. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng 'komunidad'	AP2KOM-Ib-2	
			3. Natutukoy ang mga bumubuo ng komunidad: 3.1 Mga tao: mga iba't ibang naninirahan sa komunidad, mga pamilya o mag-anak 3.2 Mga institusyon: paaralan, mga sentrong pamahalaan o nagbibigay serbisyo, sentrong pangkalusugan, pamilihan, simbahan o mosque at iba pang pinagtitipunan ng mga kasapi ng ibang relihiyon	AP2KOM-Ib-3	
			4. Naiuugnay ang tungkulin at gawain ng mga bumubuo ng komunidad sa sarili at sariling pamilya	AP2KOM-Ic-4	
			5. Nasasabi na ang bawat bata ay may kinabibilangang komunidad	AP2KOM-Ic-5	
			6. Nasasabi ang batayang	AP2KOM-Id-6	
B. Ang Aking Komunidad					

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			<p>impormasyon tungkol sa sariling komunidad: pangalan ng komunidad; lokasyon (malapit sa tubig o bundok, malapit sa bayan), mga namumuno dito, populasyon, mga wikang sinasalita, atbp</p>		
			<p>7. Nailalarawan ang sariling komunidad gamit ang mga simbolo sa payak na mapa</p> <p>7.1 Nakikilala ang mga sagisag na ginagamit sa mapa sa tulong ng panuntunan.</p> <p>7.2 Natutukoy ang lokasyon ng mga mahahalagang lugar sa sariling komunidad batay sa lokasyon nito sa sariling tahanan o paaralan</p> <p>7.3 Nailalarawan ang mga anyong lupa at tubig sa sariling komunidad</p> <p>7.4 Nakaguguhit ng payak na mapa ng komunidad mula sa sariling tahanan o paaralan, na nagpapakita ng mga mahahalagang lugar at istruktura, anyong lupa at tubig, atbp.</p>	<p>AP2KOM-Id-e-7</p>	
			<p>8. Nailalarawan ang panahon at kalamidad na nararanasan sa sariling komunidad</p> <p>8.1 Nasasabi ang iba't ibang uri ng panahong nararanasan sa sariling komunidad (tag-ulan at</p>	<p>AP2KOM-If-h-8</p>	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			tag-init) 8.2 Natutukoy ang mga natural na kalamidad o sakunang madalas maganap sa sariling komunidad 8.3 Nakakukuha ng impormasyon tungkol sa mga epekto ng kalamidad sa kalagayan ng mga anyong lupa, anyong tubig at sa mga tao sa sariling komunidad 8.4 Nasasabi ang mga wastong gawain/ pagkilos sa tahanan at paaralan sa panahon ng kalamidad 8.5 Nasasabi kung paano ibinabagay ng mga tao sa panahon ang kanilang kasuotan at tirahan		
			9. Nasasabi ang pagkakapareho at pagkakaiba ng sariling komunidad sa mga kaklase	AP2KOM-Ii-9	
IKALAWANG MARKAHAN – Ang Aking Komunidad Ngayon at Noon					
A. Ang Kwento ng Pinagmulan ng Aking Komunidad	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipamamalas ang pag-unawa sa kwento ng pinagmulan ng sariling komunidad batay sa konsepto ng pagbabago at pagpapatuloy at pagpapahalaga sa kulturang nabuo ng komunidad	<i>Ang mag-aaral ay...</i> 1. nauunawaan ang pinagmulan at kasaysayan ng komunidad 2. nabibigyang halaga ang mga bagay na nagbago at nananatili sa pamumuhay komunidad	1. Nakapagsasalaysay ng pinagmulan ng sariling komunidad batay sa mga pagsasaliksik, pakikinig sa kuwento ng mga nakakatanda sa komunidad, atbp	AP2KNN-IIa-1	
			2. Naiuugnay ang mga pagbabago sa pangalan ng sariling komunidad sa mayamang kuwento ng pinagmulan nito	AP2KNN-IIa-2	
			3. Nasasabi ang pinagmulan at pagbabago ng sariling	AP2KNN-IIb-3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			komunidad sa pamamagitan ng <i>timeline</i> at iba pang <i>graphic organizers</i>		
			4. Nakagagawa ng maikling salaysay ng mga pagbabago sa sariling komunidad sa iba't ibang aspeto nito tulad ng uri ng transportasyon, pananamit, libangan, pangalan ng mga kalye atbp. sa pamamagitan ng iba't-ibang sining (ei. pagguhit, paggawa ng simpleng graf, pagkuwento, atbp.)	AP2KNN-IIc-4	
			5. Naiuugnay ang mga sagisag, natatanging istruktura, bantayog ng mga bayani at mga mahahalagang bagay na matatagpuan sa komunidad sa kasaysayan nito	AP2KNN-IIId-5	
			6. Nailalarawan ang dami ng tao sa sariling komunidad sa pamamagitan ng graf	AP2KNN-IIId-6	
B. Ang Kultura sa Aking Komunidad 1. Pamumuhay 2. Tradisyon/ Kaugalian 3. Mga pagdiriwang 4. Sining		Naipagmamalaki ang kultura ng sariling komunidad	7. Nakabubuo ng maikling salaysay tungkol sa mga bagay na hindi nagbago sa komunidad (hal., pangalan, pagkain, gusali o istruktura)	AP2KNN-IIe-7	
			8. Nakasusuri ng pagkakaiba ng kalagayan ng kapaligiran ng sariling komunidad (ei. mga anyong lupa at tubig ngayon at noon)	AP2KNN-IIe-8	
			9. Nailalarawan ang pagkakakilanlang kultural ng komunidad 9.1 Natutukoy at naipaliliwanag ang mga katangiang	AP2KNN-IIIf-g-9	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			<p>nagpapakilala ng sariling komunidad (ie, tanyag na anyong lupa o tubig, produkto, pagkain, tanyag na kasapi ng komunidad atbp.)</p> <p>9.2 Natutukoy ang iba't ibang pagdiriwang ng komunidad</p> <p>9.3 Natatalakay ang mga tradisyon na nagpapakilala sa sariling komunidad</p> <p>9.4 Natatalakay ang iba't-ibang uri ng sining na nagpapakilala sa sariling komunidad (ei. panitikan, musika, sayaw, isports atbp)</p>		
			10. Naihahambing ang katangian ng sariling komunidad sa iba pang komunidad tulad ng likas na yaman, produkto at hanap-buhay, kaugalian at mga pagdiriwang, atbp.	AP2KNN-IIh-10	
			11. Nasusuri ang kahalagahan ng mga pagdiriwang at tradisyon na nagbubuklod ng mga tao sa pag-unlad ng sariling komunidad	AP2KNN-III-11	
			12. Nakakalahok sa mga proyekto o mungkahi na nagpapaunlad o nagsusulong ng natatanging	AP2KNN-IIj-12	
IKATLONG MARKAHAN – Pamumuhay sa Komunidad					
A. Kabuhayan sa Komunidad	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipamamalas ang kahalagahan ng mabuting paglilingkod ng mga namumuno sa pagsulong ng mga pangunahing	<i>Ang mag-aaral ay...</i> nakapagpapahayag ng pagpapahalaga sa pagsulong ng mabuting paglilingkod ng mga namumuno sa komunidad tungo sa pagtugon sa	1. Natatalakay ang mga produkto at mga kaugnay na hanapbuhay na nalilikha mula sa likas yaman ng komunidad 1.1 Nailalarawan ang likas na yaman at pangunahing produkto ng komunidad 1.2 Naiuugnay ang mga	AP2PSK-IIIa-1	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
	hanapbuhay at pagtugon sa pangangailangan ng mga kasapi ng sariling komunidad	pangangailangan ng mga kasapi ng sariling komunidad	pangunahing hanapbuhay ng komunidad sa likas na yaman ng komunidad		
			2. Naipaliliwanag ang pananagutan ng bawat isa sa pangangalaga sa likas na yaman at pagpanatili ng kalinisan ng sariling komunidad. 2.1 Nasasabi ang mga sanhi at bunga ng pagkasira ng likas na yaman ng kinabibilangang komunidad 2.2 Nahihinuha ang mga posibleng dahilan ng tao sa pagsira ng mga likas na yaman ng kinabibilangang komunidad. 2.3 Nakapagbibigay ng mungkahing paraan ng pag-aalaga sa kapaligiran at likas na yaman ng kinabibilangang komunidad	AP2PSK-IIIb-2	
B. Pamumuno at Paglilingkod sa Komunidad			3. Nailalarawan kung paano natutugunan ang pangangailangan ng mga tao mula sa likas yaman ng komunidad	AP2PSK-IIIc-3	
			4. Naiuugnay ang epekto ng pagkakaroon ng hanapbuhay sa pagtugon ng pangangailangan ng komunidad at ng sariling pamilya	AP2PSK-IIIId-4	
			5. Nakikilala ang mga namumuno sa sariling komunidad at ang kanilang kaakibat na tungkulin at responsibilidad 5.1 Nasasabi kung paano nagiging pinuno 5.2 Nasasabi ang katangian ng mabuti at di mabuting pinuno	AP2PSK-IIIf-5	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			6. Nasasabi ang kahalagahan ng mabuting pamumuno sa pagtugon ng pangangailangan ng mga tao sa komunidad.	AP2PSK-IIIg-6	
			7. Nakikilala ang mga taong nag-aambag sa kapakanan at kaunlaran ng komunidad sa iba't ibang aspeto at paraan (ei mga pribadong samahan (NGO) na tumutulong sa pag-unlad ng komunidad)	AP2PSK-IIIh-7	
			8. Nakapagbigay ng mga mungkahi at dahilan upang palakasin ang tama, maayos at makatwirang pamumuno	AP2PSK-IIIi-8	
IKAAPAT NA MARKAHAN - Pagiging Kabahagi ng Komunidad					
A. Kabahagi Ako ng Aking Komunidad	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipamamalas ang pagpapahalaga sa kagalingang pansibiko bilang pakikibahagi sa mga layunin ng sariling komunidad	<i>Ang mag-aaral ay...</i> nakapahalagahan ang mga paglilingkod ng komunidad sa sariling pag-unlad at nakakagawa ng makakayanang hakbangin bilang pakikibahagi sa mga layunin ng sariling komunidad	1. Natatalakay ang kahalagahan ng mga paglilingkod/ serbisyo ng komunidad upang matugunan ang pangangailangan ng mga kasapi sa komunidad.	AP2PKK-IVa-1	
			2. Natutukoy ang iba pang tao na naglilingkod at ang kanilang kahalagahan sa komunidad (e.g. guro, pulis, brgy. tanod, bumbero, nars, duktor, tagakolekta ng basura, kartero, karpintero, tubero, atbp.)	AP2PKK-IVa-2	
			3. Naiuugnay ang pagbibigay serbisyo/ paglilingkod ng komunidad sa karapatan ng bawat kasapi sa komunidad. 3.1 Nasasabi na ang bawat kasapi ay may karapatan na mabigyan ng paglilingkod/ serbisyo mula sa komunidad	AP2PKK-IVb-d-3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			3.2 Nakapagbibigay halimbawa ng pagtupad at hindi pagtupad ng karapatan ng bawat kasapi mula sa mga serbisyo ng komunidad 3.3 Naipaliliwanag ang epekto ng pagbigay serbisyo at di pagbigay serbisyo sa buhay ng tao at komunidad		
			4. Naipaliliwanag na ang mga karapatang tinatamasa ay may katumbas na tungkulin bilang kasapi ng komunidad	AP2PKK-IVe-4	
			5. Naisasagawa ang disiplinang pansarili sa pamamagitan ng pagsunod sa mga tuntunin bilang kasapi ng komunidad 5.1 Natutukoy ang mga tuntuning sinusunod ng bawat kasapi sa komunidad (ei. pagsunod sa mga babala, batas, atbp) 5.2 Natatalakay ang kahalagahan ng mga tuntuning itinakda para sa ikabubuti ng lahat ng kasapi	AP2PKK-IVf-5	
			6. Napahalagahan ang kagalingan pansibiko sa sariling komunidad 6.1 Natatalakay ang mga tradisyong may kinalaman sa pagkakabuklod buklo ng mga tao sa komunidad 6.2 Naipaliliwanag ang kahalagahan ng pagtutulungansa paglutas mga suliranin ng komunidad 6.3 Naipakikita ang iba't ibang paraan ng pagtutulungan ng	AP2PKK-IVg-j-6	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			mga kasapi ng komunidad sa pagbigay solusyon sa mga problema sa komunidad 6.4 Nakalahok sa mga gawaing pinagtutulungan ng mga kasapi para sa ikabubuti ng pamumuhay sa komunidad		

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 3**

Pamantayang Pagkatuto: Naipamamalas ang malawak na pag-unawa at pagpapahalaga ng mga komunidad ng Pilipinas bilang bahagi ng mga lalawigan at rehiyon ng bansa batay sa (a) katangiang pisikal (b) kultura; (c) kabuhayan; at (d) pulitikal, gamit ang konsepto ng pagpapatuloy at pagbabago, interaksyon ng tao at kapaligirang pisikal at sosyal.

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Ang Mga Lalawigan Sa Aking Rehiyon					
<p>A. Ang Kinalalagyan ng mga Lalawigan sa Aking Rehiyon</p> <p>Batayang heograpiya</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. direksyon 2. relatibong lokasyon 3. distansya 4. anyong tubig/ anyong lupa <p>Kagamitang mapa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mapa ng rehiyon 2. demogprahic map 3. population map 	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>naipamamalas ang pang-unawa sa kinalalagyan ng mga lalawigan sa rehiyong kinabibilangan ayon sa katangiang heograpikal nito</p>	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>nakapaglalarawan ng pisikal na kapaligiran ng mga lalawigan sa rehiyong kinabibilangan gamit ang mga batayang impormasyon tungkol sa direksiyon, lokasyon, populasyon at paggamit ng mapa</p>	<p>1. Naipaliliwanagi ang kahulugan ng mga simbolo na ginagamit sa mapa sa tulong ng panuntunan (ei. katubigan, kabundukan, etc)</p>	AP3LAR-Ia-1	
			<p>2. Nakapagbabasa at nakapagsasagawa ng interpretasyon tungkol sa kinalalagyan ng iba't ibang lalawigan sa rehiyon gamit ang mga batayang heograpiya tulad ng distansya at direksyon</p>	AP3LAR-Ib-2	MISOSA Lesson #7 (Grade IV)
			<p>3. Nailalarawan ang kinalalagyan ng mga lalawigan ng sariling rehiyon batay sa mga nakapaligid dito gamit ang pangunahing direksiyon (relative location)</p>	AP3LAR-Ic-3	
			<p>4. Naipaghahambing ang mga lalawigan sa sariling rehiyon ayon sa lokasyon, direksiyon, laki at kaanyuan</p>	AP3LAR-Ic-4	MISOSA Lesson #9-10 (Grade IV)
			<p>5. Nailalarawan ang populasyon ng iba't ibang pamayanan sa sariling lalawigan gamit ang <i>bar graph</i></p>	AP3LAR-Id-5	
<p>B. Ang Mga Lalawigan sa Aking Rehiyon</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mapang topograpiya 2. Hazard map 3. Topograpiya <ol style="list-style-type: none"> 3.1 Panahon 3.2 Anyong tubig/ 	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>naipamamalas ang pag-unawa sa rehiyon bilang konseptong heograpikal upang mapahalagahan ang sariling rehiyon</p>	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>1. nakalalahok sa pangangalaga ng mga lalawigan bunga ng pakikibahagi sa nasabing rehiyon</p>	<p>6. Naihahambing ang mga lalawigan sa rehiyon ayon sa dami ng populasyon gamit ang mapa ng populasyon</p>	AP3LAR-Id-6	
			<p>7. Nailalarawan ang iba't ibang lalawigan sa rehiyon ayon sa mga katangiang pisikal at</p>	AP3LAR-Ie-7	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
Anyong lupa 3.3 Likas yaman 4. Kahalagahan at pangangalaga	gamit ang mapa at iba pang kasanayang pangheograpiya	2. nagagamit ang kaalaman sa kasanayang pangheograpiikal sa pagpapanukala ng mga solusyon sa pangunahing problema o isyung pangkapaligiran ng sariling pamayanan bilang isang rehiyon	pagkakakilanlang heograpiikal nito gamit ang mapang topograpiya ng rehiyon		
			8. Napaghahambing ang iba't ibang pangunahing anyong lupa at anyong tubig ng iba't ibang lalawigan sa sariling rehiyon	AP3LAR-Ie-8	
			9. Natutukoy ang pagkakaugnay-ugnay ng mga anyong tubig at lupa sa mga lalawigan ng sariling rehiyon	AP3LAR-If-9	
			10. Nakagagawa ng payak na mapa na nagpapakita ng mahahalagang anyong lupa at anyong tubig ng sariling lalawigan at mga karatig na lalawigan nito	AP3LAR-If-10	
			11. Natutukoy ang mga lugar na sensitibo sa panganib batay sa lokasyon at topographya nito 11.1 Nasasabi o natataluntun ang mga lugar ng sariling rehiyon na sensitibo sa panganib gamit ang hazard map 11.2 Nakagagawa nang maagap at wastong pagtugon sa mga panganib na madalas maranasan ng sariling rehiyon.	AP3LAR-Ig-h-11	
			12. Nailalarawan ang mga pangunahing likas na yaman ng mga lalawigan sa rehiyon	AP3LAR-Ih-12	
			13. Natatalakay ang wastong pangangasiwa ng mga likas na yaman ng sariling lalawigan at rehiyon 13.1 Nasusuri ang matalino at di-	AP3LAR-Ii-13	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			matalinong mga paraan ng pangangasiwa ng mga likas na yaman 13.2 Nakabubuo ng konklusyon na ang matalinong pangangasiwa ng likas na yaman ay may kinalaman sa pag-unlad ng sariling lalawigan at rehiyon		
			14. Nakabubuo ng interprestasyon ng kapaligiran ng sariling lalawigan at karatig na mga lalawigan ng rehiyon gamit ang mapa	AP3LAR-Ii-14	MISOSA Lesson 18, 21,26,27,28, 29, 30 (for specific regions)
IKALAWANG MARKAHAN - Ang Mga Kwento Ng Mga Lalawigan Sa Sariling Rehiyon					
A. Ang mga Kwento ng Aking Rehiyon 1. Pinagmulan at mga Pagbabago 2. Makasaysayang pook at pangyayari sa Iba't Ibang Lalawigan 3. Simbolo ng mga Lalawigan 4. Mga Bayani ng mga Lalawigan	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipapamalas ang pang-unawa at pagpapahalaga ng iba't ibang kwento and mga sagisag na naglalarawan ng sariling lalawigan at mga karatig lalawigan sa kinabibilangang rehiyon	<i>Ang mag-aaral ay...</i> nakapagpapamalas ang mga mag-aaral ng pagmamalaki sa iba't ibang kwento at sagisag na naglalarawan ng sariling lalawigan at mga karatig lalawigan sa kinabibilangang rehiyon	1. Nauunawaan ang kasaysayan ng kinabibilangang rehiyon 1.1 Naisalaysay ang pinagmulan ng sariling lalawigan at mga karatig na lalawigan sa pamamagitan ng malikhaing pagpapahayag at iba pang likhang sining 1.1.1 Natutukoy ang kasaysayan ng pagbuo ng sariling lalawigan ayon sa batas 1.1.2 Naisasalaysay ang mga pagbabago ng sariling lalawigan at mga karatig na lalawigan sa rehiyon tulad ng laki nito, pangalan, lokasyon, populasyon, mga istruktura at iba pa 1.2 Nakabubuo ng timeline ng mga makasaysayang pangyayari sa rehiyon sa iba't ibang	AP3KLR-IIa-b-1	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
B. Pagpapahalaga sa mga Sagisag ng Kinabibilangang Lalawigan at Rehiyon			malikhaing pamamaraan 1.3 Nasasabi ang mga paraan ng pagtutulungan ng mga lalawigan sa rehiyon noon at sa kasalukuyan		
			2. Natatalakay ang mga pagbabago at nagpapatuloy sa sariling lalawigan at kinabibilangang rehiyon	AP3KLR-IIc-2	
			3. Naisasalaysay o naisasadula ang kwento ng mga makasaysayang pook o pangyayaring nagpapakilala sa sariling lalawigan at mga karatig nito sa rehiyon	AP3KLR-IId-3	
			4. Natatalakay ang kahulugan ng ilang simbolo at sagisag ng sariling lalawigan at rehiyon	AP3KLR-IIe-4	
			5. Naihahambing ang ilang simbolo at sagisag na nagpapakilala ng iba't ibang lalawigan sa sariling rehiyon	AP3KLR-IIf-5	
			6. Natatalakay ang kahulugan ng "official hymn" at iba pang sining na nagpapakilala ng sariling lalawigan at rehiyon	AP3KLR-IIg-6	
			7. Naipagmamalaki ang mga bayani ng sariling lalawigan at rehiyon 7.1 Nakikilala ang mga bayani ng mga sariling lalawigan at rehiyon 7.2 Napahahalagahan ang pagpupunyagi ng mga bayani ng sariling lalawigan at rehiyon sa malikhaing pamamaraan 7.3 Nakalilikha ng anumang sining tungkol sa bayani ng	AP3KLR-IIh-i-7	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			lalawigan o rehiyon na nais tularan		
			8. Nakasusulat ng payak na kwento/ 1-2 talata tungkol sa lalawigan sa kinabibilangang rehiyon na naging katangi-tangi para sa sarili.	AP3KLR-IIj-8	
IKATLONG MARKAHAN - Ang Pagkakakilanlang Kultural Ng Kinabibilangang Rehiyon					
A. Ang Kultura ng Aking Lalawigan at Kinabibilangang Rehiyon 1. Mga Tao 2. Panahanan 3. Dialekto at Wika 4. Paniniwala at Tradisyon 5. Pagdiriwang 6. Katutubong Sining (tula/awit/ sayaw/laro) 7. Bagay Pang-kultura (pagkain, produkto, atbp) 8. Katawagan	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipapamalas ang pag-unawa at pagpapahalaga sa pagkakakilanlang kultural ng kinabibilangang rehiyon	<i>Ang mag-aaral ay...</i> nakapagpapahayag ng may pagmamalaki at pagkilala sa nabubuong kultura ng mga lalawigan sa kinabibilangang rehiyon	1. Naibibigay ang kahulugan ng sariling kultura at mga kaugnay na konsepto 2. Naipaliliwanag na ang mga salik heograpikal katulad ng lokasyon at klima ay naka iimpluwensiya sa pagbuo at paghubog ng uri ng pamumuhay ng mga lalawigan at rehiyon 3. Nailalarawan ang pagkakakilanlang kultural ng kinabibilangang rehiyon 3.1 Nailalarawan ang pagkakakilanlang kultura ng sariling lalawigan 3.2 Naiisa-isa ang mga pangkat ng mga tao sa sariling lalawigan at rehiyon 3.3 Nakapagbibigay ng mga halimbawang salita mula sa mga wika at diyalekto sa sariling lalawigan at rehiyon 3.4 Nailalarawan ang mga kaugalian, paniniwala at tradisyon ng sariling lalawigan at ng rehiyon.	AP3PKR-IIIa-1 AP3PKR-IIIa-2 AP3PKR-IIIb-c-3	
B. Pagpapahalaga sa Pagkakakilanlang Kultural ng Sariling Lalawigan at Rehiyon			4. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng mga makasaysayan lugar at ang mga saksi nito sa pagkakakilanlang kultura ng	AP3PKR-IIIId-4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			sariling lalawigan at rehiyon		
			5. Naihahambing ang pagkakatulad at pagkakaiba ng mga kaugalian, paniniwala at tradisyon sa sariling lalawigan sa karatig lalawigan sa kinabibilangang rehiyon at sa ibang lalawigan at rehiyon	AP3PKR-IIIe-5	
			6. Nasusuri ang papel na ginagampanan ng kultura sa pagbuo ng pagkakakilanlan ng sariling lalawigan at rehiyon, at sa Pilipinas	AP3PKR-IIIIf-6	
			7. Napahahalagahan ang iba't ibang pangkat ng tao sa lalawigan at rehiyon	AP3PKR-IIIIf-7	
			8. Napapahalagahan ang mga sining (tula/awit/ sayaw) na nagpapakilala sa lalawigan at rehiyon sa pamamagitan ng pakikilahok sa mga gawain na nagsusulong ng pagpapahalaga sa mga sining sa lalawigan	AP3PKR-IIIIg-8	
			9. Naipapakita sa iba't-ibang sining ang pagmamalaki sa mga natatanging kaugalian, paniniwala at tradisyon ng iba't ibang lalawigan sa kinabibilangang rehiyon	AP3PKR-IIIh-9	
			10. Natutukoy ang mga katawagan sa iba't ibang layon sa kinabibilanagng rehiyon (e.g. paggalang, paglalambing, pagturing)	AP3PKR-IIIi-10	
			11. Nakagagawa ng isang payak na mapang kultural na nagpapakilala ng kultura ng ibat ibang lalawigan sa rehiyon	AP3PKR-IIIj-11	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
IKAAPAT NA KARKHAN - Ekonomiya At Pamamahala					
<p>A. Ang Ekonomiya ng mga Lalawigan sa Rehiyon</p> <ol style="list-style-type: none"> Kabuhayan at pinagkukunanng yaman Produkto Industriya Kalakalan Negosyo Inprastruktura Uri ng Empleo 	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>naipamamalas ang pang-unawa sa mga gawaing pangkabuhayan at bahaging ginagampanan ng pamahalaan at ang mga kasapi nito, mga pinuno at iba pang naglilingkod tungo sa pagkakaisa, kaayusan at kaunlaran ng mga lalawigan sa kinabibilangang rehiyon</p>	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>nakapagpapakita ng aktibong pakikilahok sa mga gawaing panlalawigan tungo sa ikauunlad ng mga lalawigan sa kinabibilangang rehiyon</p>	1. Naiuugnay ang kapaligiran sa uri ng pamumuhay ng kinabibilangang lalawigan	AP3EAP-IVa-1	
			2. Naipapaliwanag ang iba't ibang pakinabang pang ekonomiko ng mga likas yaman ng lalawigan at kinabibilangang rehiyon	AP3EAP-IVa-2	
			3. Natatalakay ang pinanggalingan ng produkto ng kinabibilangang lalawigan	AP3EAP-IVb-3	MISOSA Lesson #31 (Grade IV)
			4. Naiisa-isa ang mga produkto at kalakal na matatagpuan sa kinabibilangang rehiyon	AP3EAP-IVb-4	
			5. Naipakikita ang ugnayan ng kabuhayan ng mga lalawigan sa kinabibilangang rehiyon at sa ibang rehiyon	AP3EAP-IVc-5	
			6. Naiuugnay ang pakikipagkalakalan sa pagtugon ng mga pangangailangan ng sariling lalawigan at mga karatig na lalawigan sa rehiyon at ng bansa.	AP3EAP-IVc-6	
			7. Natutukoy ang inprastruktura (mga daanan, palengke) ng mga lalawigan at naipaliliwanag ang kahalagahan nito sa kabuhayan	AP3EAP-IVd-7	
			8. Naipaliliwanag ang iba't ibang aspeto ng ekonomiya (pangangailangan, produksyon, kalakal, insprastruktura, atbp.) sa pamamagitan ng isang graphic organizer	AP3EAP-IVd-8	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
B. Ang Pamamahala sa mga Lalawigan ng Kinabibilangang Rehiyon 1. Mga Pinuno ng mga Lalawigan sa Rehiyon 2. Pamamahala at Programa/ Proyekto/ Serbisyo 3. Karapatan at Tungkulin			10. Natutukoy na ang rehiyon ay binibuo ng mga lalawigan na may sariling pamunuan	AP3EAP-IVe-10	
			11. Natutukoy ang mga tungkulin at pananagutan ng mga namumuno sa mga lalawigan ng kinabibilangang rehiyon	AP3EAP-IVf-11	
			12. Natatalakay ang mga paraan ng pagpili ng pinuno ng mga lalawigan	AP3EAP-IVf-12	
			13. Naipapaliwang ang kahalagahan ng pagkakaroon ng pamahalaan sa bawat lalawigan sa kinabibilangang rehiyon	AP3EAP-IVg-13	
			14. Naipaliliwanag ang dahilan ng paglilingkod ng pamahalaan ng mga lalawigan sa mga kasapi nito.	AP3EAP-IVg-14	
			15. Natutukoy ang iba't ibang paraan sa pakikiisa sa mga proyekto ng pamahalaan ng mga lalawigan sa kinabibilangang rehiyon	AP3EAP-IVh-15	
			16. Nakalalahok sa mga gawaing nakatutulong sa pagkakaisa, kaayusan at kaunlaran ng sariling lalawigan at kinabibilangang rehiyon	AP3EAP-IVi-16	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 4**

PAMANTAYAN SA PAGKATUTO: Naipagmamalaki ang pagka-Pilipino at ang bansang Pilipinas na may pagpapahalaga sa pagkakaiba-iba ng mga kulturang Pilipino batay sa paggamit ng mga kasanayan sa heograpiya, pag-unawa sa kultura at kabuhayan, pakikilahok sa pamamahala at pagpapahalaga sa mga mithiin ng bansang Pilipinas.

NILALAMAN (Content)	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Ang Aking Bansa					
A. Pagkilala sa Bansa	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipamamalas ang pag-unawa sa konsepto ng bansa.	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipapaliwanag na ang Pilipinas ay isang bansa	1. Natatalakay ang konsepto ng bansa 1.1 Nakapagbibigay ng halimbawa ng bansa 1.2 Naiisa-isa ang mga katangian ng bansa	AP4AAB-Ia-1	
			2. Nakapagbubuo ng kahulugan ng bansa	AP4AAB-Ib-2	
			3. Naipapaliwanag na ang Pilipinas ay isang bansa	AP4AAB-Ib-3	
B. Ang Kinalalagyan ng Aking Bansa Batayang heograpiya 1. direksyon 2. relatibong lokasyon 3. distansya Uri ng mapa 1. mapa ng Pilipinas sa mundo 2. mapa ng mga lalawigan at rehiyon 3. mapa ng populasyon	Naipamamalas ang pang-unawa sa pagkakakilanlan ng bansa ayon sa mga katangiang heograpikal gamit ang mapa.	Naipamamalas ang kasanayan sa paggamit ng mapa sa pagtukoy ng iba't ibang lalawigan at rehiyon ng bansa	4. Natutukoy ang relatibong lokasyon (relative location) ng Pilipinas batay sa mga nakapaligid dito gamit ang pangunahin at pangalawang direksyon	AP4AAB-Ic-4	MISOSA Lesson #1 (Grade IV)
			5. Natutukoy sa mapa ang kinalalagyan ng bansa sa rehiyong Asya at mundo	AP4AAB-Ic-5	
			6. Nakapagsasagawa ng interpretasyon tungkol sa kinalalagyan ng bansa gamit ang mga batayang heograpiya tulad ng iskala, distansya at direksyon	AP4AAB-Id-6	MISOSA Lesson #1 (Grade IV)
			7. Natatalunton ang mga hangganan at lawak ng teritoryo ng Pilipinas gamit ang mapa	AP4AAB-Id-7	
			8. Naiuugnay ang klima at panahon sa lokasyon ng bansa sa mundo. 8.1 Nakikilala na ang Pilipinas ay isang bansang tropikal	AP4AAB-Ie-f-8	MISOSA Lesson #9 (GRADE IV)

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			8.2 Natutukoy ang iba pang salik (temperatura, dami ng ulan) na may kinalaman sa klima ng bansa 8.3 Nailalarawan ang klima sa iba't ibang bahagi ng bansa sa tulong ng mapang pangklima 8.4 Naipapaliwanag na ang klima ay may kinalaman sa uri ng mga pananim at hayop sa Pilipinas		
C. Ang Katangiang Pisikal ng Aking Bansa			9. Naipaliwanag ang katangian ng Pilipinas bilang bansang maritime o insular	AP4AAB-Ig-9	MISOSA Lesson #13 (Grade VI)
Uri ng Mapa 1. Mapang pisikal 2. Mapang pangklima 3. Mapang topograpiya 3.1 lokasyon 3.2 klima/ panahon 3.3 anyong tubig/ anyong lupa			10. Nailalarawan ang bansa ayon sa mga katangiang pisikal at pagkakakilanlang heograpikal nito 10.1 Napaghahambing ang iba't ibang pangunahing anyong lupa at anyong tubig ng bansa 10.2 Natutukoy ang mga pangunahing likas na yaman ng bansa 10.3 Naiisa-isa ang mga magagandang tanawin at lugar pasyalan bilang yamang likas ng bansa 10.4 Naihahambing ang topograpiya ng iba't ibang rehiyon ng bansa gamit ang mapang topograpiya 10.5 Naihahambing ang iba't ibang rehiyon ng bansa ayon sa populasyon gamit ang mapa ng populasyon	AP4AAB-Ig-h-10	MISOSA Lessons 15-22 (Grade VI)

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			11. Nailalarawan ang kalagayan ng Pilipinas na nasa "Pacific Ring of Fire" at ang implikasyon nito.	AP4AAB-Ii-11	
			12. Nakagagawa ng mga mungkahi upang mabawasan ang masamang epekto dulot ng kalamidad 12.1 Natutukoy ang mga lugar sa Pilipinas na sensitibo sa panganib gamit ang hazard map 12.2 Nakagagawa ng nang maagap at wastong pagtugon sa mga panganib	AP4AAB-Ii-j-12	
			13. Nakapagbibigay ng konklusyon tungkol sa kahalagahan ng mga katangiang pisikal sa pag-unlad ng bansa	AP4AAB-Ij-13	
IKALAWANG MARKAHAN - Lipunan, Kultura at Ekonomiya ng Aking Bansa					
A. Gawaing Pangkabuhayan ng Bansa 1. Likas yaman 2. Kahalagahan at pangangalaga 3. Kabuhayan at pinagkukunang yaman Uri ng Mapa 1. mapang pisikal 2. mapang pangklima 3. mapa ng mga produkto	<i>Ang mag-aaral ay...</i> nasusuri ang mga iba't ibang mga gawaing pangkabuhayan batay sa heograpiya at mga oportunidad at hamong kaakibat nito tungo sa likas kayang pag-unlad.	<i>Ang mag-aaral ay...</i> nakapagpapakita ng pagpapahalaga sa iba't ibang hanapbuhay at gawaing pangkabuhayan na nakatutulong sa pagkakakilanlang Pilipino at likas kayang pag-unlad ng bansa.	1. Nailalarawan ang mga gawaing pangkabuhayan sa iba't ibang lokasyon ng bansa 1.1 Naiuugnay ang kapaligiran sa uri ng hanap buhay 1.2 Naihahambing ang mga produkto at kalakal na matatagpuan sa iba't ibang lokasyon ng bansa (Hal: pangingsda, paghahabi, pagdadaing, pagsasaka, atbp.) 1.3 Nabibigyang-katwiran ang pang-aangkop na ginawa ng mga tao sa kapaligiran upang matugunan ang kanilang pangangailangan	AP4LKE-IIa-1	
			2. Naipaliliwanag ang iba't ibang pakinabang pang ekonomiko ng mga likas yaman ng bansa	AP4LKE-IIb-2	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			3. Nasusuri ang kahalagahan ng matalinong pagpapasya sa pangangasiwa ng mga likas na yaman ng bansa 3.1 Natatalakay ang ilang mga isyung pangkapaligiran ng bansa 3.2 Naipaliliwanag ang matalino at di-matalinong mga paraanng pangangasiwa ng mga likas nayaman ng bansa 3.3 Naiuugnay ang matalinong pangangasiwa ng likas na yaman sa pag-unlad ng bansa 3.4 Natatalakay ang mga pananagutan ng bawat kasapi sa pangangasiwa at pangagalaga ng pinagkukunang yaman ng bansa 3.5 Nakapagbibigay ng mungkahing paraan ng wastong pangangasiwa ng likas yaman ng bansa	AP4LKE-IIb-d-3	
			4. Naiuugnay ang kahalagahan ng pagtangkilik sa sariling produkto sa pag-unlad at pagsulong ng bansa	AP4LKE-IIId-4	
			5. Natatalakay ang mga hamon at oportunidad sa mga gawaing pangkabuhayan ng bansa.	AP4LKE-IIId-5	
			6. Nakalalahok sa mga gawaing lumilinang sa pangangalaga, at nagsusulong ng likas kayang pag-unlad (sustainable development) ng mga likas yaman ng bansa	AP4LKE-IIe-6	
B. Pagkakilanlang Kultural Uri ng mapang kakailanganin	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipamamalas ang pag-	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipagmamalaki ang	7. Nailalarawan ang mga pagkakakilanlang kultural ng Pilipinas	AP4LKE-IIe-f-7	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<ol style="list-style-type: none"> 1. relihiyon 2. panahanan 3. Katutubong Pamayanan (indigenous peoples/ Indigenous Cultural Community) 4. pangkat etno-linggwistiko 5. Kaugalian, tradisyon, paniniwala 6. Pamanang Pook 	<p>unawa sa pagkakilanlang Pilipino batay sa pagpapahalaga sa pagkakaiba-iba ng mga pamayanang pang-kultural.</p>	<p>pagkakakilanlang kultural ng Pilipino batay sa pag-unawa, pagpapahalaga at pagsusulong ng pangkat kultural, pangkat etno-linggwistiko at iba pang pangkat panlipunan na bunga ng migrasyon at "inter-marriage".</p>	<ol style="list-style-type: none"> 7.1 Natutukoy ang ilang halimbawa ng kulturang Pilipino sa iba't ibang rehiyon ng Pilipinas (tradisyon, relihiyon, kaugalian, paniniwala, kagamitan, atbp.) 7.2 Natatalakay ang kontribusyon ng mga iba't ibang pangkat (pangkat etniko, pangkat etno-linguistiko at iba pang pangkat panlipunan na bunga ng migrasyon at "inter-marriage") sa kulturang Pilipino 7.3 Natutukoy ang mga pamanang pook bilang bahagi ng pagkakakilanlang kulturang Pilipino 7.4 Nakagagawa ng mungkahi sa pagsusulong at pagpapaunlad kulturang Pilipino 		
			<ol style="list-style-type: none"> 8. Nasusuri ang papel na ginagampanan ng kultura sa pagbuo ng pagkakakilanlang Pilipino 	AP4LKE-IIg-8	
			<ol style="list-style-type: none"> 9. Naipapakita ang kaugnayan ng heograpiya, kultura at pangkabuhayang gawain sa pagbuo ng pagkakakilanlang Pilipino 	AP4LKE-IIg-9	
			<ol style="list-style-type: none"> 10. Natatalakay ang kahulugan ng pambansang awit at watawat bilang mga sagisag ng bansa 	AP4LKE-IIh-10	
			<ol style="list-style-type: none"> 11. Nakabubuo ng plano na magpapakilala at magpapakita ng pagmamalaki sa kultura ng mga rehiyon sa malikhaing paraan. 	AP4LKE-III-11	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			12. Nakasusulat ng sanaysay na tumatalakay sa pagpapahalaga at pagmamalaki ng kulturang Pilipino	AP4LKE-IIj-12	
IKATLONG MARKAHAN – Ang Pamamahala Sa Aking Bansa					
A. Ang Pambansang Pamahalaan 1. Balangkas 2. Mga Kapangyarihan ng mga Sangay 3. Sagisag ng bansa	<i>Ang mag-aaral ay...</i> naipamamalas ang pang-unawa sa bahaging ginagampanan ng pamahalaan sa lipunan, mga pinuno at iba pang naglilingkod sa pagkakaisa, kaayusan at kaunlaran ng bansa	<i>Ang mag-aaral ay...</i> nakapagpapakita ng aktibong pakikilahok at pakikiisa sa mga proyekto at gawain ng pamahalaan at mga pinuno nito tungo sa kabutihan ng lahat (common good)	1. Natatalakay ang kahulugan at kahalagahan ng pambansang pamahalaan	AP4PAB-IIIa-1	MISOSA Lesson #26 (GRADE VI)
			2. Nasusuri ang balangkas o istruktura ng pamahalaan ng Pilipinas 2.1 Natatalakay ang kapangyarihan ng tatlong sangay ng pamahalaan (ehekutibo, lehislatura at hudikatura) 2.2 Natatalakay ang antas ng pamahalaan (pambansa at lokal) 2.3 Natutukoy ang mga namumuno ng bansa 2.4 Natatalakay ang paraan ng pagpili at ang kaakibat na kapangyarihan ng mga namumuno ng bansa	AP4PAB-IIIa-b-2	MISOSA Lesson #28 (Grade VI)
			3. Nasusuri ang mga ugnayang kapangyarihan ng tatlong sangay ng pamahalaan 3.1 Naipaliliwanag ang “separation of powers” ng tatlong sangay ng pamahalaan 3.2 Naipaliliwanag ang “check and balance” ng kapangyarihan sa bawat isang sanga	AP4PAB-IIIc-3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
B. Ang Pamahalaan at Serbisyong Panlipunan		Naipapaliwanag ang tungkulin ng pamahalaan na itaguyod ang karapatan ng mga mamamayan	4. Natatalakay ang epekto ng mabuting pamumuno sa pagtugon ng pangangailangan ng bansa	AP4PLR-IIIId-4	
			5. Natatalakay ang kahulugan ng ilang simbolo at sagisag ng kapangyarihan ng pamahalaan (ei. executive, legislative, judiciary)	AP4PAB-IIIId-5	
			6. Nasusuri ang mga paglilingkod ng pamahalaan upang matugunan ang pangangailangan ng bawat mamamayan 6.1 Naiisa isa ang mga programang pangkalusugan 6.2 Nasasabi ang mga pamamaraan sa pagpapaunlad ng edukasyon sa bansa 6.3 Nakakapagbigay halimbawa ng mga programa pangkapayapaan 6.4 Nasasabi ang mga paraan ng pagtataguyod ng ekonomiya ng bansa 6.5 Nakakapag bigay halimbawa ng mga programang pang-inprastruktura atbp ng pamahalaan	AP4PAB-IIIIf-g-6	MISOSA Lesson #29 (Grade VI)
			7. Nasusuri ang tungkulin ng pamahalaan na itaguyod ang karapatan ng bawat mamamayan	AP4PAB-IIIh-7	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			8. Nasusuri ang mga proyekto at iba pang gawain ng pamahalaan sa kabutihan ng lahat o nakararami	AP4PAB-IIIi-8	
			9. Nasusuri ang iba't ibang paraan ng pagtutulungan ng pamahalaang pambayan, pamahalaang panlalawigan at iba pang tagapaglingkod ng pamayanan	AP4PAB-IIIj-9	
IKAAPAT NA MARKAHAN - Kabahagi Ako sa Pag-unlad ng Aking Bansa					
Mga Karapatan at Tungkulin ng Mamamayang Pilipino 1. Kagalingang pansibiko 2. Karapatang Panlipunan 3. Karapatang Pantao 4. Karapatang pambansa	<i>Ang mag-aaral ay</i> naipamamalas ng mag-aaral ang pang-unawa at pagpapahalaga sa kanyang mga karapatan at tungkulin bilang mamamayang Pilipino	<i>Ang mag-aaral ay</i> nakikilahok sa mga gawaing pansibiko na nagpapakita ng pagganap sa kanyang tungkulin bilang mamamayan ng bansa at pagsasabuhay ng kanyang karapatan.	1. Natatalakay ang konsepto ng pagkamamamayan 1.1. Natutukoy ang batayan ng pagka mamamayang Pilipino 1.2. Nasasabi kung sino ang mga mamamayan ng bansa	AP4KPB-IVa-b-1	
			2. Natatalakay ang konsepto ng karapatan at tungkulin 2.1 Natatalakay ang mga karapatan ng mamamayang Pilipino 2.2 Natatalakay ang tungkulin ng mamamayang Pilipino	AP4KPB-IVc-2	
			3. Natatalakay ang mga tungkuling kaakibat ng bawat karapatang tinatamasa.	AP4KPB-IVc-3	
			4. Natatalakay ang kahalagahan ng mga gawaing pansibiko ng bawat isa bilang kabahagi ng bansa 4.1 Naibibigay ang kahulugan ng kagalingang pansibiko (civic efficacy) 4.2 Natatalakay ang mga gawaing nagpapakita ng kagalingan pansibiko ng isang kabahagi ng bansa (hal. Pagtangkil ng	AP4KPB-IVd-e-4	MISOSA Lessons 44-48 (Grade VI)

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			produktong Pilipino, pagsunod sa mga batas ng bansa, tumulong sa paglilinis ng kapaligiran). 4.3 Nahihinuha ang epekto ng kagalingang pansibiko sa pag-unlad ng bansa.		
			5. Nabibigyang halaga ang bahaging ginagampanan ng mga mamamayan sapagtataguyod ng kaunlaran ng bansa 5.1 Naipaliliwanag kung paano itinataguyod ng mgamamamayan ang kaunlaran ng bansa 5.2 Naipaliliwanag kung paano makatutulong sa pagunlad at pagsulong ng bansa ang pagpapaunlad sa sariling kakayahan at kasanayan 5.3 Naibibigay ang kahulugan at katangian ng pagiging produktibong mamamayan	AP4KPB-IVf-g-5	
			6. Napahalagahan ang mga pangyayari at kontribusyon ng mga Pilipino sa iba't-ibang panig ng daigdig tungo sa kaunlaran ng bansa (hal. OFW)	AP4KPB-IVh-6	
			7. Naipakikita ang pakikilahok sa mga programa at proyekto ng pamahalaan na nagtataguyod ng mga karapatan ng mamamayan	AP4KPB-IVi-7	
			8. Nakapagsusulat ng sanaysay tungkol sa pagka-Pilipino at sa Pilipinas bilang bansa	AP4KPB-IVj-8	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 5**

PAMANTAYAN SA PAGKATUTO: Naipamamalas ang pag-unawa at pagpapahalaga sa pagkakabuo ng kapuluan ng Pilipinas at mga sinaunang lipunan hanggang sa mga malalaking pagbabagong pang-ekonomiya at ang implikasyon nito sa lipunan sa simula ng ika-labing siyam na siglo, gamit ang batayang konsepto katulad ng kahalagahang pangkasaysayan (historical significance), pagpapatuloy at pagbabago, ugnayang sanhi at epekto tungo sa paglinang ng isang batang mamamayang mapanuri, mapagmuni, responsable, produktibo, makalikasan, makatao at makabansa at may pagpapahalaga sa mga usapin sa lipunan sa nakaraan at kasalukuyan tungo sa pagpanday ng maunlad na kinabukasan para sa bansa.

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Ang Pinagmulan ng Lahing Pilipino					
<p>A. Ang Kinalalagan ng Aking Bansa</p> <p>Batayang heograpiya</p> <p>1. Absolute na lokasyon gamit ang mapa</p> <p>1.1 Prime meridian, International Date Line, Equator, North and South Poles, Tropics of Cancer and Capricorn at Arctic and Antarctic Circles</p> <p>1.2 Likhang guhit</p> <p>2. Relatibong lokasyon</p> <p>3. Klima at panahon</p>	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>naipamamalas ang mapanuring pag-unawa at kaalaman sa kasanayang pangheograpiya, ang mga teorya sa pinagmulan ng lahing Pilipino upang mapahalagahan ang konteksto ng lipunan/ pamayanan ng mga sinaunang Pilipino at ang kanilang ambag sa pagbuo ng kasaysayan ng Pilipinas</p>	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>naipamamalas ang pagmamalaki sa nabuong kabihasan ng mga sinaunang Pilipinogamit ang kaalaman sa kasanayang pangheograpikal at mahahalagang konteksto ng kasaysayan ng lipunan at bansa kabilang ang mga teorya ng pinagmulan at pagkabuo ng kapuluan ng Pilipinas at ng lahing Pilipino</p>	<p>1. Nailalarawan ang lokasyon ng Pilipinas sa mapa</p> <p>1.1 Natutukoy ang kinalalagan ng Pilipinas sa mundo gamit ang mapa batay sa "absolute location" nito (longitude at latitude)</p> <p>1.2 Natutukoy ang relatibong lokasyon (relative location) ng Pilipinas batay sa karatig bansa na nakapaligid dito gamit ang pangunahin at pangalawang direksyon</p> <p>2. Nailalarawan ang klima ng Pilipinas bilang isang bansang tropikal ayon salokasyon nito sa mundo</p> <p>2.1 Natutukoy ang mga salik na may kinalaman sa klima ng bansa tulad ng temperatura, dami ng ulan, humidity</p> <p>2.2 Naipaliliwanag ang pagkakaiba ng panahon at klima sa iba't ibang bahagi ng mundo</p> <p>2.3 Naiugnay ang uri ng klima at panahon ng bansa ayon sa</p>	<p>AP5PLP-Ia-1</p> <p>AP5PLP-Ib-c-2</p>	<p>MISOSA Lessons #2,3,6,8 (Grade IV)</p>

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			lokasyon nito sa mundo		
B. Pinagmulan ng Pilipinas at mga Sinaunang Kabihasanan Teorya ng pagkabuo ng Pilipinas			3. Naipaliliwanag ang katangian ng Pilipinas bilang bansang archipelago	AP5PLP-Ic-3	
			4. Naipaliliwanag ang teorya sa pagkakabuo ng kapuluan at pinagmulan ng Pilipinas batay sa teoryang Bulkanismo at "Continental Shelf"	AP5PLP-Id-4	
			5. Nakabubuo ng pansariling paninindigan sa pinakapanipaniwalang teorya ng pinagmulan ng lahing Pilipino batay sa mga ebidensiya 5.1 Natatalakay ang teorya ng pandarayuhan ng tao mula sa rehiyong Austronesyano 5.2 Natatalakay ang iba pang mga teorya tungkol sa pinagmulan ng mga unang tao sa Pilipinas 5.3 Nakasusulat ng maikling sanaysay (1-3 talata) ukol sa mga teoryang natutunan	AP5PLP-Ie-5	
C. Mga Sinaunang Lipunang Pilipino 1. Organisasyong panlipunan: barangay at sultanato, mga uring panlipunan 2. Kabuhayan at kalakalan, mga kagamitan, konsepto ng pagmamay-ari ng lupa, 3. Kultura: paniniwala, tradisyon, iba't ibang uri			6. Naipagmamalaki ang lipunan ng sinaunang Pilipino 6.1 Natatalakay ang mga uri ng lipunan sa iba't ibang bahagi ng Pilipinas 6.2 Naipaliliwanag ang ugnayan ng mga tao sa iba't ibang antas na bumubuo ng sinaunang lipunan 6.3 Natatalakay ang papel ng batas sa kaayusang panlipunan	AP5PLP-If-6	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
at anyo ng sining at arkitektura 4. Kagawiang panlipunan: pag-aaral, panliligaw, kasal, ugnayan sa pamilya			7. Nasusuri ang kabuhayan ng sinaunang Pilipino 7.1 Natatalakay ang kabuhayan sa sinaunang panahon kaugnay sa kapaligiran, ang mga kagamitan sa iba't ibang kabuhayan, at mga produktong pangkalakalan 7.2 Natatalakay ang kontribusyon ng kabuhayan sa pagbuo ng sinaunang kabihasan	AP5PLP-Ig-7	
			8. Naipaliliwanag ang mga sinaunang paniniwala at tradisyon at ang impluwensiya nito sa pang-araw-araw na buhay	AP5PLP-Ig-8	
			9. Naihahambing ang mga paniniwala noon at ngayon upang maipaliwanag ang mga nagbago at nagpapatuloy hanggang sa kasalukuyan	AP5PLP-Ih-9	
			10. Natatalakay ang paglaganap ng relihiyong Islam sa ibang bahagi ng bansa.	AP5PLP-Ii-10	
			11. Nasusuri ang pagkakapareho at pagkakaiba ng kagawiang panlipunan ng sinaunang Pilipino sa kasalukuyan	AP5PLP-Ii-11	
			12. Nakakabuo ng konklusyon tungkol sa kontribusyon ng sinaunang kabihasan sa pagkabuo ng lipunang at pagkakakilanlang Piliipino	AP5PLP-Ij-12	
IKALAWANG MARKAHAN - Pamunuang Kolonyal ng Espanya (ika16 hangang ika 17 siglo)					
A. Konteksto at Dahilan ng Pananakop sa Bansa 1. Kahulugan at layunin ng	Naipamamalas ang mapanuring pag-unawa sa konteksto,ang bahaging ginampanan	Nakapagpapahayag ng kritikal na pagsusuri at pagpapahalaga sa konteksto at dahilan ng kolonyalismong	1. Natatalakay ang kahulugan ng kolonyalismo at ang konteksto nito kaugnay sa pananakop ng Espanya sa Pilipinas	AP5PKE-IIa-1	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
kolonyalismo 2. Paghahati ng mundo sa pagitan ng Portugal at Espanya at mga paglalakbay ng Espanya 3. Mga dahilan ng Espanya sa pananakop ng Pilipinas	ng simbahan sa, layunin at mga paraan ng pananakopng Espanyolsa Pilipinas at ang epekto ng mga ito sa lipunan.	Espanyol at ang epekto ng mga paraang pananakop sa katutubong populasyon	2. Naipapaliwanag ang mga dahilan at layunin ng kolonyalismong Espanyol	AP5PKE-IIa-2	
			3. Nakabubuo ng timeline ng mga paglalakbay ng Espanyol sa Pilipinas hanggang sa pagkakatatag ng Maynila at mga unang engkwentro ng mga Espanyol at Pilipino	AP5PKE-IIb-3	
B. Mga Paraan ng Pananakop			4. Nasusuri ang iba-ibang perspektibo ukol sa pagkakatatag ng kolonyang Espanyol sa Pilipinas	AP5PKE-IIb-4	
1. Kristiyanisasyon 2. Paglipat ng mga komunidad (<i>reduccion</i>) 3. Tributo sa pamamagitan ng <i>encomienda</i> 4. Sapilitang paggawa (<i>forced labor</i>)			5. Natatalakay ang mga paraan ng pagsasailalim ng katutubong populasyon sa kapangyharihan ng Espanya 5.1 proseso ng Kristiyanisasyon 5.2 <i>Reduccion</i> 5.3 Tributo at <i>encomienda</i> 5.4 Sapilitang paggawa	AP5PKE-IIc-d-5	MISOSA Lessons #14, 15 (Grade V)
			6. Nasusuri ang relasyon ng mga paraan ng pananakop ng Espanyol sa mga katutubong populasyon sa bawat isa. 6.1 Naiuugnay ang Kristiyanisasyon sa <i>reduccion</i> 6.2 Natatalakay ang konsepto ng <i>encomienda</i> at mga kwantitatibong datos ukol sa tributo, kung saan ito kinolekta, at ang halaga ng mga tributo 6.3 Nasusuri ang mga patakaran, papel at kahalagahan ng sapilitang paggawa sa pagkakatatag ng kolonya sa	AP5PKE-IIe-f-6	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			Pilipinas		
C. Ugnayan ng Simbahan at Pamahalaang Kolonyal			7. Nasusuri ang naging reaksyon ng mga Pilipino sa Kristiyanismo	AP5PKE-IIg-7	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ang Pilipinas sa Pamamahala ng mga Prayle (Conquistador) 2. Gampanin (Role) ng mga Prayle 3. Reaksyon ng mga Pilipino sa Pamamahala ng mga Prayle 			8. Natatalakay ang kapangyarihang Patronato Real 8.1 Nasusuri ang pamamalakad ng mga prayle sa pagpapaulad ng sinaunang Pilipino 8.2 Natutukoy ang mga tungkulin o papel ng mga prayle sa ilalim ng Patronato Real 8.3 Naipaliliwanang ang mga naging reaksyon ng mga Pilipino sa pamamahala ng mga prayle.	AP5PKE-IIg-h-8	
			9. Nakapagbibigay ng sariling pananaw tungkol sa naging epekto sa lipunan ng pamamahala ng mga prayle	AP5PKE-III-9	
IKATLONG MARKAHAN - Pagbabagong Kultural sa Pamamahalang Kolonyal ng mga Espanyol					
A. Pagbabago sa Lipunan sa Ilalim ng Pamahalaang Kolonyal	Naipamamalas ang mapanuring pag-unawa sa mga pagbabago sa lipunan ng sinaunang Pilipino kabilang ang pagpupunyagi ng ilang pangkat na mapanatili ang kalayaan sa Kolonyalismong Espanyol at ang impluwensya nito sa kasalukuyang panahon.	Nakakapagpakita ng pagpapahalaga at pagmamalaki sa pagpupunyagi ng mga Pilipino sa panahon ng kolonyalismong Espanyol	1. Nasusuri ang pagbabago sa panahanan ng mga Pilipino sa panahon ng Español (ei pagkakaroon ng organisadong poblasyon, uri ng tahanan, nagkaroon ng mga sentrong pangpamayanan, at iba pa.)	AP5KPK-IIIa-1	MISOSA Lessons 4-10 (Grade V)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pamamahala <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Pamahalaang sentral 1.2 Pamahalaang local 1.3 Tungkulin ng mga opisyal 2. Antas ng Katayuan ng mga Pilipino 3. Uri ng edukasyon 			2. Napaghahambing ang antas ng katayuan ng mga Pilipino sa lipunan bago dumating ang mga Espanyol at sa Panahon ng Kolonyalismo 2.1 Napaghahambing ang mga tradisyunal at di-tradisyunal	AP5KPK-IIIb-2	MISOSA Lesson #5 (Grade V)

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			na papel ng babae sa lipunan ng sinaunang Pilipino at sa panahon ng kolonyalismo 2.2 Natatalakay ang pangangailangan sa pagpapabuti ng katayuan ng mga babae		
			3. Nasusuri ang pagbabago sa kultura ng mga Pilipino sa Panahon ng Espanyol 3.1 Naipaliliwanag ang inpluwensya ng kulturang Espanyol sa kulturang Pilipino 3.2 Natatalakay ang bahaging ginagampanan ng Kristianismo sa kultura at tradisyon ng mga Pilipino 3.3 Nasusuri ang ginawang pag-aangkop ng mga Pilipino sa kulturang ipinakilala ng Espanyol	AP5KPK-IIIc-3	
			4. Nasusuri ang mga pagbabagong pampulitika at ekonomiya na ipinatupad ng kolonyal na pamahalaan 4.1 Naipaghahambing ang istruktura ng pamahalaang kolonyal sa uri pamamahala ng mga sinaunang Pilipino 4.2 Naipaghahambing ang sistema ng kalakalan ng mga sinaunang Pilipino at sa panahon ng kolonyalismo 4.3 Natatalakay ang epekto ng mga pagbabago sa pamamahala ng mga Espanyol sa mga sinaunang	AP5KPK-IIIId-e-4	MISOSA Lesson #1-3 (Grade V)

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			Pilipino		
<p>B. Pagpupunyagi ng Katutubong Pangkat na Mapanatili ang Kalayaan sa Kolonyal na Pananakop</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pananakop sa Cordillera 2. Pananakop sa mga bahagi ng Mindanao 			5. Nakapagbibigay ng sariling pananaw tungkol sa naging epekto ng kolonyalismo sa lipunan ng sinaunang Pilipino	AP5KPK-IIIIf-5	
			<p>6. Naipaliliwanag ang di matagumpay na pananakop sa mga katutubong pangkat ng kolonyalismong Espanyol</p> <ol style="list-style-type: none"> 6.1 Nasusuri ang mga paraang armado ng pananakop ng mga Espanyol 6.2 Natalakay ang iba't ibang reaksyon ng mga katutubong pangkat sa armadong pananakop 6.3 Natatalakay ang mga isinagawang rebelyon ng mga katutubong pangkat 6.4 Natataya ang sanhi at bunga ng mga rebelyon at iba pang reaksyon ng mga katutubong Pilipino sa kolonyalismo 6.5 Nakakabuo ng konklusyon tungkol sa mga dahilan ng di matagumpay na armadong pananakop ng mga Espanyol sa ilang piling katutubong pangkat 	AP5KPK-IIIg-i6	
			7. Nasusuri ang epekto ng kolonyalismong Espanyol sa pagkabansa at pagkakakilanlan ng mga Pilipino	AP5KPK-IIIi-7	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
IKAAPAT NA MARKAHAN - Mga Pagbabago sa Kolonya at Pag-usbong ng Pakikibaka ng Bayan (ika-18 dantaon hanggang 1815)					
<p>A. Konteksto ng Reporma</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lokal na pangyayari <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Monopolya ng tabako 1.2 Kilusang Agraryo 1.3 Pag-aalsa sa estadong kolonyal 1.4 Okupasyon ng Maynila 2. Pandaigdigang pangyayari <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Paglipas g merkantilismo 2.2 Kaisipang “La Ilustracion” 	<p>Naipamamalas ang mapanuring pag-unawa sa bahaging ginampanan ng kolonyalismong Espanyol at pandaigdigang konteksto ng reporma sa pag-usbong ng kamalayang pambansa attungo sa pagkabuo ng Pilipinas bilang isang nasyon</p>	<p>Nakapagpapahayag ng pagmamalaki sa pagpupunyagi ng mga makabayang Pilipino sa gitna ng kolonyalismong Espanyol at sa mahalagang papel na ginagampanan nito sa pag-usbong ng kamalayang pambansa tungo sa pagkabuo ng Pilipinas bilang isang nasyon</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Natatalakay ang mga lokal na mga pangyayari tungo sa pag-usbong ng pakikibaka ng bayan <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Reporma sa ekonomiya at pagtatatag ng monopolyang tabako 1.2 Mga pag-aalsa sa loob ng estadong kolonyal 1.3 Kilusang Agraryo ng 1745 1.4 Pag-aalsa ng Kapatiran ng San Jose 1.5 Okupasyon ng Ingles sa Maynila 	<p align="center">AP5PKB-IVa-b-1</p>	
			<ol style="list-style-type: none"> 2. Natatalakay ang mga pandaigdigang pangyayari bilang konteksto ng malayang kaisipan tungo sa pag-usbong ng pakikibaka ng bayan <ol style="list-style-type: none"> 2.1 Paglipas ng merkantilismo bilang ekonomikong batayan ng kolonyalismo 2.2 Paglitaw ng kaisipang “La Ilustracion” 		<p align="center">AP5PKB-IVd-2</p>
<p>B. Pag-usbong ng Malayang Kaisipan at Naunang Pag-aalsa</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mga reaksyon sa kolonyalismo 2. Partisipasyon 3. Implikasyon ng mga Naunang Pag-aalsa 			<ol style="list-style-type: none"> 3. Nasusuri ang mga naunang pag-aalsa ng mga makabayang Pilipino <ol style="list-style-type: none"> 3.1 Natatalakay ang sanhi at bunga ng mga rebelyon at iba pang reaksyon ng mga Pilipino sa kolonyalismo (halimbawa: pagtutol ng mga katutubong Pilipino laban sa Kristyanismo, pagmamalabis ng mga Espanyol) 3.2 Naipaliliwanag ang pananaw 	<p align="center">AP5PKB-IVe-3</p>	<p>MISOSA Lesson #14 (GRADE V)</p>

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			at paniniwala ng mga Sultanato (Katutubong Muslim) sa pagpapanatili ng kanilang kalayaan		
			4. Natataya ang partisipasyon ng iba't-ibang rehiyon at sektor (katutubo at kababaihan) sa pakikibaka ng bayan	AP5PKB-IVf-4	MISOSA Lesson #15 (GRADE V)
			5. Natatalakay ang kalakalang galyon at ang epektonito sa bansa	AP5PKB-IVg-5	
			6. Nababalangkas ang pagkakaisa o pagkakawatak watak ng mga Pilipino sa mga mahahalagang pangyayari at mga epekto nito sa naunang mga pag-aalsa laban sa kolonyalismong Espanyol	AP5PKB-IVh-6	
			7. Nakapagbibigay-katuwiran sa mga naging epekto ng mga unang pag-aalsa ng mga makabayang Pilipino sa pagkamit ng kalayaaan na tinatamasa ng mga mamamayan sa kasalukuyang panahon	AP5PKB-IVi-7	
			8. Naipapahayag ang saloobin sa kahalagahan ng pagganap ng sariling tungkulin sa pagsulong ng kamalayang pambansa tungo sa pagkabuo ng Pilipinas bilang isang nasyon	AP5PKB-IVj-8	

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 6**

PAMANTAYAN SA PAGKATUTO: Naipamamalas ang patuloy na pag-unawa at pagpapahalaga sa kasaysayan ng Pilipinas mula sa ika-20 siglo hanggang sa kasalukuyan, tungo sa pagbuo ng tiyak na pagkakakilanlan bilang Pilipino at mamamayan ng Pilipinas Naipamamalas ang malalim na pag-unawa sa kasaysayan ng Pilipinas base sa pagsusuri ng sipi ng mga piling primaryang sangguniang nakasulat, pasalita, awdyo-biswal at kumbinasyon ng mga ito, mula sa iba-ibang panahon, tungo sa pagbuo ng makabansang kaisipan na siyang magsisilbing basehan ng mas malawak na pananaw tungkol sa mundo

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Kinalalagyan Ng Pilipinas At Ang Malayang Kaisipan Sa Mundo					
<p>A. Kinalalagyan ng Pilipinas at Paglaganap ng Malayang Kaisipan sa Mundo</p> <p>Batayang heograpiya</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Absolute na lokasyon gamit ang mapa at globo 2. Relatibong lokasyon <p>Teritoryo ng Pilipinas</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Batay sa mapang political 2. Batay sa kasaysayan 	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>naipamamalas ang mapanuring pag-unawa at kaalaman sa bahagi ng Pilipinas sa globalisasyon batay sa lokasyon nito sa mundo gamit ang mga kasanayang pangheograpiya at ang ambag ng malayang kaisipan sa pag-usbong ng nasyonalismong Pilipino</p>	<p><i>Ang mag-aaral ay...</i></p> <p>naipamamalas ang pagpapahalaga sa kontribosyon ng Pilipinas sa isyung pandaigdig batay sa lokasyon nito sa mundo</p>	<p>1. Natutukoy ang kinalalagyan ng Pilipinas sa mundo sa globo at mapa batay sa "absolute location" nito (longitude at latitude)</p>	AP6PMK-Ia-1	
			<p>2. Nagagamit ang grid sa globo at mapang politikal sa pagpapaliwanag ng pagbabago ng hangganan at lawak ng teritoryo ng Pilipinas batay sa kasaysayan</p>	AP6PMK-Ia-2	MISOSA Lesson #11 (Grade VI)
			<p>3. Naipaliliwanag ang kahalagahan ng lokasyon ng Pilipinas sa ekonomiya at politika ng Asya at mundo</p>	AP6PMK-Ia-3	MISOSA Lesson #13-14 (Grade VI)
			<p>4. Nasusuri ang konteksto ng pag-usbong ng liberal na ideya tungo sa pagbuo ng kamalayang nasyonalismo</p> <p>4.1 Natatalakay ang epekto ng pagbubukas ng mgadaungan ng bansa sa pandaigdigang kalakalan</p> <p>4.2 Naipaliliwanag ang ambag ng pag-usbong ng uring mestizo at ang pagpapatibay ng dekretong edukasyon ng 1863</p>	AP6PMK-Ib-4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS	
<p>B. Kilusang Propaganda, Katipunan at Himagsikan (1815-1901)</p> <p>Rebolusyong Pilipino ng 1896</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ang Deklarasyon ng Kalayaan sa Kawit 2. Ang Lupang Hinirang 3. Ang Pambansang Bandila 4. Ang Pambansang Bayani 5. Ang Republika ng Malolos 6. Ang Saligang Batas ng Malolos 7. Ang Simbahang Iglesia Filipina Independiente 			<p>5. Nasusuri ang mga ginawa ng mga makabayang Pilipino sa pagkamit ng kalayaan</p> <ol style="list-style-type: none"> 5.1 Natatalakay ang kilusan para sa sekularisasyon ng mga parokya at ang Cavite Mutiny (1872) 5.2 Naipaliliwanag ang ambag ng Kilusang Propaganda sa pagpukaw ng damdaming makabayan ng mga Pilipino (hal. La Liga Filipina, Asociacion Hispano Filipino) 5.3 Natatalakay ang pagtatag at paglaganap ng Katipunan 5.4 Nahihinuha ang implikasyon ng kawalan ng pagkakaisa sa himagsikan/kilusan at pagbubuo ng Pilipinas bilang isang bansa 	AP6PMK-Ic-5		
			<p>6. Nasusuri ang mga pangyayari sa himagsikan laban sa kolonyalismong Espanyol</p> <ol style="list-style-type: none"> 6.1 Sigaw sa Pugad-Lawin 6.2 Tejeros Convention 6.3 Kasunduan sa Biak-na-Bato 		AP6PMK-Id-6	
			<p>7. Natatalakay ang mga ambag ni Andres Bonifacio, ang Katipunan at Himagsikan ng 1896 sa pagbubuo ng Pilipinas bilang isang bansa</p>			AP6PMK-Ie-7
			<p>8. Natatalakay ang partisipasyon ng mga kababaihan sa rebolusyon Pilipino</p>		AP6PMK-Ie-8	
			<p>9. Napapahalagahan ang pagkakatatag ng Kongreso ng Malolos at ang deklarasyon ng kasarinlan ng mga Pilipino</p>			AP6PMK-If-9

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
C. Panghihimasok ng Amerikano 1. <i>"Battle of Manila Bay at Mock Battle of Manila"</i> 2. Negosasyon at Pagpapatibay ng Kasunduan sa Paris 3. Pagpapahayag ng Benevolent Assimilation Proclamation 4. Pagsisimula ng digmaang Pilipino-Amerikano sa Kalye Sociego at Kalye Silencio			10. Nasusuri ang mga mahahalagang pangyayari sa pakikibaka ng mga Pilipino sa panahon ng Digmaang Pilipino-Amerikano 10.1 Natutukoy ang mga pangyayaring nagbigay daan sa digmaan ng mga Pilipino laban sa Estados Unidos 10.2 Napapahalagahan ang pangyayari sa Digmaang Pilipino-Amerikano Hal: <ul style="list-style-type: none"> o Unang Putok sa panulukan ng Silencio at Sociego, Sta. Mesa o Labanan sa Tirad Pass o Balangiga Massacre 10.3 Natatalakay ang Kasunduang Bates (1830-1901) at ang motibo ng pananakop ng Amerikano sa bansa sa panahon ng paglawak ng kanyang "polical empire"	AP6PMK-Ig-10	MISOSA Lessons 17-21 (Grade V)
			11. Nabibigyang halaga ang mga kontribosyon ng mga Natatanging Pilipinong nakipaglaban para sa kalayaan Hal: Emilio Aguinaldo <ul style="list-style-type: none"> o Gregorio del Pilar o Miguel Malvar o Iba pang bayaning Pilipino 	AP6PMK-Ih-11	
IKALAWANG MARKAHAN - Pagpupunyagi sa Panahon ng Kolonyalismong Amerikano at Ikalawang Digmaang Pandaigdig (1899-1945)					
A. Pamamahala ng mga Amerikano sa Pilipinas 1. Pagbabago ng patakaran ng kalakal,	Naipamamalas ang mapanuring pag-unawa sa pamamahala at mga pagbabago sa lipunang Pilipino sa panahon ng	Nakapagpapahayag ng kritikal na pagsusuri at pagpapahalaga sa konteksto,dahilan, epekto at pagbabago sa lipunan ng	1. Nasusuri ang mga pagbabago sa lipunan sapanahon ng mga Amerikano 1.1 Natatalakay ang sistema ng edukasyong ipinatutupad ng	AP6KDP-IIa-1	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN (Content)	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
transportasyon, sistema ng edukasyon 2. Free Trade 3. Pagsupil sa Nasyonalismo 4. Pilipinisasyon 5. Mga batas na may kinalaman sa pagsasarili 5.1 "Philippine Organic Act of 1902" (Batas Pilipinas ng 1902) 5.2 "Philippine Autonomy Act of 1916" (Batas Jones) 5.3 "Philippine Independence Act of 1934" (Batas Tydings-Mc Duffie)	kolonyalismong Amerikano at ng pananakop ng mga Hapon at ang pagpupunyagi ng mga Pilipino na makamtan ang kalayaan tungo sa pagkabuo ng kamalayang pagsasarili at pagkakakilanlang malayang nasyon at estado	kolonyalismong Amerikano at ng pananakop ng mga Hapon at ang pagmamalaki sa kontribusyon ng pagpupunyagi ng mga Pilipino namakamit ang ganap na kalayaan tungo sa pagkabuo ng kamalayang pagsasarili at pagkakakilanlang malayang nasyon at estado	mga Amerikano at ang epekto nito 1.2 Natatalakay ang kalagayang pangkalusugan ng mga Pilipino sa panahon ng mga Amerikano 1.3 Natatalakay ang pag-unlad ng transportasyon at komunikasyon at epekto nito sa pamumuhay ng mga Pilipino		
			2. Nasusuri ang pamahalaang kolonyal ng mga Amerikano 2.1 Natatalakay ang mga Patakarang Pasipikasyon at Kooptasyon ng pamahalaang Amerikano 2.2 Nailalarawan ang sistema at balangkas ng Pamahalaang Kolonyal 2.3 Nasusuri ang mga patakaran ng malayang kalakalan (free trade) na pinairal ng mga Amerikano 2.4 Natatalakay ang epekto ng malayang kalakalan (free trade) Hal: – Kalakalan ng Pilipinas at U.S. – Pananim at Sakahan	AP6KDP-IIb-2	
			3. Natutukoy ang mahahalagang pangyayaring may kinalaman sa unti-unting pagsasalin ng kapangyarihan sa mga Pilipino tungo sa pagsasarili	AP6KDP-IIId-3	
B. Ang Pamahalaang Komonwelt			4. Nasusuri ang kontribusyon ng pamahalaang Komonwelt 4.1 Natatalakay ang mga programa ng pamahalaan sa panahon ng pananakop (hal. Katarungang Panlipunan, Patakarang	AP6KDP-IIId-4	MISOSA Lessons 26-29 (GRADE V)

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			Homestead, pagsulong ng pambansang wika, pagkilala sa karapatan ng kababaihan sa pagboboto) 4.2 Nabibigyang katwiran ang ginawang paglutas sa mga suliraning panlipunan at pangkabuhayan sa panahon ng Komonwelt		
C. Pananakop ng mga Hapon at ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig Pakikibaka para sa kalayaan sa Pananakop ng Hapon 1. "Fall of Bataan" 2. "Fall of Corregidor" 3. "Death March" 4. Pagbabalangkas Pagpapatibay ng Saligang 5. Batas ng 1943 6. USAFFE, HukBaLaHap at iba pang kilusang Gerilya 7. Makapili at Kempetai Pamamahala ng Kolonyalismong Hapon 1. Sistema at Balangkas ng Pamahalaang Kolonyal 2. Pagtatatag ng Ikalawang Republika ng Pilipinas 3. Mga Patakaran at Batas na may kinalaman sa			5. Natatalakay ang mga mahahalagang pangyayari sa pananakop ng mga Hapones Hal: – Labanan sa Bataan – Death March – Labanan sa Corregidor	AP6KDP-IIe-5	
			6. Naipaliliwanag ang motibo ng pananakop ng Hapon sa bansa	AP6KDP-IIIf-6	
			7. Nasusuri ang sistema ng pamamahala sa panahon ng mga Hapones 7.1 Nailalarawan ang sistema at balangkas ng pamahalaang kolonyal ng mga Hapones 7.2 Naipaliliwanag ang Mga Patakaran at Batas Pang-ekonomiya gaya ng <i>War Economy at Economy of Survival</i> at ang mga resulta nito. 7.3 Naipaliliwanag ang kontribosyon ng pagtatag ng Ikalawang Republika ng Pilipinas at mga patakarang may kinalaman sa pagsasarili	AP6KDP-IIIf-9-7	MISOSA Lessons 30-32 (GRADE V)

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
Pagsasarili 3.1 Pagtatatag ng KALIBAPI 3.2 Pagtatatag ng "Preparatory Commission in Preparation for Independence" 4. Mga Resulta ng mga Pagbabagong Politikal			8. Nasusuri ang pakikibaka ng mga Pilipino para sa kalayaan sa pananakop ng mga Hapon (hal., USAFFE, HukBaLaHap, iba pang kilusang Gerilya)	AP6KDP-IIg-8	
			9. Nagkapagbibigay ng sariling pananaw tungkol sa naging epekto sa mga Pilipino ng pamamahala sa mga dayuhang mananakop.	AP6KDP-IIh-9	
IKATLONG MARKAHAN - Pagtugon sa mga Suliranin, Isyu at Hamon sa Kasarinlan ng Bansa (1946-1972)					
A. Mga Hamon sa Nagsasariling Bansa (Ikatlong Republika ng Pilipinas) Mga Hamon sa Kasarinlan 1. "colonial mentality" 2. mga di-pantay na kasunduan at pagsandal sa US 3. base militar ng US sa Pinas 4. "parity rights" at ang ugnayang pangkalakal 5. iba pang suliranin	Naipamamalas ang mas malalim na pag-unawa at pagpapahalaga sa pagpupunyagi ng mga Pilipino tungo sa pagtugon sa mga suliranin, isyu at hamon ng kasarinlan	Nakapagpakita ng pagmamalaki sa kontribosyon ng mga nagpunyaging mga Pilipino sa pagkamit ng ganap na kalayaan at hamon ng kasarinlan	1. Nasusuri ang mga pangunahing suliranin at hamon sa kasarinlan pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig 1.1 Natatalakay ang suliraning pangkabuhayan pagkatapos ng digmaan at ang naging pagtugon sa mga suliranin 1.2 Natatalakay ang ugnayang Pilipino-Amerikano sa konteksto ng kasunduang militar na nagbigay daan sa pagtayo ng base militar ng Estados Unidos sa Pilipinas 1.3 Natatalakay ang "parity rights" at ang ugnayang kalakalan sa Estados Unidos 1.4 Naipaliliwanag ang epekto ng "colonial mentality" pagkatapos ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig.	AP6SHK-IIIa-b-1	
			2. Nasusuri ang iba't ibang reaksyon ng mga Pilipino sa mga epekto sa pagsasarili ng bansa na ipinapahayag ng ilang di-pantay na kasunduan tulad ng Philippine	AP6SHK-IIIc-2	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			Rehabilitation Act, <i>parity rights</i> at Kasunduang Base Militar 3. Nauunawaan ang kahalagahan ng pagkakaroon ng soberanya sa pagpapanatili ng kalayaan ng isang bansa 3.1 Nabibigyang-konklusyon na ang isang bansang malaya ay may soberanya 3.1.1 Naipaliliwanag ang kahalagahan ng panloob nasoberanya (<i>internal sovereignty</i>) ng bansa 3.1.2 Naipaliliwanag ang kahalagahan ng panlabas nasoberanya (<i>external sovereignty</i>) ng bansa 3.2 Nabibigyang halaga ang mga karapatang tinatamasa ng isang malayang bansa	AP6SHK-IIIId-3	MISOSA Lessons 35-42 (Grade VI)
B. Mga Patakaran at Programa Bilang Pagtugon sa mga Hamon sa Kasarinlan (1946-1972) 1. Manuel A. Roxas (1946-1948) 2. Elpidio E. Quirino (1948-1953) 3. Ramon F. Magsaysay (1953-1957) 4. Carlos P. Garcia (1957-1961) 5. Diosdado P.			4. Nabibigyang katwiran ang pagtanggol ng mga mamamayan ang kalayaan athangganan ng teritoryo ng bansa	AP6SHK-IIIe-4	
			5. Napahahalagahan ang pamamahala ng mga naging pangulo ng bansa mula 1946 hanggang 1972 5.1 Nasusuri ang mga patakaran at programa ng pamahalaan upang matugunan ang mga suliranin at hamon sa kasarinlan at pagkabansa ng mga Pilipino 5.2 Naiisa-isa ang mga kontribosyon ng bawat pangulo na nakapagdulot ng kaulanran sa lipunan at sa bansa 5.3 Nakabubuo ng konklusyon	AP6SHK-IIIe-g-5	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
Macapagal (1961-1965) 6. Ferdinand E. Marcos (1965-1972)			tungkol sa pamamahala ng mga nasabing pangulo 5.4 Nakasusulat ng maikling sanaysay tungkol sa mga patakaran ng piling pangulo at ang ambag nito sa pag-unlad ng lipunan at bansa		
			6. Naiuugnay ang mga suliranin, isyu at hamon ng kasarinlan noong panahon ng Ikatlong Republika sa kasalukuyan na nakakahadlang ng pag-unlad ng bansa	AP6SHK-IIIg-6	MISOSA Lessons 33-36 (GRADE 5)
			7. Nakapagbibigay ng sariling pananaw tungkol samga pagtugon ng mga Pilipino sa patuloy na mga suliranin, isyu at hamon ng kasarinlan sa kasalukuyan.	AP6SHK-IIIh-7	
IKAAPAT NA MARKAHAN - Tungo sa Pagkamit ng Tunay na Demokrasya at Kaunlaran (1972-kasalukuyan)					
A. Suliranin at hamon sa kalayaan at karapatang pantao ng Batas Militar 1. Programa at patakaran 2. Epekto sa pagkabansa 3. Mga reaksyon at Aral	Naipamamalas ang mas malalim na pag-unawa at pagpapahalaga sa patuloy na pagpupunyagi ng mga Pilipino tungo sa pagtugon ng mga hamon ng nagsasarili at umuunlad na bansa	Nakapagpakita ng aktibong pakikilahok sa gawaing makatutulong sa pag-unlad ng bansa bilang pagtupad ng sariling tungkulin na siyang kaakibat na pananagutan sa pagtamasa ng mga karapatan bilang isang malaya at maunlad na Pilipino	1. Nasusuri ang mga suliranin at hamon sa kasarinlan at pagkabansa ng mga Pilipino sa ilalim ng Batas Militar 1.1 Naiisa-isa ang mga pangyayari na nagbigay-daan sa pagtatakda ng Batas Militar 1.2 Nakabubuo ng konklusyon ukol sa epekto ng Batas Militar sa politika, pangkabuhayan at pamumuhay ng mga Pilipino	AP6TDK-IVa-1	MISOSA Lesson #37 (Grade V)
B. Pakikibaka tungo sa ganap na Kalayaan (1972-1986) 1. Hamon ng Diktaturang Marcos 1.1 Pambansang halalan ng 1981 1.2 Pagpaslang kay			2. Natatalakay ang mga pangyayari sa bansa na nagbigay wakas sa Diktaturang Marcos 2.1 Naiisa-isa ang mga karanasan ng mga piling taumbayan sa panahon ng Batas Militar (Hal., Aquino Jr., Salonga, Lopez, Diokno, Lino Brocka, Cervantes)		AP6TDK-IVb-2

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
Benigno Aquino, Jr. 1.3 Krisis pang-ekonomiya 1.4 "Snap Election" ng 1985 2. "EDSA People Power 1" bilang mapayapang paraan ng pagbabago			2.2 Natatalakay ang mga pagtutol sa Batas Militar na nagbigay daan sa pagbuo ng samahan laban sa Diktaturang Marcos 2.3 Naiisa-isa ang mga pangyayari na nagbigay-daan sa pagbuo ng "People Power 1"		
			3. Nabibigyang halaga ang kontribusyon ng "People Power 1" sa muling pagkamit ng kalayaan at kasarinlan sa mapayapang paraan	AP6TDK-IVb-3	MISOSA Lessons 41-45 (Grade V)
C. Patuloy na Pagtugon sa Hamon ng Kasarinlan at Pagkabansa (1986-kasalukuyan) 1. Corazon C. Aquino(1986-1992) 2. Fidel V. Ramos (1992-1998) 3. Joseph E. Estrada (1998-2001) 4. Gloria M. Arroyo (2001-2010) 5. Benigno Simeon C. Aquino III (2010-kasalukuyan)			4. Nasisiyasat ang mga programa ng pamahalaan sa pagtugon ng mga hamon sa pagkabansa ng mga Pilipino mula 1986 hanggang sa kasalukuyan 4.1 Nasusuri ang mga patakaran at programa ng pamahalaan tungo sa pag-unlad ng bansa 4.2 Naiisa-isa ang mga kontribosyon ng bawat pangulo na nakapagdulot ng kaulanran sa lipunan at sa bansa 4.3 Nakasusulat ng maikling sanaysay tungkol sa mga patakaran ng piling pangulo at ang ambag nito sa pag-unlad ng lipunan at bansa	AP6TDK-IVc-d-4	MISOSA Lesson #46 (Grade V)
			5. Natatalakay ang mga mungkahi tungo sa pagbabago sa ilang probisyon ng Saligang Batas 1986 5.1 Natatalakay ang mga karapatang tinatamasa ng mamayan ayon sa Saligang Batas ng 1986 5.2 Naiisa-isa ang mga kaakibat na tungkulin na binibigyang diin ng Saligang Batas ng 1986	AP6TDK-IVd-e-5	MISOSA Lesson #31 (Grade VI)

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			6. Nasusuri ang mga kontemporaryong isyu ng lipunan tungo sa pagtugon sa mga hamon ng malaya at maunlad na bansa 6.1 Pampulitika (Hal., usaping pangteritoryo sa Philippine Sea, korupsiyon, atbp) 6.2 Pangkabuhayan (Hal., open trade, globalisasyon, atbp) 6.3 Panlipunan (Hal., OFW, gender, drug at child abuse, atbp) 6.4 Pangkapaligiran (climate change, atbp)	AP6TDK-IVe-f-6	
			7 Nabibigyang halaga ang bahaging ginagampanan ng bawat mamamayan sa pagtataguyod ng kaunlaran ng bansa sa malikhaing paraan 7.1 Naiuugnay ang kahalagahan ng pagtangkilik sa sariling produkto sa pag-unlad at pagsulong ng bansa 7.2 Naipaliliwanag ang kahalagahan ng pagpapabuti at pagpapaunlad ng uri ng produkto o kalakal ng bansa sa pag-unlad ng kabuhayan nito 7.3 Naipakikita ang kaugnayan ng pagtitipid sa enerhiya sa pag-unlad ng bansa 7.4 Naipapaliwanag ang kahalagahan ng pangangalaga ng kapaligiran	AP6TDK-IVg-h-7	MISOSA Lessons 43-48 (GRADE VI)
			8. Naipapahayag ang saloobin na ang aktibong pakikilahok ay mahalagang tungkulin ng bawat mamamayan tungo sa pag-unlad ng bansa	AP6TDK-IVi-8	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 7
ARALING ASYANO

Pamantayang Pangnilalaman : Naipamamalas ang malalim na pag-unawa at pagpapahalaga sa kamalayan sa heograpiya , kasaysayan, kultura, lipunan, pamahalaan at ekonomiya ng mga bansa sa rehiyon tungo sa paghubog ng pagkakakilanlang Asyano at magkakatuwang na pag-unlad at pagharap sa mga hamon ng Asya.

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Heograpiya ng Asya					
A. Katangiang Pisikal ng Asya 1. Konsepto ng Asya 2. Katangiang Pisikal	<i>Ang mag-aaral ay</i> naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa ugnayan ng kapaligiran at tao sa paghubog ng sinaunang kabihasnang Asyano.	<i>Ang mag-aaral ay</i> malalim na nakapaguugnay-ugnay sa bahaging ginampanan ng kapaligiran at tao sa paghubog ng sinaunang kabihasnang Asyano	1. Napapahalagahan ang ugnayan ng tao at kapaligiran sa paghubog ng kabihasnang Asyano	AP7HAS-Ia-1	
			2. Naipapaliwanag ang konsepto ng Asya tungo sa paghahating – heograpiko: Silangang Asya, Timog-Silangang Asya, Timog-Asya, Kanlurang Asya, Hilagang Asya at Hilaga/ Gitnang Asya	AP7HAS-Ia-1.1	
			3. Nailalarawan ang mga katangian ng kapaligirang pisikal sa mga rehiyon ng Asya katulad ng kinaroroonan, hugis, sukat, anyo, klima at “ <i>vegetation cover</i> ” (<i>tundra, taiga, grasslands, desert, tropical forest, mountain lands</i>)	AP7HAS-Ib-1.2	
			4. Nakapaghahambing ng kalagayan ng kapaligiran sa iba’t ibang bahagi ng Asya	AP7HAS-Ic-1.3	
			5. Nakakagawa ng pangkalahatang profile ng heograpiya ng Asya	AP7HAS-Id-1.4	
B. Mga Likas na Yaman ng Asya			6. Nailalarawan ang mga yamang likas ng Asya	AP7HAS-Ie-1.5	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			7. Natataya ang mga implikasyon ng kapaligirang pisikal at yamang likas ng mga rehiyon sa pamumuhay ng mga Asyano noon at ngayon sa larangan ng: 7.1 Agrikultura 7.2 Ekonomiya 7.3 Pananahanan 7.4 Kultura	AP7HAS-If-1.6	
			8. Naipapahayag ang kahalagahan ng pangangalaga sa timbang na kalagayang ekolohiko ng rehiyon	AP7HAS-Ig-1.7	
C. Yamang Tao 1. Yamang tao at Kaunlaran 2.Mga Pangkat-Etniko sa Asya at kani-kanilang wika at kultura			9. Napapahalagahan ang yamang tao ng Asya	AP7HAS-Ih-1.8	
			10. Nasusuri ang kaugnayan ng yamang-tao ng mga bansa ng Asya sa pagpapaunlad ng kabuhayan at lipunan sa kasalukuyang panahon batay sa: 10.1 dami ng tao 10.2 komposisyon ayon sa gulang, 10.3 inaasahang haba ng buhay, 10.4 kasarian, 10.5 bilis ng paglaki ng populasyon, 10.6 uri ng hanapbuhay, 10.7 bilang ng may hanapbuhay, 10.8 kita ng bawat tao, 10.9 bahagdan ng marunong bumasa at sumulat, at 10.10 migrasyon	AP7HAS-Ii-1.9	
			11. Nailalarawan ang komposisyong etniko ng mga rehiyon sa Asya	AP7HAS-Ij-1.10	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			12. Nasusuri ang kaugnayan ng paglinang ng wika sa paghubog ng kultura ng mga Asyano	AP7HAS-Ij-1.11	
IKALAWANG MARKAHAN - Sinaunang Kabihasan sa Asya Hanggang sa Ika-16 na Siglo					
A. Paghubog ng Sinaunang Kabihasan sa Asya 1. Kalagayan, pamumuhay at development ng mga sinaunang pamayanan (ebolusyong kultural) 2. Kahulugan ng konsepto ng kabihasan at ang mga katangian nito 3. Mga sinaunang kabihasan sa Asya (Sumer, Indus, Tsina) 4. Mga bagay at kaisipang pinagbatayan: (sinocentrism, divine origin, devajara) sa pagkilala sa sinaunang kabihasan	<i>Ang mga mag-aaral ay</i> naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga kaisipang Asyano, pilosopiya at relihiyon na nagbigay-daan sa paghubog ng sinaunang kabihasan sa Asya at sa pagbuo ng pagkakakilanlang Asyano	<i>Ang mag-aaral ay</i> kritikal na nakapagsusuri sa mga kaisipang Asyano, pilosopiya at relihiyon na nagbigay-daan sa paghubog ng sinaunang kabihasan sa Asya at sa pagbuo ng pagkakakilanlang Asyano	1. Napapahalagahan ang mga kaisipang Asyano, pilosopiya at relihiyon na nagbigay-daan sa paghubog ng sinaunang kabihasan sa Asya at sa pagbuo ng pagkakakilanlang Asyano	AP7KSA-IIa-j-1	
			2. Nasusuri ang paghubog, pag-unlad at kalikasan ng mga pamayanan at estado	AP7KSA-IIa-1.1	
			3. Nakakabuo ng mga kongklusyon hinggil sa kalagayan, pamumuhay at development ng mga sinaunang pamayanan	AP7KSA-IIa-1.2	
			4. Nabibigyang kahulugan ang konsepto ng kabihasan at nailalahad ang mga katangian nito	AP7KSA-IIb-1.3	
			5. Napaghahambing ang mga sinaunang kabihasan sa Asya (Sumer, Indus, Tsina)	AP7KSA-IIc-1.4	
			6. Napapahalagahan ang mga bagay at kaisipang pinagbatayan (sinocentrism, divine origin, devajara) sa pagkilala sa sinaunang kabihasan	AP7KSA-IIId-1.5	
B. Sinaunang Pamumuhay 1. Kahulugan ng mga konsepto ng tradisyon,			7. Nabibigyang kahulugan ang mga konsepto ng tradisyon, pilosopiya at relihiyon	AP7KSA-IIe-1.6	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>pilosopiya at relihiyon</p> <p>2. Mga mahahalagang pangyayari mula sa sinaunang kabihasan hanggang sa ika-16 na siglo sa :</p> <p> 2.1 Pamahalaan</p> <p> 2.2 Kabuhayan</p> <p> 2.3 Teknolohiy</p> <p> 2.4 Lipunan</p> <p> 2.5 Edukasyon</p> <p> 2.6 Paniniwal</p> <p> 2.7 Pagpapahalaga, at</p> <p> 2.8 Sining at Kultura</p> <p>3. Impluwensiya ng mga paniniwala sa kalagayang panlipunan,sining at kultura ng mga Asyano</p> <p>4. Bahaging ginampanan ng mga pananaw, paniniwala at tradisyon sa paghubog ng kasaysayan ng mga Asyano</p> <p>5. Mga kalagayang legal at tradisyon ng mga kababaihan sa iba't ibang uri ng pamumuhay</p> <p>6. Bahaging ginampanan ng kababaihan sa pagtataguyod at pagpapanatili ng mga Asyanong pagpapahalaga.</p> <p>7. Ang mga kontribusyon ng mga sinaunang lipunan at</p>			<p>8. Nasusuri ang mga mahahalagang pangyayari mula sa sinaunang kabihasan hanggang sa ika-16 na siglo sa :</p> <p> 20.1 pamahalaan,</p> <p> 20.2 kabuhayan,</p> <p> 20.3 teknolohiya,</p> <p> 20.4 lipunan,</p> <p> 20.5 edukasyon,</p> <p> 20.6 paniniwala,</p> <p> 20.7 pagpapahalaga, at</p> <p> 20.8 sining at kultura</p>	<p>AP7KSA-IIIf-1.7</p>	
			<p>9. Natataya ang impluwensiya ng mga paniniwala sa kalagayang panlipunan,sining at kultura ng mga Asyano</p>	<p>AP7KSA-IIIf-1.8</p>	
			<p>10. Nasusuri ang bahaging ginampanan ng mga pananaw, paniniwala at tradisyon sa paghubog ng kasaysayan ng mga Asyano</p>	<p>AP7KSA-IIIf-1.9</p>	
			<p>11. Nasusuri ang mga kalagayang legal at tradisyon ng mga kababaihan sa iba't ibang uri ng pamumuhay</p>	<p>AP7KSA-IIIf-1.10</p>	
			<p>12. Napapahalagahan ang bahaging ginampanan ng kababaihan sa pagtataguyod at pagpapanatili ng mga Asyanong pagpapahalaga.</p>	<p>AP7KSA-IIIf-1.11</p>	
			<p>13. Napapahalagahan ang mga kontribusyon ng mga sinaunang</p>	<p>AP7KSA-IIIf-1.12</p>	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN (Content)	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
komunidad sa Asya			lipunan at komunidad sa Asya		
IKATLONG MARKAHAN - Ang Timog at Kanlurang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon (ika-16 hanggang ika-20 siglo)					
<p>A. Kolonyalismo at Imperyalismo sa Timog at Kanlurang Asya</p> <ol style="list-style-type: none"> Mga Dahilan, Paraan at Epekto ng Kolonyalismo at Imperyalismo sa Timog at Kanlurang Asya Papel ng Kolonyalismo at Imperyalismo sa Kasaysayan ng Timog at Kanlurang Asya Ang mga Nagbago at Nanatili sa Ilalim ng Kolonyalismo Epekto ng kolonyalismo sa Timog at Kanlurang Asya Transpormasyon ng mga pamayanan at estado sa Timog at Kanlurang Asya sa pagpasok ng mga kaisipan at impluwensiyang kanluranin sa larangan ng <ol style="list-style-type: none"> Pamamahala Kabuhayan Teknolohiya Lipunan Paniniwala Pagpapahalaga, at Sining at Kultura. Ang mga Karanasan sa Timog at Kanlurang Asya sa ilalim ng kolonyalismo 	<p><i>Ang mga mag-aaral ay</i></p> <p>naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa pagbabago, pag-unlad at pagpapatuloy sa Timog at Kanlurang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon (ika-16 hanggang ika-20 siglo)</p>	<p><i>Ang mag-aaral ay</i></p> <p>nakapagsasagawa ng kritikal na pagsusuri sa pagbabago, pag-unlad at pagpapatuloy sa Timog at Kanlurang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon (ika-16 hanggang ika-20 siglo)</p>	<ol style="list-style-type: none"> Napapahalagahan ang pagtugon ng mga Asyano sa mga hamon ng pagbabago, pag-unlad at pagpapatuloy sa Timog at Kanlurang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon (ika-16 hanggang ika-20 siglo) 	AP7TKA-IIIa-j-1	
			<ol style="list-style-type: none"> Nasusuri ang mga dahilan at paraan ng kolonyalismo at imperyalismo ng mga Kanluranin sa unang yugto (ika-16 at ika-17 siglo) pagdating nila sa Timog at Kanlurang Asya 	AP7TKA-IIIa-1.1	
			<ol style="list-style-type: none"> Nabibigyang halaga ang papel ng kolonyalismo at imperyalismo sa kasaysayan ng Timog at Kanlurang Asya 	AP7TKA-IIIa-1.2	
			<ol style="list-style-type: none"> Naipapaliwanag ang mga nagbago at nanatili sa ilalim ng kolonyalismo 	AP7TKA-IIIb-1.3	
			<ol style="list-style-type: none"> Natataya ang mga epekto ng kolonyalismo sa Timog at Kanlurang Asya 	AP7TKA-IIIb-1.4	
			<ol style="list-style-type: none"> Nasusuri ang transpormasyon ng mga pamayanan at estado sa Timog at Kanlurang Asya sa pagpasok ng mga kaisipan at impluwensiyang kanluranin sa larangan ng <ol style="list-style-type: none"> pamamahala, kabuhayan, teknolohiya, lipunan, paniniwala, pagpapahalaga, at 	AP7TKA-IIIb-1.5	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
at imperyalismong kanluranin			6.7 sining at kultura		
			7. Naihahambing ang mga karanasan sa Timog at Kanlurang Asya sa ilalim ng kolonyalismo at imperyalismong kanluranin	AP7TKA-IIIc-1.6	
B. Ang Nasyonalismo at Paglaya ng mga bansa sa Timog at Kanlurang Asya			8. Nabibigyang-halaga ang papel ng nasyonalismo sa pagbuo ng mga bansa sa Timog at Kanlurang Asya	AP7TKA-IIIc-1.7	
1. Ang Papel ng nasyonalismo sa pagbuo ng mga bansa sa Timog at Kanlurang Asya			9. Nasusuri ang mga salik at pangyayaring nagbigay daan sa pag-usbong at pag-unlad ng nasyonalismo	AP7TKA-IIIId-1.8	
2. Ang mga salik at pangyayaring nagbigay daan sa pag-usbong at pag-unlad ng nasyonalismo			10. Naipapaliwanag ang iba't ibang manipestasyon ng nasyonalismo sa Timog at Kanlurang Asya	AP7TKA-IIIId-1.9	
3. Iba't ibang manipestasyon ng nasyonalismo sa Timog at Kanlurang Asya			11. Naipapahayag ang pagpapahalaga sa bahaging ginampanan ng nasyonalismo sa Timog at Kanlurang Asya tungo sa paglaya ng mga bansa mula sa imperyalismo	AP7TKA-IIIId-1.10	
4. Bahaging Ginampanan ng Nasyonalismo sa Timog at Kanlurang Asya Tungo sa Paglaya ng mga Bansa Mula sa Imperyalismo			12. Nasusuri ang epekto ng nasyonalismo sa sigalot etniko sa Asya katulad ng partisyon/paghahati ng India at Pakistan	AP7TKA-IIIe-1.11	
5. Epekto ng nasyonalismo sa sigalot etniko sa Asya katulad ng partisyon/ paghahati ng India at Pakistan			13. Nasusuri ang mga pamamaraang ginamit sa Timog at Kanlurang Asya sa pagtatamo ng kalayaan mula sa kolonyalismo	AP7TKA-IIIe-1.12	
6. Mga Pamamaraang Ginamit sa Timog at Kanlurang Asya sa Pagtatamo ng Kalayaan mula sa Kolonyalismo			14. Nasusuri ang matinding epekto ng mga digmaang pandaidig sa pag-aangat ng mga malawakang kilusang nasyonalista (hal:	AP7TKA-IIIe-1.13	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN (Content)	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
7. Epekto ng mga Digmaang Pandaigdig sa Pag-aangat ng mga Malawakang Kilusang nasyonalista (hal: epekto ng Unang Digmaang Pandaigdig sa pagtatag ng sistemang mandato sa Kanlurang Asya) 8. Iba't ibang ideolohiya(ideolohiya ng malayang demokrasya, sosyalismo at komunismo) sa mga malawakang kilusang nasyonalista 9. Epekto ng mga Samahang Kababaihan at ng mga Kalagayang Panlipunan sa buhay ng kababaihan tungo sa pagkakapantay-pantay, pagkakataong pang-ekonomiya at karapatang pampolitika 10. Bahaging Ginampanan ng Nasyonalismo sa Pagbibigay Wakas sa Imperyalismo			epekto ng Unang Digmaang Pandaigdig sa pagtatag ng sistemang mandato sa Kanlurang Asya)		
			15. Nasusuri ang kaugnayan ng iba't ibang ideolohiya (ideolohiya ng malayang demokrasya, sosyalismo at komunismo) sa mga malawakang kilusang nasyonalista	AP7TKA-IIIIf-1.14	
			16. Natataya ang epekto ng mga samahang kababaihan at ng mga kalagayang panlipunan sa buhay ng kababaihan tungo sa pagkakapantay-pantay, pagkakataong pang-ekonomiya at karapatang pampolitika	AP7TKA-IIIIf-1.15	
			17. Naipapahayag ang pagpapahalaga sa bahaging ginampanan ng nasyonalismo sa pagbibigay wakas sa imperyalismo sa Timog at Kanlurang Asya	AP7TKA-IIIIf-1.16	
			18. Nasusuri ang balangkas ng mga pamahalaan sa mga bansa sa Timog at Kanlurang Asya	AP7TKA-IIIIf-1.17	
C. Ang mga Pagbabago sa Timog at Kanlurang Asya 1. Balangkas ng mga Pamahalaan sa mga bansa sa Timog at Kanlurang Asya 2. Mga palatuntunang agtataguyod sa Karapatan ng			19. Natataya ang mga palatuntunang nagtataguyod sa karapatan ng mamamayan sa pangkalahatan, at ng mga kababaihan, mga grupong katutubo, mga kasapi ng <i>caste</i>	AP7TKA-IIIIf-1.18	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN (Content)	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>mamamayan sa Pangkalahatan, at ng mga Kababaihan, mga Grupong Katutubo, mga kasapi ng <i>caste</i> sa India at Iba Pang Sektor ng Lipunan</p> <p>3. Ang Kalagayan at Papel ng Kababaihan sa Iba't ibang Bahagi ng Timog at Kanlurang Asya at Ang Kanilang Ambag sa Bansa at Rehiyon</p> <p>4. Ang Kinalaman ng Edukasyon sa Pamumuhay ng mga Asyano sa Timog at Kanlurang Asya</p> <p>5. Bahaging Ginampanan ng Relihiyon sa Iba't ibang aspekto ng pamumuhay</p> <p>6. Mga kasalukuyang pagbabagong pang-ekonomiya na naganap/nagaganap sa kalagayan ng mga bansa</p> <p>7. Pagkakaiba-iba ng antas ng pagsulong at pag-unlad ng Timog at Timog-Kanlurang Asya</p> <p>8. Mga Anyo at Tugon sa Neokolonyalismo sa Timog at Kanlurang Asya</p> <p>9. Epekto ng Kalakalan sa Pagbabagong Pang-ekonomiya at Pangkultura ng mga bansa sa Timog at</p>			sa India at iba pang sektor ng lipunan		
			20. Napaghahambing ang kalagayan at papel ng mga kababaihan sa iba't ibang bahagi ng Timog at Kanlurang Asya at ang kanilang ambag sa bansa at rehiyon	AP7TKA-IIIg-1.19	
			21. Natataya ang kinalaman ng edukasyon sa pamumuhay ng mga Asyano	AP7TKA-IIIg-1.20	
			22. Natataya ang bahaging ginampanan ng relihiyon sa iba't ibang aspekto ng pamumuhay	AP7TKA-IIIg-1.21	
			23. Naiuugnay ang mga kasalukuyang pagbabagong pang-ekonomiya na naganap/nagaganap sa kalagayan ng mga bansa	AP7TKA-IIIh-1.22	
			24. Natataya ang pagkakaiba-iba ng antas ng pagsulong at pag-unlad ng Timog at Timog-Kanlurang Asya gamit ang estadistika at kaugnay na datos.	AP7TKA-IIIh-1.23	
			25. Nasusuri ang mga anyo at tugon sa neokolonyalismo sa Timog at Kanlurang Asya	AP7TKA-IIIh-1.24	
			26. Natataya ang epekto ng kalakalan sa pagbabagong pang-ekonomiya at pangkultura ng mga bansa sa Timog at Kanlurang Asya	AP7TKA-IIIi-1.25	
			27. Napapahalagahan ang mga kontribusyon ng Timog at Kanlurang Asya sa larangan ng sining, humanidades at palakasan	AP7TKA-IIIj-1.25	
			28. Nahihinuha ang pagkakakilanlan	AP7TKA-IIIj-	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>Kanlurang Asya</p> <p>10. Kontribusyon ng Timog at Kanlurang Asya sa larangan ng Sining, Humanidades at Palakasan</p> <p>11. Pagkakakilanlan ng kulturang Asyano batay sa mga kontribusyong nito</p>			ng kulturang Asyano batay sa mga kontribusyong ito	1.25	
IKAAPAT NA MARKAHAN - Ang Silangan at Timog-Silangang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon (ika-16 hanggang ika-20 siglo)					
<p>A. Kolonyalismo at Imperyalismo sa Silangan at Timog Silangang Asya</p> <p>1. Mga dahilan, paraan at epekto ng kolonyalismo at Imperyalismo sa Silangan at Timog Silangang Asya</p> <p>2. Transpormasyon ng mga Pamayanan at Estado sa Silangan at Timog-Silangang Asya sa Pagpasok ng mga Isipan at Impluwensiyang kanluranin sa larangan ng</p> <p>2.1 pamamahala</p> <p>2.2 kabuhayan</p> <p>2.3 teknolohiya</p> <p>2.4 lipunan</p> <p>2.5 paniniwala</p> <p>2.6 pagpapahalaga, at</p> <p>2.7 sining at kultura.</p> <p>3. Ang Mga Nagbago at Nanatili sa Ilalim ng Kolonyalismo</p> <p>4. Epekto ng Kolonyalismo</p>	<p><i>Ang mga mag-aaral ay</i></p> <p>napapahalagahan ang pagtugon ng mga Asyano sa mga hamon ng pagbabago, pag-unlad at pagpapatuloy ng Silangan at Timog-Silangang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon (ika-16 hanggang ika-20 Siglo)</p>	<p><i>Ang Mag-aaral ay</i></p> <p>nakapagsasagawa nang kritikal na pagsusuri sa pagbabago, pag-unlad at pagpapatuloy ng Silangan at Timog Silangang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon (ika-16 hanggang ika-20 siglo)</p>	<p>1. Napapahalagahan ang pagtugon ng mga Asyano sa mga hamon ng pagbabago, pag-unlad at pagpapatuloy ng Silangan at Timog-Silangang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon (ika-16 hanggang ika-20 Siglo)</p>	AP7KIS-IVa-j-1	
			<p>2. Nasusuri ang mga dahilan, paraan at epekto ng pagpasok ng mga Kanlurang bansa hanggang sa pagtatag ng kanilang mga kolonya o kapangyarihan sa Silangan at Timog-Silangang Asya</p>	AP7KIS-IVa-1.1	
			<p>3. Nasusuri ang transpormasyon ng mga pamayanan at estado sa Silangan at Timog-Silangang Asya sa pagpasok ng mga isipan at impluwensiyang kanluranin sa larangan ng:</p> <p>3.1 pamamahala,</p> <p>3.2 kabuhayan,</p> <p>3.3 teknolohiya,</p> <p>3.4 lipunan,</p> <p>3.5 paniniwala,</p>	AP7KIS-Iva-1.2	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
sa Silangan at Timog-Silangang Asya 5. Ang mga Karanasan sa Silangan at Timog-Silangang Asya sa ilalim ng kolonyalismo at imperyalismong kanluranin			3.6 pagpapahalaga, at 3.7 sining at kultura		
			4. Naipapaliwanag ang mga nagbago at nanatili sa ilalim ng kolonyalismo	AP7KIS-IVa-1.3	
			5. Natataya ang mga epekto ng kolonyalismo sa Silangan at Timog-Silangang Asya	AP7KIS-IVb-1.4	
B. Ang Nasyonalismo at Paglaya ng mga bansa sa Silangan at Timog-Silangang Asya 1. Ang Papel ng Nasyonalismo sa Pagbuo ng mga Bansa sa Silangan at Timog-Silangang Asya 2. Ang mga Salik at Pangyayaring Nagbigay Daan sa Pag-usbong at Pag-unlad ng nasyonalismo 3. Iba't ibang Manipestasyon ng Nasyonalismo sa Silangan at Timog-Silangang Asya 4. Bahaging ginampanan ng nasyonalismo sa Silangan at Timog-Silangang Asya tungo sa paglaya ng mga bansa mula sa imperyalismo			6. Naihahambing ang mga karanasan sa Silangan at Timog-Silangang Asya sa ilalim ng kolonyalismo at imperyalismong kanluranin	AP7KIS-IVb-1.5	
			7. Nabibigyang-halaga ang papel ng nasyonalismo sa pagbuo ng mga bansa sa Silangan at Timog-Silangang Asya	AP7KIS-IVc-1.6	
			8. Nasusuri ang mga salik at pangyayaring nagbigay –daan sa pag-usbong at pag-unlad ng nasyonalismo sa Silangan at Timog Silangang Asya	AP7KIS-IVc-1.7	
			9. Naipapaliwanag ang mga iba't ibang manipestasyon ng nasyonalismo sa Silangan at Timog-Silangang Asya	AP7KIS-IVc-1.8	
			10. Naihahayag ang pagpapahalaga sa bahaging ginampanan ng nasyonalismo sa Silangan at Timog-Silangang Asya tungo sa paglaya ng mga bansa mula sa imperyalismo	AP7KIS-IVd-1.9	
			11. Nasusuri ang epekto ng nasyonalismo sa sigalot etniko sa Asya	AP7KIS-IVd-1.10	
			12. Nasusuri ang mga pamamaraang ginamit sa	AP7KIS-IVd-1.11	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
5. Epekto ng Nasyonalismo sa Sigalot Etniko sa Asya 6. Mga Pamamaraang Ginamit sa Silangan at Timog-Silangang Asya sa pagtatamo ng Kalayaan mula sa Kolonyalismo 7. Epekto ng mga Digmaang Pandaigdig sa Pag-aangat ng mga malawakang kilusang nasyonalista (hal: epekto ng Unang Digmaang Pandaigdig sa pagtatag ng sistemang mandato sa Silangang Asya) 8. Iba’t ibang ideolohiya (ideolohiya ng malayang demokrasya, sosyalismo at komunismo) sa mga malawakang kilusang nasyonalista 9. Epekto ng mga samahang kababaihan at ng mga kalagayang panlipunan sa buhay ng kababaihan tungo sa pagkakapantay-pantay, pagkakataong pang-ekonomiya at karapatang pampolitika 10. Bahaging Ginampanan ng Nasyonalismo sa pagbibigay wakas sa imperyalismo			Silangan at Timog-Silangang Asya sa pagtatamo ng kalayaan mula sa kolonyalismo		
			13. Nasusuri ang matinding epekto ng mga digmaang pandaigdig sa pag-aangat ng mga malawakang kilusang nasyonalista (hal: epekto ng Unang Digmaang Pandaigdig sa pagtatag ng sistemang mandato sa Silangan at Timog-Silangang Asya)	AP7KIS-IVe-1.12	
			14. Nasusuri ang kaugnayan sa iba’t ibang ideolohiya (ideolohiya ng malayang demokrasya, sosyalismo at komunismo) sa mga malawakang kilusang nasyonalista	AP7KIS-IVe-1.13	
			15. Nasusuri ang epekto ng mga samahang kababaihan at ng mga kalagayang panlipunan sa buhay ng kababaihan tungo sa pagkakapantay-pantay, pagkakataong pang-ekonomiya at karapatang pampolitika	AP7KIS-IVe-1.14	
C. Ang mga Pagbabago sa Timog at Kanlurang Asya 1. Mga Pagbabago sa mga			16. Naipapahayag ang pagpapahalaga sa bahaging ginampanan ng nasyonalismo sa	AP7KIS-IVf-1.15	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>Bansang Bumubuo sa Silangan at Timog-Silangang Asya</p> <p>2. Balangkas ng pamahalaan ng mga bansa sa Silangan at Timog-Silangang Asya</p> <p>3. Mga Palatuntunang Nagtataguyod sa karapatan ng mamamayan sa pangkalahatan, at ng mga kababaihan, mga grupong katutubo, iba pang sektor ng lipunan</p> <p>4. Ang Kalagayan at Papel ng Kababaihan sa Iba't ibang bahagi ng Silangan at Timog-Silangang Asya at ang Kanilang Ambag sa Bansa at Rehiyon</p> <p>5. Ang Kinalaman ng Edukasyon sa Pamumuhay ng mga Asyano sa Silangan at Timog-Silangang Asya</p> <p>6. Bahaging Ginampanan ng Relihiyon sa Iba't ibang aspekto ng pamumuhay</p> <p>7. Mga Kasalukuyang Pagbabagong Pang-Ekonomiya na naganap/ nagaganap sa kalagayan ng mga bansa sa Silangan at Timog-Silangang Asya</p> <p>8. Pagkakaiba-iba ng antas</p>			pagbibigay wakas sa imperyalismo		
			17. Naihahambing ang mga pagbabago sa mga bansang bumubuo sa Silangan at Timog-Silangangn Asya	AP7KIS-IV-1.16	
			18. Nasusuri at naihahambing ang balangkas ng pamahalaan ng mga bansa sa Silangan at Timog-Silangangn Asya	AP7KIS-IVg-1.17	
			19. Nasusuri at naihahambing ang mga palatuntunang nagtataguyod sa karapatan ng mamamayan sa pangkalahatan, at ng mga kababaihan, mga grupong katutubo, mga kasapi ng <i>caste</i> sa India at iba pang sektor ng lipunan	AP7KIS-IVg-1.18	
			20. Naihahambing ang kalagayan at papel ng kababaihan sa iba't ibang bahagi ng Timog at Kanlurang Asya at ang kanilang ambag sa bansa at rehiyon	AP7KIS-IVg-1.19	
			21. Nasusuri ang kinalaman ng edukasyon sa pamumuhay ng mga Asyano	AP7KIS-IVh-1.20	
			22. Natataya ang bahaging ginampanan ng relihiyon sa iba't ibang aspekto ng pamumuhay	AP7KIS-IVh-1.21	
			23. Naiuugnay ang mga kasalukuyang pagbabagong pang-ekonomiya na naganap/ nagaganap sa kalagayan ng mga bansa sa Silangan at Timog-Silangang Asya	AP7KIS-IVh-1.22	
			24. Nasusuri ang pagkakaiba-iba ng antas ng pagsulong at pag-unlad	AP7KIS-IVi-1.23	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
ng pagsulong at pag-unlad ng Timog at Timog- Silangang Asya. 9. Mga Anyo at Tugon sa Neokolonyalismo sa Timog at Kanlurang Asya 10. Epekto ng Kalakalan sa Pagbabagong pang-Ekonomiya at Pangkultura ng mga bansa sa Silangan at Timog Silangang Asya 11. Kontribusyon ng Silangan at Timog-Silangang Asya sa Larangan ng Sining, Humanidades at palakasan 12. Pagkakakilanlan ng Kulturang Asyano Batay sa mga Kontribusyong nito			ng Timog at Timog-Silangang Asya gamit ang estadistika at kaugnay na datos.		
			25. Nasusuri ang mga anyo at tugon sa neokolonyalismo sa Silangan at Timog-Silangang Asya	AP7KIS-IVi-1.24	
			26. Natataya ang epekto ng kalakalan sa pagbabagong pang-ekonomiya at pangkultura ng mga bansa sa Silangan at Timog Silangang Asya	AP7KIS-IVj-1.25	
			27. Napapahalagahan ang mga kontribusyon ng Silangan at Timog-Silangang Asya sa larangan ng sining, humanidades at palakasan	AP7KIS-IVj-1.26	
			28. Nahihinuha ang pagkakakilanlan ng kulturang Asyano batay sa mga kontribusyong nito	AP7KIS-IVj-1.27	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 8
 KASAYSAYAN NG DAIGDIG

Pamantayang Pangnilalaman: Naipamamalas ang mga kasanayan sa pagsisiyasat, pagsusuri ng datos at iba't ibang sanggunian, pagsasaliksik, mapanuring pag-iisip, mabisang komunikasyon, at pag-unawa sa kasaysayan, politika, ekonomiya, kultura, at lipunan ng Daigdig mula sa sinaunang panahon hanggang sa kasalukuyan.

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Heograpiya at Mga Sinaunang Kabihasan sa Daigdig					
A. Heograpiya ng Daigdig 1. Heograpiyang Pisikal 1.1 Limang Tema ng Heograpiya 1.2 Lokasyo 1.3 Topograpiya 1.4 Katangiang Pisikal ng Daigdig (anyong lupa, anyong tubig, klima, at yamang likas) 2. Heograpiyang Pantao 2.1 Natatanging Kultura ng mga Rehiyon, Bansa at Mamamayan sa Daigdig (lahi, pangkat- etniko, wika,at relihiyon sa daigdig)	<i>Ang mga mag-aaral ay</i> naipamamalas ang pag-unawa sa interaksyon ng tao sa kaniyang kapaligiran na nagbigay-daan sa pag-usbong ng mga sinaunang kabihasan na nagkaloob ng mga pamanang humubog sa pamumuhay ng kasalukuyang henerasyon	<i>Ang mga mag-aaral ay</i> nakabubuo ng panukalang proyektong nagsusulong sa pangangalaga at preserbasyon ng mga pamana ng mga sinaunang kabihasan sa Daigdig para sa kasalukuyan at sa susunod na henerasyon	1. Nasusuri ang katangiang pisikal ng daigdig	AP8HSK-Id-4	
			2. Napahahalagahan ang natatanging kultura ng mga rehiyon, bansa at mamamayan sa daigdig (lahi, pangkat-etnolingguwistiko, at relihiyon sa daigdig)	AP8HSK-Ie-5	
B. Ang Pagsisimula ng mga Kabihasan sa Daigdig (Preshistoriko- 1000 BCE) 1. Kondisyong Heograpiko sa Panahon ng mga Unang Tao sa Daigdig 2. Pamumuhay ng mga Unang Tao sa Daigdig 3. Mga Yugto sa Pag-unlad ng Kultura sa Panahong			3. Nasusuri ang kondisyong heograpiko sa panahon ng mga unang tao sa daigdig	AP8HSK-Ie-4	
	4. Naipaliliwanag ang uri ng pamumuhay ng mga unang tao sa daigdig	AP8HSK-Ie-5			
	5. Nasusuri ang yugto ng pag-unlad ng kultura sa panahong prehistoriko	AP8HSK-If-6			
	6. Naiuugnay ang heograpiya sa pagbuo at pag-unlad ng mga	AP8HSK-Ig-6			

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
Prehistoriko			sinaunang kabihasan sa daigdig		
			7. Nasusuri ang pag-usbong ng mga sinaunang kabihasan sa daigdig: pinagmulan, batayan at katangian	AP8HSK-Ih-7	
			8. Nasusuri ang mga sinaunang kabihasan sa daigdig batay sa politika, ekonomiya, kultura, relihiyon, paniniwala, at lipunan	AP8HSK-Ii-8	
			9. Napahahalagahan ang mga kontribusyon ng mga sinaunang kabihasan sa daigdig	AP8HSK-Ij-10	
IKALAWANG MARKAHAN - Ang Daigdig sa Klasiko at Transisyonal na Panahon					
A. Pag-usbong at Pag-unlad ng mga Klasikong Lipunan sa Europa 1. Kabihasnang Klasiko sa Europa (<i>Kabihasanang Minoan at Mycenean</i>) 2. Kabihasnang klasikong ng Greece (Athens, Sparta at mga <i>city-states</i>) 3. Kabihasnang klasikong ng Rome (mula sa Sinaunang Rome hanggang sa tugatog at pagbagsak ng Imperyong Romano) 4. Pag-usbong at Pag-unlad ng mga Klasiko na Lipunan sa Africa, America, at mga Pulo sa Pacific 5. Kabihasnang Klasiko sa Africa (Mali at Songhai) 6. Kabihasnang Klasiko sa America	<i>Ang mga mag-aaral ay</i> naipapamalas ang pag-unawa sa kontribusyon ng mga pangyayari sa Klasiko at Transisyunal na Panahon sa pagkabuo at pagkahubog ng pagkakakilanlan ng mga bansa at rehiyon sa daigdig	<i>Ang mga mag-aaral ay</i> nakabubuo ng adbokasiya na nagsusulong ng pangangalaga at pagpapahalaga sa mga natatanging kontribusyon ng Klasiko at Transisyunal na Panahon na nagkaroon ng malaking impluwensya sa pamumuhay ng tao sa kasalukuyan	1. Nasusuri ang kabihasnang Minoan at Mycenean	AP8DKT-IIa-1	
			2. Nasusuri ang kabihasnang klasikong ng Greece.	AP8DKT-IIa-b-2	
			3. Naipapaliwanag ang mahahalagang pangyayari sa kabihasnang klasikong ng Rome (mula sa sinaunang Rome hanggang sa tugatog at pagbagsak ng Imperyong Romano)	AP8DKT-IIc-3	
			4. Nasusuri ang pag-usbong at pag-unlad ng mga Klasiko na Lipunan sa Africa, America, at mga Pulo sa Pacific	AP8DKT-IIId-4	
			5. Naipapaliwanag ang mga kaganapan sa mga klasikong kabihasan sa Africa (Mali at Songhai).	AP8DKT-IIId-5	
			6. Nasusuri ang mga kaganapan sa kabihasnang klasikong ng America.	AP8DKT-IIe-6	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
7. Kabihasnang Klasiko sa pulo ng Pacific 8. Kontribusyon ng Kabihasnang Klasiko sa Daigdig Noon at Ngayon					
B. Ang Daigdig sa Panahon ng Transisyon 1. Mga pangyayaring nagbigay-daan sa pagusbong ng Europa sa Gitnang Panahon 2. Ang paglakas ng Simbahang Katoliko bilang isang institusyon sa Gitnang Panahon 3. Ang Holy Roman Empire 4. Ang Paglunsad ng mga Krusada 5. Ang buhay sa Europa noong Gitnang Panahon: Piyudalismo Manoryalismo, at Pagusbong ng mga Bayan at Lungsod 6. Epekto at kontribusyon ng ilang mahahalagang pangyayari sa Europa sa pagpapalaganap ng pandaigdigang kamalayan.			7. Nasusuri ang kabihasnang klasiko ng pulo sa Pacific.	AP8DKT-IIe-7	
			8. Naipapahayag ang pagpapahalaga sa mga kontribusyon ng kabihasnang klasiko sa pag-unlad ng pandaigdigang kamalayan	AP8DKT-IIf-8	
			9. Nasusuri ang mga pangyayaring nagbigay-daan sa Pagusbong ng Europa sa Gitnang Panahon	AP8DKT-IIf-9	
			10. Nasusuri ang mga dahilan at bunga ng paglakas ng Simbahang Katoliko bilang isang institusyon sa Gitnang Panahon	AP8DKT-IIg-10	
			11. Nasusuri ang mga kaganapang nagbigay-daan sa pagkakabuo ng "Holy Roman Empire"	AP8DKT-IIg-11	
			12. Naipapaliwanag ang mga dahilan at bunga ng mga Krusada sa Gitnang Panahon	AP8DKT-IIh-12	
			13. Nasusuri ang buhay sa Europa noong Gitnang Panahon: Manoryalismo, Piyudalismo, at ang pagusbong ng mga bagong bayan at lungsod	AP8DKT-III-13	
			14. Natataya ang epekto at kontribusyon ng ilang mahahalagang pangyayari sa Europa sa pagpapalaganap ng	AP8DKT-IIj-13	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			pandaigdigang kamalayan.		
IKATLONG MARKAHAN - Ang Pag-usbong ng Makabagong Daigdig: Ang Transpormasyon tungo sa Pagbuo ng Pandaigdigang Kamalayan					
<p>A. Paglakas ng Europa</p> <p>1. Pag-usbong at kontribusyon ng bourgeoisie, merkantilismo, National monarchy, Renaissance, Simbahang Katoliko at Repormasyon</p>	<p><i>Ang mga mag-aaral ay</i></p> <p>Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa naging transpormasyon tungo sa makabagong panahon ng mga bansa at rehiyon sa daigdig bunsod ng paglaganap ng mga kaisipan sa agham, politika, at ekonomiya tungo sa pagbuo ng pandaigdigang kamalayan</p>	<p><i>Ang mga mag-aaral ay</i></p> <p>kritikal na nakapagsusuri sa naging implikasyon sa kaniyang bansa, komunidad, at sarili ng mga pangyayari sa panahon ng transpormasyon tungo sa makabagong panahon.</p>	<p>1. Nasusuri ang pag-usbong ng bourgeoisie, merkantilismo, National monarchy, Renaissance, Simbahang Katoliko at Repormasyon</p>	AP8PMD-IIIa-b-1	
			<p>2. Napahahalagahan ang mga kontribusyon ng bourgeoisie, merkantilismo, National monarchy, Renaissance, Simbahang Katoliko at Repormasyon sa daigdig.</p>	AP8PMD-IIIc-d-3	
<p>B. Paglawak ng Kapangyarihan ng Europa</p> <p>1. Unang Yugto ng Imperyalismo at Kolonisasyon</p> <p>2. Dahilan at Epekto ng unang yugto ng Imperyalismo at Kolonisasyon</p> <p>3. Kaganapan at Epekto ng Enlightenment pati ng Rebolusyong Siyentipiko at Industriyal.</p> <p>4. Ikalawang Yugto ng Kolonyalismo at Imperyalismo</p> <p>5. Dahilan at Epekto ng Ikalawang Yugto ng Imperyalismo</p>			<p>3. Nasusuri ang unang yugto ng imperyalismo at kolonisasyon sa Europa.</p>	AP8PMD-IIIe-4	
			<p>4. Natataya ang mga dahilan at epekto ng unang yugto ng imperyalismo at kolonisasyon sa Europa.</p>	AP8PMD-III f-5	
			<p>5. Nasusuri ang kaganapan at epekto ng Enlightenment pati ng Rebolusyong Siyentipiko at Industriyal.</p>	AP8PMD-IIIg-6	
			<p>6. Naipaliliwanag ang Ikalawang Yugto ng Kolonyalismo at Imperyalismo</p>	AP8PMD-IIIh-7	
			<p>7. Nasusuri ang mga dahilan at epekto ng ikalawang Yugto ng Imperyalismo at Kolonisasyon.</p>	AP8PMD-IIIh-8	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
C. Pagkamulat 1. Kaugnayan ng Rebolusyong Pangkaisipan sa Rebolusyong Pranses at Amerikano 2. Pag-usbong ng Nasyonalismo sa Europa at iba't ibang bahagi ng daigdig.			8. Naipapaliwanag ang kaugnayan ng Rebolusyong Pangkaisipan sa Rebolusyong Pranses at Amerikano.	AP8PMD-IIIi-9	
			9. Naipapahayag ang pagpapahalaga sa pag-usbong ng Nasyonalismo sa Europa at iba't ibang bahagi ng daigdig.	AP8PMD-IIIi-10	

IKAAPAT NA MARKAHAN - Ang Kontemporaryong Daigdig (ika-20 siglo hanggang sa kasalukuyan): Mga Suliranin at Hamon tungo sa Pandaigdigang Kapayapaan, Pagkakaisa, Pagtutulungan, at Kaunlaran

A. Ang Unang Digmaang Pandaigdig 1. Mga Dahilang nagbigay-daan sa Unang Digmaang Pandaigdig. 2. Mahahalagang pangyayaring naganap sa Unang Digmaang Pandaigdig 3. Epekto ng Unang Digmaang Pandaigdig 4. Pagsisikap ng mga bansa na makamit ang kapayapaang pandaigdig 5. Ang Ikalawang Digmaang Pandaigdig 6. Mga Dahilang nagbigay-daan sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig.	<i>Ang mga mag-aaral ay</i> naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa kahalagahan ng pakikipag-ugnayan at sama-samang pagkilos sa kontemporaryong daigdig tungo sa pandaigdigang kapayapaan, pagkakaisa, pagtutulungan, at kaunlaran	<i>Ang mga mag-aaral ay</i> aktibong nakikilahok sa mga gawain, programa, proyekto sa antas ng komunidad at bansa na nagsusulong ng rehiyonal at pandaigdigang kapayapaan, pagkakaisa, pagtutulungan, at kaunlaran	1. Nasusuri ang mga dahilang nagbigay-daan sa Unang Digmaang Pandaigdig	AP8AKD-IVa-1	
			2. Nasusuri ang mahahalagang pangyayaring naganap sa Unang Digmaang Pandaigdig	AP8AKD-IVb-2	
			3. Natataya ang mga epekto ng Unang Digmaang Pandaigdig	AP8AKD-IVc-3	
			4. Nasusuri ang pagsisikap ng mga bansa na makamit ang kapayapaang pandaigdig at kaunlaran	AP8AKD-IVd-4	
			5. Nasusuri ang mga dahilan na nagbigay-daan sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig.	AP8AKD-IVe-5	
			6. Nasusuri ang mahahalagang pangyayaring naganap sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig.	AP8AKD-IVf-6	
			7. Natataya ang mga epekto ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig.	AP8AKD-IVg-7	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>7. Mahahalagang pangyayaring naganap sa Ikalawang Digmaang Pandaigdig</p> <p>8. Epekto ng Ikalawang Digmaang Pandaigdig</p> <p>9. Pagsisikap ng mga bansa na makamit ang kapayapaang pandaigdig</p> <p>10. Mga Ideolohiya, Cold War, at Neo-kolonyalismo</p> <p>11. Mga Pandaigdigang Organisasyon, Pangkat, at Alyansa</p> <p> 11.1 Mga organisasyon at alyansa <i>(Europaan Union (EU), Organization of American States (OAS), Organization of Islamic Countries, ASEAN, at iba pa)</i></p> <p> 11.2 Mga pang-ekonomikong organisasyon at trading blocs <i>(GATT, World Trade, IMF/World Bank, APEC, ASEAN Economic Community, OAS, NAFTA, AFTA, OPEC, at iba pa)</i></p>			<p>8. Natataya ang pagsisikap ng mga bansa na makamit ang kapayapaang pandaigdig at kaunlaran.</p>	AP8AKD-IVh-8	
			<p>9. Nasusuri ang mga ideolohiyang politikal at ekonomiko sa hamon ng estabilisadong institusyon ng lipunan.</p>	AP8AKD-IVi-9	
			<p>10. Natataya ang epekto ng mga ideolohiya, ng <i>Cold War</i> at ng Neo-kolonyalismo sa iba't ibang bahagi ng daigdig.</p>	AP8AKD-IVi-10	
			<p>11. Nasusuri ang bahaging ginampanan ng mga pandaigdigang organisasyon sa pagsusulong ng pandaigdigang kapayapaan, pagkakaisa, pagtutulungan, at kaunlaran.</p>	AP8AKD-IVi-11	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 9
EKONOMIKS

Pamantayang Pangnilalaman: Naipamamalas ang malalim na pag-unawa sa mga pangunahing kaisipan at napapanahong isyu sa ekonomiks at pambansang pag-unlad gamit ang mga kasanayan at pagpapahalaga ng mga disiplinang panlipunan tungo sa paghubog ng mamamayang mapanuri, mapagnilay, mapanagutan, makakalikasan, produktibo, makatarungan, at makataong mamamayan ng bansa at daigdig.

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Mga Pangunahing Konsepto ng Ekonomiks: Batayan ng Matalinong Paggamit ng Pinagkuknang Yaman tungo sa Pagkamit ng Kaunlaran					
A. Kahulugan ng Ekonomiks	<p><i>Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa:</i></p> <p>sa mga pangunahing konsepto ng Ekonomiks bilang batayan ng matalino at maunlad na pang-araw-araw na pamumuhay</p>	<p><i>Ang mga mag-aaral ay</i></p> <p>naisasabuhay ang pag-unawa sa mga pangunahing konsepto ng Ekonomiks bilang batayan ng matalino at maunlad na pang-araw-araw na pamumuhay</p>	<p><i>Ang mga mag-aaral ay</i></p> <p>1. Nailalapat ang kahulugan ng ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay bilang isang mag-aaral, at kasapi ng pamilya at lipunan</p>	AP9MKE-Ia-1	
			<p>2. Natataya ang kahalagahan ng ekonomiks sa pang-araw-araw na pamumuhay ng bawat pamilya at ng lipunan</p>	AP9MKE-Ia-2	
B. Kakapusan			<p>3. Naipakikita ang ugnayan ng kakapusan sa pang-araw-araw na pamumuhay</p>	AP9MKE-Ia-3	
1. Konsepto ng Kakapusan at ang Kaugnayan nito sa Pang- araw- araw na Pamumuhay			<p>4. Natutukoy ang mga palatandaan ng kakapusan sa pang-araw-araw na buhay.</p>	AP9MKE-Ib-4	
2. Palatandaan ng Kakapusan sa Pang- araw- araw na Buhay			<p>5. Nakakabuo ang konklusyon na ang kakapusan ay isang pangunahing suliraning panlipunan</p>	AP9MKE-Ib-5	
3. Kakapusan Bilang Pangunahing Suliraning sa Pang- araw-araw na Pamumuhay 4. Mga Paraan upang Malabanan ang Kakapusan sa Pang- araw- araw na			<p>6. Nakapagmumungkahi ng mga paraan upang malabanan ang kakapusan</p>	AP9MKE-Ic-6	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
Pamumuhay					
C. Pangangailangan at Kagustuhan			7. Nasusuri ang kaibahan ng kagustuhan (wants) sa pangangailangan (needs) bilang batayan sa pagbuo ng matalinong desisyon	AP9MKE-Ic-7	
1. Pagkakaiba ng Pangangailangan at Kagustuhan			8. Naipakikita ang ugnayan ng personal na kagustuhan at pangangailangan sa suliranin ng kakapusan	AP9MKE-Id-8	
2. Ang Kaugnayan ng Personal na Kagustuhan at Pangangailangan sa Suliranin ngKakapusan			9. Nasusuri ang hirarkiya ng pangangailangan.	AP9MKE-Id-9	
3. Hirarkiya ng Pangangailangan			10. Nakabubuo ng sariling pamantayan sa pagpili ng mga pangangailangan batay sa mga hirarkiya ng pangangailangan	AP9MKE-Ie-10	
4. Batayan ng Personal na Pangangailangan at Kagustuhan			11. Nasusuri ang mga salik na nakakaimpluwensiyasa pangangailangan at kagustuhan	AP9MKE-Ie-11	
5. Salik na nakakaimpluwensiya sa Pangangailangan at Kagustuhan			12. Nasusuri ang kaugnayan ng alokasyon sa kakapusan at pangangailangan at kagustuhan	AP9MKE-If-12	
D. Alokasyon			13. Napahahalagahan ang paggawa ng tamang desisyon upang matugunan ang pangangailangan	AP9MKE-If-13	
1. Kaugnayan ng Konsepto ng Alokasyon sa Kakapusan at Pangangailangan at Kagustuhan			14. Nasusuri ang mekanismo ng alokasyon sa iba't-ibang sistemang pang-ekonomiya bilang sagot sa kakapusan	AP9MKE-Ig-14	
2. Kahalagahan ng Paggawa ng Tamang Desisyon Upang Matugunan ang Pangangailangan					
3. Iba't- Ibang Sistemang Pang- ekonomiya					

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
E. Pagkonsumo 1. Konsepto ng Pagkonsumo 2. Salik sa Pagkonsumo 3. Pamantayan sa Matalinong Pamimili 4. Karapatan at Tungkulin Bilang Isang Mamimili			15. Naipaliliwanag ang konsepto ng pagkonsumo	AP9MKE-Ig-15	
			16. Nasusuri ang mga salik na nakakaapekto sa pagkonsumo.	AP9MKE-Ih-16	
			17. Naipamamalas ang talino sa pagkonsumo sa pamamagitan ng paggamit ng pamantayan sa pamimili	AP9MKE-Ih-17	
			18. Naipagtatangol ang mga karapatan at nagagampanan ang mga tungkulin bilang isang mamimili	AP9MKE-Ih-18	
F. Produksyon 1. Kahulugan at Proseso ng Produksyon at ang Pagtugon nito sa Pang-araw araw na Pamumuhay 2. Salik (Factors) ng Produksyon at ang Implikasyon nito sa Pang-araw araw na Pamumuhay 3. Mga Organisasyon ng Negosyo			19. Naibibigay ang kahulugan ng produksyon	AP9MKE-Ii-19	
			21. Napahahalagahan ang mga salik ng produksyon at ang implikasyon nito sa pang-araw- araw na pamumuhay	AP9MKE-Ii-19	
			22. Nasusuri ang mga tungkulin ng iba't- ibang organisasyon ng negosyo	AP9MKE-Ij-20	
IKALAWANG MARKAHAN - Maykroekonomiks					
A. Demand 1. Kahulugan ng "Demand" 2. Mga Salik na Nakakaapekto sa Demand 3. Elastisidad ng Demand	<i>Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa</i> sa mga pangunahing kaalaman sa ugnayan ng pwersa ng demand at suplay, at sa sistema ng pamilihan bilang batayan ng matalinong pagdedesisyon ng sambahayan at bahay-	<i>Ang mga mag-aaral ay kritikal na nakapagsusuri sa mga pangunahing kaalaman sa ugnayan ng pwersa ng demand at suplay, at sistema ng pamilihan bilang batayan ng matalinong pagdedesisyon ng</i>	1. Nailalapat ang kahulugan ng demand sa pang araw-araw na pamumuhay ng bawat pamilya	AP9MYK-IIa-1	
			2. Nasusuri ang mga salik na nakaaapekto sa demand	AP9MYK-IIa-2	
			3. matalinong nakapagpapasya sa pagtugon sa mga pagbabago ng salik na	AP9MYK-IIb-3	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
	kalakal tungo sa pambansang kaunlaran	sambahayan at bahay-kalakal tungo sa pambansang kaunlaran	nakaaapekto sa demand		
			4. naiuugnay ang elasticidad ng demand sa presyo ng kalakal at paglilingkod	AP9MYK-IIb-4	
B. Supply" (Suplay)			5. nailalapat ang kahulugan ng suplay batay sa pang-araw-araw na pamumuhay ng bawat pamilya	AP9MYK-IIc-5	
1. Kahulugan ng Suplay			6. Nasusuri ang mga salik na nakaaapekto sa suplay	AP9MYK-IIc-6	
2. Mga Salik ng Nakakapekto sa Suplay			7. Matalinong nakapagpapasya sa pagtugon sa mga pagbabago ng salik na nakaaapekto sa suplay	AP9MYK-IIId-7	
3. Elasticidad ng Suplay			8. Naiuugnay ang elasticidad ng demand at suplay sa presyo ng kalakal at paglilingkod	AP9MYK-IIId-8	
C. Interaksyon ng Demand at Suplay			9. Naipapaliwanag ang interaksyon ng demand at suplay sa kalagayan ng presyo at ng pamilihan	AP9MYK-IIe-9	
1. Interaksyon ng demand at suplay sa kalagayan ng presyo at ng pamilihan			10. Nasusuri ang mga epekto ng shortage at surplus sa presyo at dami ng kalakal at paglilingkod sa pamilihan	AP9MYK-IIIf-9	
2. "Shortage" at "Surplus"			11. Naimumungkahi ang paraan ng pagtugon/kalutasan sa mga suliraning dulot ng kakulangan at kalabisan	AP9MYK-IIIg-10	
3. Mga Paraan ng pagtugon/kalutasan sa mga suliraning dulot ng kakulangan at kalabisan sa pamilihan			12. Napapaliwanag ang kahulugan ng pamilihan	AP9MYK-IIH-11	
D. Pamilihan			13. Nasusuri ang iba't ibang Istruktura ng Pamilihan	AP9MYK-IIi-12	
1. Konsepto ng Pamilihan			14. Napangangatwiran ang kinakailangang pakikialam at regulasyon ng pamahalaan sa mga gawaing pangkabuhayan	AP9MYK-IIj-13	
2. Iba't ibang Istruktura ng Pamilihan					
3. Gampanin ng Pamahalaan sa mga Gawaing Pangkabuhayan sa Iba't Ibang Istruktura ng					

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
Pamilihan			sa iba't ibang istraktura ng pamilihan upang matugunan ang pangangailangan ng mga mamamayan		
IKATLONG MARKAHAN - Makroekonomiks					
<p>A. Paikot na Daloy ng Ekonomiya</p> <ol style="list-style-type: none"> Bahaging ginagampanan ng mga bumubuo sa paikot na daloy ng ekonomiya Ang kaugnayan sa isa't isa ng mga bahaging bumubuo sa paikot na daloy ng ekonomiya <p>B. Pambansang Kita</p> <ol style="list-style-type: none"> Pambansang produkto (Gross National Product-Gross Domestic Product) bilang panukat ng kakayahan ng isang ekonomiya Mga pamamaraan sa pagsukat ng pambansang produkto Kahalagahan ng pagsukat ng pambansang kita sa ekonomiya <p>C. Ugnayan ng Kita, Pag-iimpok, at Pagkonsumo</p> <ol style="list-style-type: none"> Kaugnayan ng kita sa pagkonsumo at pag-iimpok Katuturan ng consumption at savings 	<p>Naipamamalas ng mag-aaral ang pag-unawa sa mga pangunahing kaalaman tungkol sa pambansang ekonomiya bilang kabahagi sa pagpapabuti ng pamumuhay ng kapwa mamamayan tungo sa pambansang kaunlaran</p>	<p>Ang mag-aaral ay nakapagmumungkahi ng mga pamamaraan kung paanong ang pangunahing kaalaman tungkol sa pambansang ekonomiya ay nakapagpapabuti sa pamumuhay ng kapwa mamamayan tungo sa pambansang kaunlaran</p>	1. Nailalalarawan ang paikot na daloy ng ekonomiya	AP9MAK-IIIa-1	
			2. Natataya ang bahaging ginagampanan ng mga bumubuo sa paikot na daloy ng ekonomiya	AP9MAK-IIIa-2	
			3. Nasusuri ang ugnayan sa isa't isa ng mga bahaging bumubuo sa paikot na daloy ng ekonomiya	AP9MAK-IIIa-3	
			4. Nasusuri ang pambansang produkto (Gross National Product-Gross Domestic Product) bilang panukat ng kakayahan ng isang ekonomiya	AP9MAK-IIIb-4	
			5. Nakikilala ang mga pamamaraan sa pagsukat ng pambansang produkto	AP9MAK-IIIb-5	
			6. Nasusuri ang kahalagahan ng pagsukat ng pambansang kita sa ekonomiya	AP9MAK-IIIc-6	
			7. Naipapahayag ang kaugnayan ng kita sa pagkonsumo at pag-iimpok	AP9MAK-IIIc-6	
			8. Nasusuri ang katuturan ng consumption at savings sa pag-iimpok	AP9MAK-IIIc-7	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
sa pag-iimpok					
D. Implasyon 1. Konsepto ng Implasyo 2. Mga Dahilan ng Implasyon 3. Mga Epekto ng Implasyon 4. Paraan ng Paglutas ng Implasyon			9. Nasusuri ang konsepto at palatandaan ng Implasyon	AP9MAK-IIIId-8	
			10. Natataya ang mga dahilan sa pagkaroon ng implasyon	AP9MAK-IIIId-9	
			11. Nasusuri ang iba't ibang epekto ng implasyon	AP9MAK-IIIE-10	
			12. Napapahalagahan ang mga paraan ng paglutas ng implasyon	AP9MAK-IIIE-11	
			13. Aktibong nakikilahok sa paglutas ng mga suliraning kaugnay ng implasyon	AP9MAK-IIIf-12	
			14. Naipaliliwanag ang layunin ng patakarang piskal	AP9MAK-IIIf-13	
			15. Napahalagahan ang papel na ginagampanan ng pamahalaan kaugnay ng mga patakarang piskal na ipinatutupad nito	AP9MAK-IIIg-14	
			16. Nasusuri ang badyet at ang kalakaran ng paggasta ng pamahalaan	AP9MAK-IIIg-15	
E. Patakarang Piskal 1. Layunin ng Patakarang Piskal 2. Kahalagahan ng Papel na Ginagampanan ng Pamahalaan kaugnay ng mga Patakarang Piskal na Ipinapatupad nito 3. Patakarang sa Pambansang Badyet at ang Kalakaran ng Paggasta ng Pamahalaan Halimbawa: - <i>Policy on Priority Assistance Development Fund</i> - <i>Policy on the</i>			17. Nakabalik ng pananagutan bilang mamamayan sa wastong pagbabayad ng buwis	AP9MAK-IIIg-16	
			18. Naiuugnay ang mga epekto ng patakarang piskal sa katatagan ng pambansang ekonomiya	AP9MAK-IIIf-17	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p><i>Privatization of GOCCs</i></p> <p><i>-Policy on Conditional Cash Transfer</i></p> <p>-Patakaran sa Wastong Pagbabayad ng Buwis (VAT EVAT/ RVAT)</p> <p>4. Mga Epekto ng Patakarang Piskal sa Katatagan ng Pambansang Ekonomiya</p>					
<p>F.Patakarang Pananalapi <i>(Monetary Policy)</i></p> <p>1. Layunin ng Patakarang Pananalapi</p> <p>2. Kahalagahan ng Pag-iimpok at Pamumuhunan bilang isang salik sa Ekonomiya</p> <p>3. Mga Bumubuo sa Sektor ng Pananalapi</p> <p>4. Ang Papel na Ginagampan ng Bawat Sektor ng Pananalapi</p> <p>5. Mga Paraan at Patakaran ng Bangko Sentral ng Pilipinas (BSP) upang mapatatag ang halaga ng salapi</p> <p><i>- Money Laundering</i></p> <p><i>- Easy and Tight Monetary Policy</i></p>			<p>19. Naipaliliwanag ang layunin ng patakarang pananalapi:</p> <p>20. Naipahahayag ang kahalagahan ng pag-iimpok at pamumuhunan bilang isang salik ng ekonomiya</p> <p>21. Natataya ang bumubuo ng sektor ng pananalapi</p> <p>22. Nasusuri ang mga patakarang pang-ekonomiya na nakakatulong sa patakarang panlabas ng bansa sa buhay ng nakararaming Pilipino</p> <p>23. Natitimbang ang epekto ng mga patakaran pang-ekonomiya na nakakatulong sa patakarang panlabas ng bansa sa buhay ng nakararaming Pilipino</p>	<p>AP9MAK-IIIh-18</p> <p>AP9MAK-IIIi-19</p> <p>AP9MAK-IIIi-20</p> <p>AP9MSP-IVj-21</p> <p>AP9MSP-IVj-22</p>	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
IKAAPAT NA MARKAHAN - Mga Sektor Pang-Ekonomiya at Mga Patakarang Pang-Ekonomiya Nito					
<p>A. Konsepto at Palatandaan ng Pambansang Kaunlaran</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pambansang Kaunluran 2. Mga palatandaan ng Pambansang kaunlaran 3. Iba't ibang gampanin ng mamamayang Pilipino upang makatulong sa pambansang kaunlaran 4. Sama-sama Pagkilos para sa Pambansang Kaunlaran 	<p><i>Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa sa mga sektor ng ekonomiya at mga patakarang pang-ekonomiya nito sa harap ng mga hamon at pwersa tungo sa pambansang pagsulong at pag-unlad</i></p>	<p><i>Ang mga mag-aaral ay aktibong nakikibahagi sa maayos na pagpapatupad at pagpapabuti ng mga sektor ng ekonomiya at mga patakarang pang-ekonomiya nito tungo sa pambansang pagsulong at pag-unlad</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nakapagbibigay ng sariling pakahulugan sa pambansang kaunlaran 	AP9MSP-IVa-1	
			<ol style="list-style-type: none"> 2. Nasisiyasat ang mga palatandaan ng pambansang kaunlaran 	AP9MSP-IVa-2	
			<ol style="list-style-type: none"> 3. Natutukoy ang iba't ibang gampanin ngmamamayang Pilipino upang makatulong sa pambansang kaunlaran 	AP9MSP-IVb-3	
			<ol style="list-style-type: none"> 4. Napahahalagahan ang sama-samang pagkilos ng mamamayang Pilipino para sa pambansang kaunlaran 	AP9MSP-IVb-4	
			<ol style="list-style-type: none"> 5. Nakapagsasagawa ng isang pagpapalano kung paano makapag-ambag bilang mamamayan sa pag-unlad ng bansa 	AP9MSP-IVc-5	
<p>B. Sektor ng Agrikultura</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ang bahaging ginagampanan ng agrikultura, pangingsda at paggugubat sa ekonomiya at sa bansa 2. Mga dahilan at epekto ng suliranin ng sektor ng agrikultura, pangingsda, at paggugubat sa bawat Pilipino 3. Mga patakarang pang Ekonomiya nakatutulong 			<ol style="list-style-type: none"> 6. Nasusuri ang bahaging ginagampanan ng agrikultura, pangingsda, at paggugubat sa ekonomiya at sa bansa 	AP9MSP-IVc-6	
			<ol style="list-style-type: none"> 7. Nasusuri ang mga dahilan at epekto ng suliranin ng sektor ng agrikultura, pangingsda, at paggugubat sa bawat Pilipino 	AP9MSP-IVd-7	
			<ol style="list-style-type: none"> 8. Nabibigyang-halaga ang mga patakarang pang-ekonomiya 	AP9MSP-IVd-8	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN (Content)	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
sa sektor ng agrikultura (industriya ng agrikultura, pangingsda, at paggugubat) Halimbawa: - <i>Comprehensive Agrarian Reform Law</i> - <i>Policy on Importation of Rice</i> - <i>Policy on Drug Prevention</i>			nakatutulong sa sektor ng agrikultura (industriya ng agrikultura, pangingsda, at paggugubat)		
C. Sektor ng Industriya 1. Bahaging ginampanan ng ng sektor ng industriya, tulad ng pagmimina, tungo sa isang masiglang ekonomiya 2. Ang pagkakaugnay ng sektor agrikultural at industriya tungo sa pag-unlad ng kabuhayan 3. Mga patakarang pang-ekonomiya nakatutulong sa sektor industriya - <i>Filipino First Policy</i> - <i>Oil Deregulation Law</i> - <i>Policy on Microfinancing</i> - <i>Policy on Online Businesses</i>			9. Nasusuri ang bahaging ginagampanan ng sektor ng industriya, tulad ng pagmimina, tungo sa isang masiglang ekonomiya	AP9MSP-IVe-9	
			10. Nasusuri ang pagkakaugnay ng sektor agrikultural at industriya tungo sa pag-unlad ng kabuhayan	AP9MSP-IVe-10	
			11. Nabibigyang-halaga ang mga patakarang pang-ekonomiyang nakatutulong sa sektor ng industriya	AP9MSP-IVe-11	
D. Sektor ng Paglilingkod 1. Ang bahaging ginagampanan ng sektor ng paglilingkod sa pambansang			12. Nasusuri ang bahaging ginagampanan ng sektor ng paglilingkod	AP9MSP-IVf-12	
			13. Napapahalagahan ang mga patakarang pang-ekonomiya na nakatutulong sa sektor ng paglilingkod	AP9MSP-IVf-13	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN (Content)	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
ekonomiya 2. Mga patakarang pang-ekonomiya na nakakatulong sa sektor ng paglilingkod 3. Batas na Nagbibigay Proteksyon at Nangangalaga sa mga Karapatan ng Manggawa - <i>Contractualization and Labor Outsourcing</i> - <i>Salary Standardization Law</i>			14. Nakapagbibigay ng sariling pakahulugan sa konsepto ng impormal na sektor	AP9MSP-IVg-14	
E. Impormal na Sektor 1. Mga Dahilan at Anyo ng Impormal na Sektor ng Ekonomiya 2. Mga epekto ng impormal na sektor ng ekonomiya 3. Mga Patakang Pang-ekonomiya na may kaugnayan sa Impormal na Sektor - <i>Counterfeiting</i> - <i>Black Market</i>			15. Nasusuri ang mga dahilan ng pagkakaroon ng impormal na sector	AP9MSP-IVg-15	
			16. Natataya ang mga epekto ng impormal na sector ng ekonomiya	AP9MSP-IVh-16	
			17. Napapahalagahan ang mga patakarang pang-ekonomiya na nakakatulong sa sektor ng paglilingkod	AP9MSP-IVh-17	
F. Kalakalang Panlabas 1. Ang Kalakaran sa Kalakalang Panlabas ng Pilipinas			18. Natataya ang kalakaran ng kalakalang panlabas ng bansa	AP9MSP-IVi-18	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
<p>2. Ang ugnayan ng Pilipinas para sa kalakalang panlabas nito sa mga samahan ng tulad ng World Trade Organization at Asia Pacific Economic Cooperation tungo sa patas na kapakinabangan ng mga mamamayan ng daigdig</p> <p>3. Mga Kontribusyon ng Kalakalang Panlabas sa Pag-unlad ng Ekonomiya ng Pilipinas</p> <p>4. Mga patakaran pang-ekonomiya na nakakatulong sa patakarang panlabas ng bansa sa buhay ng nakararaming Pilipino <i>-Policy on ASEAN Economic Community 2015</i> <i>-Policy on Trade Liberalization</i></p>			19. Nasusuri ang ugnayan ng Pilipinas para sa kalakalang panlabas nito sa mga samahan tulad ng World Trade Organization at Asia-Pacific Economic Cooperation tungo sa patas na kapakinabangan ng mga mamamayan ng daigdig	AP9MSP-IVi-19	
			20. Napahalagahan ang kontribusyon ng kalakalang panlabas sa pag-unlad ekonomiya ng bansa	AP9MSP-IVi-20	
			21. Nasusuri ang mga patakarang pang-ekonomiya na nakakatulong sa patakarang panlabas ng bansa sa buhay ng nakararaming Pilipino	AP9MSP-IVj-21	
			22. natitimbang ang epekto ng mga patakaran pang-ekonomiya na nakakatulong sa patakarang panlabas ng bansa sa buhay ng nakararaming Pilipino	AP9MSP-IVj-22	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
BAITANG 10
MGA KONTEMPORARYONG ISYU

Pamantayang Pangnilalaman : Naipamamalas ang malalim na pag-unawa sa mga isyu at hamong pangkapaligiran, pang-ekonomiya, pampulitika, karapatang pantao, pang-edukasyon, at pananagutang pansibiko na kinahaharap ng mga bansa sa kasalukuyan, gamit ang mga kasanayan sa pagsisiyasat, pagsusuri ng datos at iba't ibang sanggunian, pananaliksik, mapanuring pag-iisip, mabisang komunikasyon, pagiging makatarungan, at matalinong pagpapasya.

NILALAMAN (Content)	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN (Content Standard)	PAMANTAYAN SA PAGGANAP (Performance Standard)	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO (Learning Competencies)	CODE	LEARNING MATERIALS
UNANG MARKAHAN - Mga Isyung Pangkapaligiran at Pang-ekonomiya					
A. Kahalagahan ng Pag-aaral ng mga Kontemporaryong Isyu	<p><i>Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa:</i></p> <p>sa sanhi at implikasyon ng mga lokal at pandaigdigang isyung pang-ekonomiya tungo sa pagkamit ng pambansang kaunlaran</p>	<p><i>Ang mga mag-aaral ay:</i></p> <p>nakabubuo ng programang pangkabuhayan (livelihood project) batay sa mga pinagkukunang yaman na matatagpuan sa pamayanan upang makatulong sa paglutas sa mga suliraning pangkabuhayan na kinakaharap ng mga mamamayan</p>	<p><i>Ang mga mag-aaral ay:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Naipaliliwanag ang konsepto ng Kontemporaryong Isyu 	AP10IPE-Ia-1	
<p>B. Mga Suliraning Pangkapaligiran</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Disaster Risk Mitigation 2. Climate Change (Aspektong Politikal, Pang-ekonomiya, at Panlipunan) 3. Mga Suliraning Pangkapaligiran sa Sariling Pamayanan <p>Halimbawa: <i>waste management, mining, quarrying, deforestation, at flashflood</i></p>			<ol style="list-style-type: none"> 2. Nasusuri ang kahalagahan ng pagiging mulat sa mga kontemporaryong isyu sa lipunan at daigdig 	AP10IPE-Ia-2	
			<ol style="list-style-type: none"> 3. Naipaliliwanag ang iba't ibang uri ng kalamidad na nararanasan sa komunidad at sa bansa 	AP10IPE-Ib-3	
			<ol style="list-style-type: none"> 4. Naiuugnay ang gawain at desisyon ng tao sa pagkakaroon ng mga kalamidad 	AP10IPE-Ib-4	
			<ol style="list-style-type: none"> 4. Natutukoy ang mga paghahanda na nararapat gawin sa harap ng mga kalamidad 	AP10IPE-Ib-5	
			<ol style="list-style-type: none"> 5. Natutukoy ang mga ahensiya ng pamahalaan na responsable sa kaligtasan ng mamamayan sa panahon ng kalamidad 	AP10IPE-Ic-6	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			6. Napahahalagahan ang pagkakaroon ng disiplina at kooperasyon sa pagitan ng mga mamamayan at pamahalaan sa panahon ng kalamidad	AP10IPE-Ic-7	
			7. Naipaliliwanag ang aspektong politikal, pang-ekonomiya, at panlipunan ng Climate Change	AP10IPE-Ic-8	
			8. Natatalakay ang iba't ibang programa, polisiya, at patakaran ng pamahalaan at ng mga pandaidigang samahan tungkol sa Climate Change	AP10IPE-Id-9	
			9. Natataya ang epekto ng Climate Change sa kapaligiran, lipunan, at kabuhayan ng tao sa bansa at sa daigdig	AP10IPE-Id-10	
			10. Natutukoy ang mga suliraning pangkapaligiran na nararanasan sa sariling pamayanan	AP10IPE-Ie-11	
			11. Natatalakay ang mga hakbang ng pamahalaan sa pagharap sa mga suliraning pangkapaligiran sa sariling pamayanan	AP10IPE-Ie-12	
			12. Nakagagawa ng case study tungkol sa sanhi at epekto ng mga suliraning pangkapaligiran na nararanasan sa sariling pamayanan	AP10IPE-If-13	
C. Mga Isyung Pang-Ekonomiya 1. Unemployment			13. Naipaliliwanag ang mga dahilan ng pagkakaroon ng unemployment	AP10IPE-If-14	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
2. Globalisasyon 3. Sustainable Development			14. Natataya ang implikasyon ng unemployment sa pamumuhay at sa pag-unlad ng ekonomiya ng bansa	AP10IPE-Ig-15	
			15. Nakabubuo ng mga mungkahi upang malutas ang sulliranin ng unemployment	AP10IPE-Ig-16	
			16. Naipaliliwanag ang konsepto ng globalisasyon	AP10IPE-Ig-17	
			17. Naipaliliwanag ang pangkasaysayan, pampulitikal, pang-ekonomiya, at sosyo-kultural na pinagmulan ng globalisasyon	AP10IPE-Ih-18	
			18. Nasusuri ang mga pangunahing institusyon na may bahaging ginagampanan sa globalisasyon (pamahalaan, paaralan, mass media, multinational na korporasyon, NGO at mga internasyonal na organisasyon)	AP10IPE-Ih-19	
			19. Naipaliliwanag ang konsepto ng sustainable development	AP10IPE-Ih-20	
			20. Natatalakay ang kasaysayan ng pagkabuo ng konsepto ng sustainable development	AP10IPP-Ii-21	
			21. Naipaliliwanag ang kaugnayan ng mga gawain at desisyon ng tao sa pagbabagong pangkapaligiran	AP10IPE-Ii-22	
			22. Nasusuri ang mga kasalukuyang hamon sa pagtamo ng sustainable	AP10IPE-Ii-23	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			development (hal.: consumerism, energy sustainability, poverty, at health inequalities)		
			23. Napaghahambing ang iba't ibang istrategiya at polisiya na may kaugnayan sa pagtamo ng sustaibale development na ipinatutupad sa loob at labas ng bansa	AP10IPE-Ij-24	
			24. Nakasusulat ng isang case study na nakatuon sa pagtamo ng sustainable development ng kinabibilangang pamayanan	AP10IPE-Ij-25	
IKALAWANG MARKAHAN - Mga Isyung Politikal at Pangkapayapaan					
C. Mga Isyung Politikal 1. Migration (Migrasyon) 2. Territorial and border conflicts 3. Political dynasties 4. Graft and corruption	<i>Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa:</i> sa sanhi at epekto ng mga isyung pampulitikal sa pagpapanatili ng katatagan ng pamahalaan at maayos na ugnayan ng mga bansa sa daigdig	<i>Ang mga mag-aaral ay:</i> nakapagpapanukala ng mga paraan na nagpapakita ng aktibong pakikilahok sa mga isyung pampulitikal na nararanasan sa pamayanan at sa bansa	<i>Ang mga mag-aaral ay:</i> 1. Natutukoy ang mga dahilan ng migrasyon sa loob at labas ng bansa	AP10IPP-IIa-1	
			2. Naipaliliwanag ang epekto ng migrasyon sa aspektong panlipunan, pampulitika, at pangkabuhayan	AP10IPP-Iib-2	
			12. Natatalakay ang mga dahilan ng mga suliraning teritoryal at hangganan (territorial and border conflicts)	AP10IPP-IIb-3	
			13. Nasusuri ang epekto mga suliraning teritoryal at hangganan (territorial and border conflicts) sa aspektong panlipunan, pampulitika, pangkabuhayan, at	AP10IPP-IIC-4	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			pangkapyapaan ng mga mamayan		
			14. Naipaliliwanag ang konsepto ng political dynasties	AP10IPP-IIc-5	
			15. Nasusuri ang sanhi at epekto ng political dynasties sa pagpapanatili ng malinis at matatag na pamahalaan	AP10IPP-IIId-6	
			16. Naipaliliwanag ang konsepto, uri at pamamaraan ng graft and corruption	AP10IPP-IId-7	
			17. Natataya ang epekto ng graft and corruption sa pagtitiwala at partisipasyon ng mga mamayan sa mga programa ng pamahalaan	AP10IPP-IIe-8	
			18. Nasusuri ang kaugnayan ng graft and corruption sa aspektong pangkabuhayan at panlipunan	AP10IPP-IIe-9	
			19. Nakapagmumungkahi ng mga paraan upang maiwasan ang graft and corruption sa lipunan	AP10IPP-IIf-10	
IKATLONG MARKAHAN - Mga Isyu sa Karapatang Pantao at Gender					
A. Mga Isyu sa Karapatang Pantao	<i>Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa:</i>	<i>Ang mga mag-aaral ay:</i>	<i>Ang mga mag-aaral ay:</i>		
1. Anyo ng paglabag sa karapatang pantao	sa kahalagahan ng karapatang pantao sa pagsusulong ng pagkapantay-pantay at respeto sa tao bilang kasapi ng pamayanan, bansa, at daidig	nakapagpapalano ng symposium na tumatalakay sa kaugnayan ng karapatang pantao at pagtugon sa responsibilidad bilang mamayan tungo sa	1. Nakapagpapalano ng symposium na tumatalakay sa kaugnayan ng karapatang pantao at pagtugon sa responsibilidad bilang mamayan tungo sa pagpapanatili ng isang pamayanan at bansa na kumikilala sa karapatang	AP10IKP-IIIa-1	
2. Epekto ng paglabag sa karapatang pantao					
3. Mga halimbawa ng paglabag sa karapatang pantao sa pamayanan,					

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
bansa, at daigdig		pagpapanatili ng isang pamayanan at bansa na kumikilala sa karapatang pantao	pantao		
			2. Nasusuri ang epekto ng paglabag sa karapatang pantao	AP10IKP-IIIa-2	
			3. Nasusuri ang mga halimbawa ng paglabag sa karapatang pantao sa pamayanan, bansa, at daigdig	AP10IKP-IIIb-3	
			4. Nakapagmumungkahi ng ng mga pamamaraan sa pangangalaga ng karapatang pantao	AP10IKP-IIIb-4	
			6. Nakapagmumungkahi ng mga paran ng paglutas sa mga paglabag ng karapatang pantao	AP10IKP-IIIc-5	
B. Mga Isyu na may Kaugnayan sa Kasarian (Gender) 1. Gender & Sexuality 2. Reproductive Health Law 3. Same-sex Marriage 4. Prostitusyon at Pang-aabuso	<i>Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa:</i> sa kahalagahan ng pagtanggap at paggalang sa iba't ibang perspektibo na may kaugnayan sa samu't saring isyu sa gender	<i>Ang mga mag-aaral ay:</i> nakabubuo ng dokumentaryo na nagsusulong ng paggalang sa karapatan ng mga mamamayan sa pagpili ng kasarian at sekswalidad	<i>Ang mga mag-aaral ay:</i> 1. Nakabubuo ng dokumentaryo na nagsusulong ng paggalang sa karapatan ng mga mamamayan sa pagpili ng kasarian at sekswalidad	AP10IKP-IIIc-6	
			2. Nasusuri ang iba't ibang salik na nagiging dahilan ng pagkakaroon ng diskriminasyon sa kasarian	AP10IKP-IIIId-7	
			3. Natataya ang bahaging ginagampanan ng kasarian(<i>gender roles</i>) sa iba't bang larangan at institusyong panlipunan (trabaho, edukasyon, pamilya, pamahalaan, at relihiyon)	AP10IKP-IIIId-8	
			4. Napaghahambing ang katatayuan ng kababaihan, lesbians, gays, bisexuals, at	AP10IKP-IIIe-9	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			transgender sa iba't ibang bansa at rehiyon		
			5. Naipapaliwanag ang mahahalagang probisyon ng Reproductive Health Law	AP10IKP-IIIg-10	
			6. Naipapahayag ang sariling saloobin sa Reproductive Health Law	AP10IKP-IIIh-11	
			7. Nasusuri ang epekto ng same-sex marriage sa mga bansang pinahihintulutan ito	AP10IKP-IIIi-12	
			8. Naipapahayag ang pananaw sa pagpapahintulot ng same-sex marriage sa bansa	AP10IKP-IIIh-13	
			9. Natatalakay ang dahilan ng prostitusyon at pang-aabuso	AP10IKP-IIIi-14	
			10. Nasusuri ang epekto ng prostitusyon at pang-aabuso sa buhay ng tao sa pamayanan at bansa	AP10IKP-IIIj-15	
			11. Nakapagmumungkahi ng mga paraang tungo sa ikalulutas ang suliranin ng prostitusyon at pang-aabuso sa sariling pamayanan at bansa	AP10IKP-IIIj-16	
IKAAPAT NA MARKAHAN - Mga Isyung Pang-Edukasyon at Pansibiko at Pagkamamamayan (Civics and Citizenship)					
A. Mga Isyung Pang- edukasyon 1. Access sa Edukasyon 2. Kalidad ng Edukasyon	<i>Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa:</i> sa kahalagahan ng edukasyon tungo sa ikabubuti ng kalidad ng pamumuhay ng tao, pagpapanatili ng kaayusang	<i>Ang mga mag-aaral ay</i> nakagagawa ng case study na tumatalakay sa mga solusyon tungkol sa mga suliranin ng kinakaharap ng sistema ng edukasyon sa bansa	1. Nasusuri ang sistema ng edukasyon sa bansa	AP10ICC-IVa-1	
			2. Nasusuri ang mga programa ng pamahalaan na nagsusulong ng pagkakapantay-pantay sa edukasyon	AP10ICC-IVa-1	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
	panlipunan, at pag-unlad ng bansa		3. Nasusuri ang mga programa ng pamahalaan na nagsusulong ng pagkakatantay-pantay sa edukasyon	AP10ICC-IVa-2	
			4. Nasusuri ang kalidad ng edukasyon sa bansa	AP10ICC-IVb-3	
			5. Natatalakay ang mga suliraning kinakaharap ng sektor ng edukasyon sa bansa	AP10ICC-IVc-4	
			6. Nakapagmumungkahi ng mga pamamaraan na makakatulong sa pagpapataas ng kalidad ng edukasyon sa pamayanan at bansa	AP10ICC-IVd-5	
B. Pansibiko at Pagkamamamayan <i>(Civics and Citizenship)</i>	<i>Ang mga mag-aaral ay may pag-unawa:</i>	<i>Ang mga mag-aaral ay</i>	7. Matutukoy ang mga katangian na dapat taglayin ng isang aktibong mamamayan na nakikilahok sa mga gawain at usaping pansibiko	AP10ICC-IVe-6	
1. Pakikilahok sa mga gawaing pansibiko <i>(Civic Engagement)</i>	sa kahalagahan ng pagkamamamayan at pakikilahok sa mga gawaing pansibiko tungo sa pagkakaroon ng isang pamayanan at bansang maunlad, mapayapa, at may pagkakaisa	nakagagawa ng pananaliksik tungkol sa kalagayan ng pakikilahok sa mga gawaing pansibiko at pulitikal ng mga mamamayan sa kanilang sariling pamayanan	8. Natatalakay ang iba't ibang gawaing pansibiko sa pamayanan at bansa	AP10ICC-IVf-7	
2. Pakikilahok sa mga Gawaing Pulitikal <i>(Political Socialization)</i>			9. Nasusuri ang epekto ng pakikilahok ng mamamayan sa mga gawaing pansibiko sa kabuhayan, pulitika, at lipunan	AP10ICC-IVg-8	
			10. Nasusuri ang epekto ng pakikilahok ng mamamayan sa mga gawain at usaping pampulitika	AP10ICC-IVh-9	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

NILALAMAN <i>(Content)</i>	PAMANTAYANG PANGNILALAMAN <i>(Content Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGGANAP <i>(Performance Standard)</i>	PAMANTAYAN SA PAGKATUTO <i>(Learning Competencies)</i>	CODE	LEARNING MATERIALS
			11. Naipapaliwanag ang kahalagahan ng pagkakaroon ng kooperasyon ng mamamayan at pamahalaan sa paglutas sa mga suliraning panlipunan	AP10ICC-IVi-10	
			12. Naipapahayag ang saloobin sa mahahalagang isyung pampolitika na kinakaharap ng sariling pamayanan at bansa	AP10ICC-IVj-11	

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
Talasalitaan

A

Absolute advantage – ganap na kalamangan ng isang bansa sa isang produkto kapag mas mababa ang halaga ng produksiyon nito kaysa halaga ng produksiyon ng ibang bansa

Absolute monarchy – Uri ng monarkiya na ang kapangyarihan ng hari ay hindi nalilimitahan ng sinuman

Acid Rain – polusyong dulot ng *sulfur dioxide* at *nitrogen oxide* na pumapailanlang sa himpapawid at sumasama sa *water vapor* at bumabagsak sa anyong ulan, hamog, o niyebe

Acropolis – ang burol at pinakamataas na lugar sa gitna ng lungsod-estado ng Athens at iba pang lungsod-estado ng Greece

Agham panlipunan – isang sangay ng kaalaman na ang pinag-aaralan ay ang mga pag-uugali ng tao habang siya ay nakikipag-ugnayan sa kanyang kapwa at sa kapaligiran

Agora – ang gitna ng lungsod-estado ng isang bukas na lugar kung saan maaring magtinda o magtipon-tipon ang mga tao sa Greece

Ahimsa – hango sa relihiyong Jainism na may kahulugan na mapayapang pamamaraan ng pakikibaka o ang hindi paggamit ng dahas

Allied Powers – mga bansang nagsanib-puwersa, kinabibilangan ng United States, Great Britain, at dating Soviet Union, upang labanan ang Axis Powers

Allocative role – tumutukoy sa masinop na paggamit ng mga pinagkukunang-yaman

Alokasyon – isang mekanismo ng pamamahagi ng mga pinagkukunang-yaman sa iba't ibang gamit upang sagutin ang mga pangunahing katanungan ng isang lipunan sa suliranin ng kakapusan

Alyansa – pagbubuo ng grupo o lupon ng mga makapangyarihang bansa sa Europe

Akulturasyon – prosesong pinagdaraanang isang lipunan sa pagtanggap ng elemento, katangian, o impluwensiya ng kultura ng iba pang lipunan

Apollo 11 – sasakyang panghimpapawid na mula sa United States, na siyang unang sasakyang nakarating sa buwan

Astrolabe – instrumento sa paglalayag na ginagamit upang malaman ang latitud ng barko

Archipelago / Kapuluan – pangkat ng mga pulo

Armistice – kasunduan na pansamantalang pagtigil ng labanan o digmaan

Axis Powers – mga bansang nagsanib, kabilang ang Germany, Italy, at Japan, upang kalabanin ang Allies noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig

B

Batas ng Demand – batas sa ekonomiya na nagsasaad ng hindi direktang relasyon o ugnayan ang presyo sa quantity demanded.

Batas ng Supply – batas sa ekonomiya na nagsasaad na mayroong direktang relasyon o ugnayan ang presyo sa quantity supplied.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Bayaring nalilipat – bayarin ng pamahalaan sa sambahayan tulad ng pensiyon ng mga nagretiro, benepisyong pangkalusugan, at pangkalahatang kapakanan para sa mga pamilyang mahihirap

Beleaguered forests – inabusong mga kagubatan

Biodiversity – ang pagkakaiba-iba at pagiging katangi-tangi ng lahat ng anyo ng buhay na bumubuo sa natural na kalikasan

Bourgeoise – mga mangangalakal at banker na bagaman may salapi ay hindi nabibilang sa mga lipi ng maharlika at kaparian

Brain drain – pagkaubos na mga propesyonal na may angkin kasanayan o talento dulot ng kanilang pangigingibang-bayan upang maghanap ng mas magandang oportunidad sa paghahanapbuhay

Bulkan – bundok na may butas sa pinakatuktok na nilalabasan ng maiinit na bato, *lava*, putik, lahar, at abo

Bulubundukin – hanay ng mga bundok na magkakadikit

Bundok – mataas na anyong lupa na nagtataglay ng mga bato at lupa

C

Calligraphy – Sistema ng pagsulat ng mga Tsino

Caste – pagkakahati-hati ng tao sa lipunang Hindu.

Ceteris Paribus – *other things being equal*; ang hinuha na walang pagbabago maliban sa salik na pinag-aaralan. Sa paggamit ng ceteris paribus, nagagawang simple ang pagpapaliwanag sa mga ugnayan na nais suriin.

Climate Change – ito ay ang pagbabago sa klima ng mundo; kinapapalooban ito ng pagbabago sa temperatura, *wind pattern*, pagbuhos ng ulan, lalo na ang pagbabago sa temperature ng mundo bunga ng pagtaas ng mga partikular na gas lalo ng *carbon dioxide*.

Cold War – labanan ng ideolohiya, na hindi ginagamitan ng dahas

Command economy – ang ekonomiya ay nasa ilalim ng komprehensibong kontrol at regulasyon ng pamahalaan

Comparative advantage – ang espesyalisasyon at kalakalan ay makakabuti sa mga bansa kahit na may mga bansang hindi episyente sa paggawa nito

Coniferous – tumutukoy sa mga punong *cone bearing*

Confucianism – Isang pilosopiya na nakatuon sa pagpapabuti ng ugali sa pamamagitan ng pagtataguyod sa mga virtue ng kagandahang loob, tamang pag-uugali, at pagkamagalang

Cooperative – kooperatiba; isang samahan na nabuo at pinatatakbo para sa benepisyo ng mga kasapi

Core – pinakamalalim na bahagi ng daigdig; binubuo ng inner core at outer core; halos 1380 milya ang kapal ng outer core

Cost and Benefit Analysis – ang pag-aanalisa ng gastos at pakinabang na makukuha mula sa gagawing pagpapasya

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Cross elasticity – ang pagsukat kung papaano tumutugon ang quantity demand ng produkto X sa pagbabago ng presyo ng produkto Y

Crust – pinakaibabaw na bahagi ng daigdig; matigas at mabatong bahagi ng planeta

Cuneiform – unang nabuong sistema ng pagsusulat. Isa itong uri ng *pictograph* na naglalarawan ng mga bagay na ginagamitan nang may 600 pananda sa pagbubuo ng mga salita o ideya. Sistema ng pagsulat na imbensiyon ng mga Sumerian.

D

Death March - isang uri ng pagpaparusang ipinataw ng mga Hapon sa Pilipinas laban sa mga sumukong sundalong Pilipino at Amerikano sa Bataan

Deforestation – pagkaubos at pagkawala ng mga punongkahoy sa mga gubat

Demand – tumutukoy sa parehong kakayahan at kagustuhan ng isang taong bumili ng isang produkto at serbisyo

Demand curve – kurba na nagpapakita ng magkasalungat na relasyon sa pagitan ng presyo at quantity demanded

Demand function – matematikong paglalarawan sa ugnayan ng presyo at quantity demanded

Demand schedule – talaan na nagpapakita ng dami ng demand sa iba't ibang presyo

Demokrasya – uri ng pamahalaang ang kapangyarihan ay nasa kamay ng mga mamamayan upang pumili ng kanilang kinatawan sa pamahalaan

Desertification – ang pagkasira ng lupain sa mga rehiyong bahagyang tuyo o lubhang tuyo

Dinastiya – pamumuno ng isang angkan sa isang imperyo o kaharian sa loob ng mahabang panahon

Disaster risk mitigation – isang sistematikong paraang ng pagtukoy, pagtataya, at pagbabawas ng panganib ng trahedyang o kalamidad

Disincentives – ang pagbabayad ng multa o kawalan (losses) na matatamo sa hindi episyenteng pagpapasya

Diskriminasyon – ang hindi pantay na pagtingin sa karapatan, lahi, kulay, o kultura ng isang tao

Disyerto – rehiyong may malawak na tuyong lupa at buhangin

Diverse habitat – Iba-ibang panahanan o tirahan

Divine origin – paniniwala ng mga Hapones sa kabanalan at buhay na simbolo ng panginoon sa kanilang mga hari

Demography – pag-aaral sa antas ng populasyon na nakatuon sa kapanganakan, pag-aasawa, kamatayan, at mga sakit

Downsizing – pagbabawas ng manggagawa ng bahay kalakal sa panahon *ng bust period* upang makatipid sa gastusin ng produksyon

E

Ecological balance – balanseng ugnayan sa pagitan ng mga bagay na may buhay at ang kanilang kapaligiran

Ecosystem – masalimuot na sistema ng interaksyon sa pagitan ng mga bagay na may buhay at ng mga bagay na walang buhay sa pisikal na kapaligiran

Eco-tourism – gawaing pang-turismo gamit ang kalikasan

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Ekonomiks – pag-aaral ng pakikipagsapalaran ng tao sa kapaligirang kanyang ginagalawan. Ito ay nauukol sa pagpapasyang ginagawa ng tao at ng lipunan kung paano gamitin at ipamahagi ang limitadong pinagkukunang-yaman upang matugunan ang kanyang walang hanggang pangangailangan at kagustuhan.

Ekwilibriyo – isang sitwasyon na nagkakasundo ang mga mamimili (sa panig ng demand) at nagbibili (sa panig ng supply)

Enlightenment – kilusang intelektwal na naglalayong gamitin ang agham sa pagsagot sa mga suliraning ekonomikal, pulitikal, at maging kultural

Entreprenyur – indibidwal na nagsasaayos, nangangasiwa, at nakikipagsapalaran sa isang negosyo

Equator – itinatakda bilang *zero degree latitude* at humahati sa globo sa hilaga at timog na *hemisphere* o hemispero

Etnisidad – mistulang kamag-anakan; kapag kinikilala ng isang grupo ng tao ang mga sarili at ang isa't isa bilang kasapi ng isang grupong etnolingguwistiko

Etnolingguwistiko – tumutukoy sa pagkakaipareho at pagkakaiba ng mga tao sa isang bansa ayon sa kultura, wika, at etnisidad

Exploitation – pananamantala sa iba para sa sariling kapakanan

Export – pagluluwas ng mga produkto palabas ng isang bansa patungo sa iba't ibang panig ng mundo

F

Fascism – ideolohiyang ipinalaganap ni Benito Mussolini, na tumututol sa anumang uri ng oposisyon sa pamahalaan

Fief - lupang ipinagkakaloob ng *lord* sa *vassal*

Footbinding – Sinaunang tradisyon sa China na kung saan sadyang binabali apagbabali ng arko ng paa upang hindi ito lumaki nang normal, tinatawag ang ganitong klase ng mga paa na *lotus feet* o *lily feet*.

French Revolution - Rebolusyong pinasimulan ng mga Pranses na naglalayong magkaroon ng pagkakapantay-pantay, pagkakaisa, at kalayaan

G

Genocide – malawakang pagpatay na ginawa noong Ikalawang Digmaang Pandaigdig lalo na laban sa mga Hudyo

Geocentrism - paniniwala noong panahong Medieval na ang Daigdig (Earth) ay ang sentro ng *solar system*

Glasnost - Isang salitang Ruso na nangangahulugan ng *openness* o pagiging bukas kung saan ,may malayang napag-usapan ang mga suliranin ng bansa sa pamamagitan ng malayang pamamahayag

Global climate change – pagbabago ng pandaigdigang klima na maaaring dulot ng likas na pagbabago sa daigdig o ng mga gawain ng tao

Globalisasyon – ang kaparaanan kung paano nagiging global o pangbuong mundo ang mga lokal o pampook o kaya pambansang mga gawi o paraan sa aspeto ng ekonomiya at kalakalan, teknolohiya, politika, at kalinangan o kultura

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Gross Domestic Product – sumusukat sa kabuuang pampamilihang halaga ng lahat ng tapos na produkto at serbisyo na ginawa sa isang takdang panahon sa loob ng isang bansa

Gross National Product (Gross National Income) – kabuuang pampamilihang halaga ng mga produkto at serbisyo na nagawa ng mga mamamayan ng isang bansa

Guild – samahan ng mga taong nagtatrabaho sa magkatulad na hanapbuhay

H

Habitat – tirahan ng mga hayop at iba pang mga bagay

Hanging amihan – hilagang-silangang *monsoon*; umiihip nang salungat sa unang hangin mula Oktubre hanggang Abril mula sa Siberia patungong karagatan

Hanging habagat – timog-kanlurang *monsoon*; umiihip mula Mayo hanggang Setyembre na may dalang napakalakas na ulan mula sa karagatan

Heliocentrism – paniniwala na ang araw ang sentro ng solar system

Hellenes – tawag ng mga Greek sa kanilang sarili na hango sa salitang Hellas, isang lugar sa hilagang-kanluran ng Greece

Heograpiya – nauukol sa pag-aaral ng mundo at mga taong naninirahan dito, na sumasakop din sa pag-aaral sa katangiang pisikal nito, iba't ibang anyong lupa, at anyong tubig, klima, at likas na yaman ng isang pook

Heograpiyang pantao – sangay ng heograpiya na tumutukoy sa pag-aaral ng wika, relihiyon, lahi, at pangkat-etniko sa iba't ibang bahagi ng daigdig

Hinterlands – malayong lugar, malayo sa mga urbanisadong lugar ngunit apektado ng mga pangyayari sa teritoryong sakop ng lungsod

Hinuha – kaisipang hindi direktang isinasaad; isang konklusyong hango sa impormasyon

Hominid – miyembro ng pamilya ng mga mammal na may kakayahang tumayo sa dalawang paa kabilang ang tao, gorilya, chimpanzee, at orangutan

Humanidades – Kabuuan ng mga kaalaman tungkol sa mga sining na biswal tulad ng musika, arkitektura, pintura, sayaw, dula, at panitikan. Sa pamamagitan ng mga tekstong ito, naipahahayag ng sumulat ang kaniyang nadarama, adhikain, pangarap, pag-asa, o pangamba.

Humanismo – isang kilusang intelektuwal noong Renaissance na naniniwalang dapat pagtuunan ng pansin ang klasikal na sibilisasyon ng Greece at Rome. Humanista ang taong tumatangkilik sa ideyang ito.

I

Incentives – maaaring pinansyal o parangal na maaring matamo mula sa pagpupunyagi sa araw-araw

Income elasticity – panukat kung gaano tumutugon ang quantity demand sa pagbabago ng kita

Income per capita – sinusukat ang kalagayang pangkabuhayan ng mga mamamayan ng isang bansa. Makukuha ito kung hahatiin ang Gross Domestic Product sa kabuuang populasyon ng bansa.

Industriyalisasyon – pagbabagong pang-ekonomiya na unang naranasan sa England na gumamit ng mga makinarya kaya naman nagkaroon ng mabilisang produksyon

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

- Imperyalismo** – isang patakaran o paraan ng pamamahala na ang malalaki o makapangyarihang mga bansa ang naghahangad upang palawakin ang kanilang kapangyarihan sa pamamagitan ng pagsakop o paglulunsad ng mga pagtaban o kontrol na pangkabuhayan at pampulitika sa ibang mga bansa
- Impormal na sektor (Underground Economy)** – sektor na nagtataglay ng malawak na katangian na binubuo ng mga yunit na nagsasagawa ng pagbuo ng produkto at serbisyo na ang pangunahing mithiin ay makalikha ng empleyo at kita ang mga taong lumalahok dito. Ang mga gawain ng na yunit ay naisasakatuparan sa pamamagitan ng mababang antas ng organisasyon na walang pagsunod sa itinatadhanang kapital, pamantayan, at paraan ng pagsasagawa nito sa napakaliit na antas ng produksiyon. Ang mga katuwang sa pagsasagawa ng gawain ay kadalasang mga kamag-anak at malalapit na kaibigan na walang pormal na pagsunod sa mga patakarang itinakda ng pamahalaan.
- Import** – pag-aangkat ng mga produkto mula sa ibang bansa patungo sa loob ng isang bansa
- Isolationism** – patakaran na ipinatutupad ng isang bansa na inihihwalay o isinasara nito ang bansa mula sa impluwensiya at pakikipag-ugnayan sa mga dayuhan

K

- Kabihasanan** – pamumuhay na kinagawian at pinipino ng maraming pangkat
- Kagustuhan** - ang mga bagay na nakatutulong sa tao upang mapagaan ang kanyang buhay
- Khanate** – estadong nasa hurisdiksyon ng isang *khan* (pinunong lokal ng ilang bansa sa gitnang Asya)
- Kalakalan** – anumang transaksyon sa pagitan ng dalawang tao o sa pagitan ng mga bansa na kabilang sa isang pamilihan
- Kapaligirang pisikal** – katangian ng daigdig na binubuo ng anyong lupa, klima, anyong tubig, *wildlife*, buhay-hayop, *vegetation*, at *mineral*
- Kapatagan** – malawak na lupang pantay o patag
- Kapital** – mga makinarya, kagamitan, o imprastruktura na ginagamit bilang salik ng produksiyon
- Kanluranin** – pangkalahatang tawag sa mamamayan ng Europe na nanakop ng lupain sa Asya noong ika-16 hanggang ika-19 na siglo. Ginagamit din ang salitang Europeo bilang kasingkahulugan ng kanluranin.
- Kapapahan** – tungkulin, panahon ng panunungkulan, at kapangyarihang panrelihiyon ng Papa bilang pinuno ng simbahang Katoliko, gayundin sa kapangyarihang pampulitika bilang pinuno ng Estado ng Vatican
- Katipunan** – isang rebolusyonaryong samahan. Tinatawag din itong KKK o Kataas-taasang Kagalang-galangang Katipunan ng mga Anak ng Bayan. Isinusulong nito ang ganap na kalayaan ng Pilipinas mula sa mga Español. Kung anuman ang ating mga nagawa noon ay siyang naghubog kung ano tayo ngayon.
- Kartel** – tumutukoy sa samahan ng oligopolista na sama-samang kumikilos upang itaas ang presyo ng mga produkto o serbisyo sa pamilihan
- Kasunduan sa Versailles** – kasunduang opisyal na nagwakas sa Unang Digmaang Pandaigdig, naganap noong Hunyo 28, 1919, sa pagitan ng Allies at Germany
- Kaunlaran** – ang pagbabago mula sa mababa tungo sa mataas na antas ng pamumuhay

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Khyber Pass – landas na matatagpuan sa kabundukan ng Hindu Kush na sa loob ng libu-libong taon ito ay tinahak at ginamit ng mangangalakal at manlalakbay sa kasaysayan papunta at palabas ng India

Kilusang Propaganda – samahang itinatag ng mga ilustrado sa Pilipinas noong ika-19 na siglo. Layunin nito na maisulong ang reporma sa bansa sa ilalim ng pamahalaang kolonyal ng Spain.

Klima – ang karaniwang panahon o *average weather* na nararanasan ng isang lugar sa loob ng ilang buwan, ng isang taon, o mahaba-habang panahon na kinapapalooban ng mga elemento tulad ng temperatura, ulan, at hangin

Kolonyalismo – ang tuwirang pananakop ng isang bayan sa iba pa upang mapagsamantalahan ang yaman nito o makuha rito ang iba pang pangangailangan ng mangongolonya

Komplementaryo – mga produktong magkasabay o magkasamang kinukunsumo

Komunismo - ideolohiyang nagsusulong ng pagkakapantay-pantay ng mga mamamayan sa lipunan

Konsepto – ideya o kaisipan

Konsyumer – mamimili; gumagamit ng mga produkto at serbisyo

Kontemporaryong isyu- Isyung may partikular na kahalagahan sa kasalukuyang panahon

Kontinente – pinakamalawak na masa ng lupa sa ibabaw ng daigdig

Kontra-repormasyon – kilusang pangrelihiyon ng Simbahang Katoliko na naglalayong panumbalikin ang tiwala ng mga sa Kristyanismo partikular sa Katolisismo

Kowtow – pagyuko ng mga Tsino sa kanilang Emperador nang tatlong beses na ang noo ay humahalik sa semento

Krusada – ekspedisyong militar na inilunsad ng mga Kristiyanong Europeo laban sa mga Turkong Muslim upang mabawi ang Jerusalem sa kamay ng mga ito

L

Laissez faire – kaisipang nagbibigay-diin sa malayang daloy ng ekonomiya, na hindi nararapat na pakialaman ng pamahalaan

Lambak – lupain patag na makikita sa pagitan ng mga bundok o sa gilid ng mga ilog

Latitude – mga distansyang *angular* na natutukoy sa hilaga o timog ng *equator* o ekwador

Lay investiture – isang seremonya kung saan binibigyan ng mga hari ang Obispo ng singsing at tauhan para sa kanyang opisina

Liberalisasyon – patakaran na nagbunsod sa paggiging malaya o pagbubukas ng kalakalan ng bansa sa pandaigdigang kalakalan

Life expectancy – inaasahang haba ng buhay

Liga ng mga Bansa (League of Nations) – itinatag ng 42 bansa noong Enero 10, 1920, na ang pangunahing layunin ay tapusin ang digmaan sa pamamagitan ng negosasyon at diplomasya

Literacy rate o Antas ng kamuwangan – bahagdan ng tao sa isang partikular na bansa na may kakayahang bumasa at sumulat

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Longitude – mga distansyang *angular* na natutukoy sa silangan at kanluran ng *prime meridian*

Lundayan – kinalalagyan o pinagmulan

Lupa – sa ekonomiks, tumutukoy ito sa salik ng produksiyon na yamang likas

M

Makroekonomiks – ang pag-aaral sa kabuuang galaw ng ekonomiya; pinag-aaralan dito ang interaksyon ng sambahayan, kumpanya, pamahalaan, at pandaigdigang pamilihan.

Makroekonomikong ekilibriyo – kung ang kita sa panig ng sambahayan ay katumbas ng pagkonsumo o kaya sa panig ng bahay- kalakal, ang kita sa produksiyon ay katumbas ng pagkonsumo

Mandate system – pagpapasailalim sa isang bansang naghahanda na maging isang malaya at nagsasariling bansa sa patnubay ng isang bansang Europeo

Manor – sentrong pangkabuhayan na pinamumunuan ng panginoong nakatira sa kastilyo

Mantle – binubuo ng makakapal at maiinit na tunaw na bato; halos 1800 milya ang kapal

Marginal thinking – pagsaalang-alang ng karagdagang benepisyo o pakinabang na matatamo sa bawat karagdagang gastusin

Market economy – ang mekanismo ng malayang pamilihan na ginagabayan ng isang sistema ng malayang pagtatakda ng halaga

Marxism – teoryang politikal at ekonomiko ni Karl Marx na nagsasaad na ang kilos ng tao ay bunga ng kapaligiran at uri ng kanyang kinabibilangan

Mein Kampf (My Struggle) – akda ni Hitler na pinagbatayan ng ideolohiyang Nazism, unang lumabas noong 1925

Merkantilismo – prinsipyong pang-ekonomiya na ang batayan ng kayamanan ng bansa ay ang dami ng ginto at pilak na mayroon ito

Mesoamerica – nangangahulugan ang katagang *meso* ng “gitna”; ang *Mesoamerica* ay rehiyon mula sa gitnang Mexico hanggang Gitnang America

Middle class – tumutukoy sa panggitnang uri ng tao sa lipunan. Sila ay nasa pagitan ng mga pinakamayayaman at mahihirap na grupo ng tao. Kadalasang batayan ng pagiging *middle class* ay ang pagkakaroon ng kayamanan at kapangyarihan sa lipunan na kinabibilangan.

Migrasyon – ang pag-alis ng tao mula sa ibang bansa o lokalidad patungo sa iba

Mikroekonomiks – ay ang pag-aaral sa maliliit na yunit ng ekonomiya. Pinag-aaralan nito ang kilos, gawi at ang mga ginagawang pagpapasya ng sambahayan at kumpanya

Militarismo – pagpapalakas ng pwersang militar

Mine tailing – dumi o mga materyales na latak mula sa proseso ng pagmimina at pagsasala mula sa malalaking minahan

Mixed economy – isang sistema na kinapapalooban ng elemento ng market economy at command economy

Monarchy – uri ng pamahalaan ng pinamumunuan ng hari, reyna, at mga kauri nito

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Monopolistikong kumpetisyon – uri ng pamilihan na maraming mamimili at bahay-kalakal subalit may kaunting kapangyarihan dahil sa ibinebentang produkto na *similar but not exactly identical*

Monopoly – isang istraktura ng pamilihan na may malakas na puwersang itinakda ang presyo at dami ng ibebenta nag-iisa lamang ang prodyuser na nagbebenta ng produkto at serbisyo sa maraming mamimili

Monopsonyo – Isang istraktura ng pamilihan na maraming nais magkaloob ng produkto at serbisyo subalit iisa lamang ang. Ito ay may lubos na kapangyarihan na kontrolin ang presyo.

Monsoon – mga hanging nagtataglay ng ulan

Multiculturalism – lipunan na binubuo ng iba't ibang kultura

N

Nagbibili – ang nagbebenta ng mga produkto at serbisyo sa pamilihan

Napoleonic Wars – Digmaang pinangunahan ni Napoleon Bonaparte na naglalayong pag-isahin ang buong Europa

Nasyonalismo – kadalasan, tumutukoy ito sa masidhing pagmamahal sa bayan. Subalit maliban dito, ang nasyonalismo ay nangangahulugan din ng pagkakatanto ng isang nilalang o lahi na mahalagang ipagtanggol ang kaniyang bansa laban sa panlulupig ng mga banyaga.

Nation-state – terminong pampolitika na tumutukoy sa isang teritoryo na pinananahanan ng mga mamamayan na may magkakatulad na wika, kultura, relihiyon, at kasaysayan, at napasasailalim sa isang pamahalaan

Natural capital – likas na puhunan

Nazism – ideolohiyang ipinalaganap ni Adolf Hitler na nagsasaad ng pagiging superyor ng lahing Aryan, na siyang kinabibilangan ng mga German

Negosyo – tumutukoy sa anumang gawain na pang-ekonomiya na may layuing kumita o tumubo

Net Factor Income from Abroad – tinatawag ring *Net Primary Income*. Makukuha ito kapag ibinawas ang gastos ng mga mamamayang nasa ibang bansa sa gastos ng mga dayuhang nasa loob ng bansa

Nomarch – pinuno ng *nome*

Nome – malalayang pamayanan ng sinaunang Egypt

Normative economics – paraan ng pagpapahayag na sumasalamin sa pagpapahalaga o value judgment ng isang tao sa isang pangyayaring pangkabuhayan o economic phenomenon. Ito ay pansariling pananaw/opinyon na naglalahad ng sariling paninindigan.

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

O

Oasis – lugar sa disyerto na nagtataglay ng matabang lupa at tubig na maaaring makabuhay ng mga halaman at hayop

Obsidian – isang maitim at kristal na baton a nabuo mula sa tumigas na lava na ginamit sa Teotihuacan sa paggawa ng kagamitan, salamin, at talim ng kutsilyo

Oligopolyo – istruktura ng pamilihan kung saan may maliit na bilang ng bahay-kalakal na nagbebenta ng magkakatulad o magkakaugnay na produkto

Olmec – kauna-unahang kabihasnang sa Central America: nangangahulugan ang salitang Olmec na “*rubber people*” dahil sila ang kauna-unahang gumamit ng dagta ng mga punong rubber o goma

Oracle bone – tawag sa mga tortoise shell at cattle bone na ginagamit upang mabatid ang mensahe o saloobin ng mga diyos ng mga Tsino.

Opportunity cost – ang halaga ng bagay na handang isuko o bitawan upang makamit ang isang bagay

Overgrazing – sanhi ng pagkasira ng lupa at *vegetation* na nagaganap kung ang kapasidad ng damuhan ay hindi sapat sa laki ng kawan ng hayop

Ozone layer – isang suson sa *stratosphere* na naglalaman ng maraming konsentrasyon ng *ozone*

P

Pacific Ring of Fire – isang malawak na sona sa Pasipiko na nagtataglay ng maraming hanay ng mga bulkan

Paggawa – oras at lakas na ginagamit ng tao sa produksiyon

Pagkonsumo – paggamit o pagbili ng mga produkto at serbisyo

Pag-iimpok – bahagi ng kita na hindi ginagasta at sa halip ay inilalagak sa bangko para sa pangangailangan sa hinaharap

Paikot na daloy – dayagram na nagpapakita ng kitang tinatanggap at bayaring ginagawa ng bawat sektor sa ekonomiya

Pamilihan – ang lugar/mekanismo para ang mamimili at nagbebenta ay nagkakaroon ng transaksyon upang magkaroon ng bentahan

Pananaw – saloobin o opinyon ng isang tao batay sa kaniyang paniniwala

Pangangailangan – ang mga bagay na dapat ay mayroon ang tao tulad ng pagkain, damit, at tirahan upang mabuhay

Peninsula / Tangway – bahagi ng pulo o kontinenteng nakaungos sa tubig

Perestroika – tumutukoy sa pagsasaayos ng ekonomiya ng dating USSR upang manaig ang pwersang pampamilihan

Philosophes – grupo ng mga intelektwal sa panahon ng Enlightenment na naniniwala na ang reason o katwiran ay magagamit sa lahat ng aspeto ng buhay

Physiocrats – mga taong naniniwala at nagpalalaganap ng ideyang ang lupa ang tanging pinagmumulan ng yaman o nakatutulong sa pagpapayaman

Pictogram – sistema ng pagsulat na gumagamit ng larawan sa mga sinaunang kabihasnang

Pilosopiya – ang mapagkilatis na pag-aaral sa mga pinakamalalim na katanungan na maaaring itanong ng sangkatauhan. Nagmula ang salitang pilosopiya sa mga salitang griyego na *philo* at *sophia*. Ang *philo* ay nangangahulugang "pagmamahal" at ang *sophia* naman ay "karunungan". Kung pagsasamahin, ito ay "pagmamahal sa karunungan".

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Piyudalismo – isang sistemang pulitikal, sosyo-ekonomiko, at militar na nakabase sa pagmamay-ari ng lupa

Political dynasty – ang pananatili sa pamamahala ng isang pamilya sa isang estado sa paglipas ng mga taon

Populasyon – tumutukoy sa kabuuang bilang ng tao sa takdang lugar at panahon

Population boom – biglaang pagdami ng mga taong nakatira sa isang lugar

Population growth rate – antas/bahagdan ng pagdami ng tao

Prairie – lupaing may damuhang mataas na malalim ang ugat o *deeply rooted tall grasses*

Price index – sumusukat sa average na pagbabago sa presyo ng mga produkto at serbisyo

Presyo – ang halagang ipinambabayad sa isang tiyak na dami at uri ng isang kalakal o paglilingkod

Presyong elastisidad ng demand – sumusukat kung gaano ka sensitibo ang quantity demand sa pagbabago ng presyo

Prime Meridian – itinatalaga bilang *zero degree longitude* na nasa Greenwich sa England

Protectorate – isang rehiyon na may sariling pamahalaan subalit nasa ilalim ng kontrol ng isang panlabas na kapangyarihan

Pulo – masa ng lupang napapaligiran ng tubig

R

Rebolusyon – ang mabilis, agaran, at radikal na pagbabago sa isang lipunan

Red Tide – sanhi ng *dinoflagellates* na lumulutang sa ibabaw ng dagat

Reinkarnasyon – paniniwalang ang kaluluwa ay muling mabubuhay sa mas mataas o mababang kalagayan sa lipunan batay sa kabuuang pagkilos ng tao

Renaissance – tumutukoy sa muling pagsilang o rebirth the kulturang klasikal ng Greece na sumibol sa bansang Italya

Repormasyon – kilusang pangrelihiyon na naglalayong manghingi ng reporma sa Simbahang Katoliko. Ito ay katawagan din sa mga kaganapan na yumanig sa

Kakristyanuhan mula ika-14 hanggang ika-17 na dantaon na humantong sa pagkakahati ng simbahang Kristyano.

Responsible Parenthood and Reproductive Health Act of 2012 – batas na nagbibigay garantiya sa pagtamo ng mga pamamaraan tulad ng *contraception, fertility control, sex education, at maternal care*

Replenish – muling punuan o tustusan

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM S

Salinization – proseso ng paglitaw ng asin sa ibabaw ng lupa o kaya naman ay inaanod ng tubig papunta sa lupa

Sambahayan – sektor na binubuo ng lahat ng tao na nagnanais na matugunan ang kanilang walang hanggang pangangailangan at kagustuhan

Satrap – gobernador o pinuno ng *satrapy*

Satrapy – lalawigan ng Imperyong Persian

Savanna – lupain ng pinagsamang mga damuhan at kagubatan

Satyagraha – ang paglalabas ng katotohanan kasama ang pagdarasal, meditasyon, at pag-aayuno

Scribe – mga tagatala ng pangyayari at kasaysayan sa panahon ng sinaunang kabihasan

Shortage – isang sitwasyon na mas malaki ang dami na demanded kaysa sa dami ng produkto na isinusupply

Sibilisasyon – masalimuot na pamumuhay sa lungsod

Siltation – parami at padagdag na deposito ng banlik na dala ng umaagos na tubig sa isang lugar

Sinocentrism – ang pananaw ng mga Tsino na sila ang superiyor sa lahat

Soil degradation – pagkasira ng lupa o pagbaba nang kapakinabangan nito

Son of Heaven o “Anak ng Langit” – ang emperador ay pinili ng langit upang mamuno na may itinakdang kasaganaan at kapayapaan n noong sinaunang kabihasan

Sputnik – kauna-unahang *space satellite* sa kasaysayan na inilunsad ng dating USSR

Statistical discrepancy – ang anumang kakulangan o kalabisan sa pagkuwenta na hindi malaman kung saan ibibilang. Ito ay nagaganap sapagkat may mgatransaksiyong hindi sapat ang mapagkukunan ng datos o impormasyon.

Steppe – malawak na damuhang lupain na may kakaunting puno; matatagpuan sa silangang Europe at Asya

Stewardship – wastong pagkalinga at pangangalaga ng mga bagay tulad ng kalikasan

Strained – sobra o labis na nagamit

Sturgeon – malalaking isdang likas sa Hilagang Asya na pinagkukuhanan ng *caviar* (itlog) na isa sa mga produktong panluwas ng rehiyon

Surplus – isang sitwasyon na mas malaki ang dami ng produkto na isinusuplay kaysa sa dami na demand

Sustainability – kakayahang magpanatili ng isang estado o kalagayan

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

T

Taiga – mataas na kagubatang *coniferous* at mabato na matatagpuan sa Hilagang Asya, partikular na sa Siberia

Talampas – mataas na lupang patag na patag sa ibabaw

Teotihuacan – nangangahulugan ang katagang ito na “tirahan ng diyos” at isa ito sa mga unang kabihasnang nabuo sa *Valley of Mexico*

Terorismo – sistematiko paggamit ng malaking takot, madalas marahas, lalo na bilang isang paraan ng pagpipigil

Terra-Cotta – anumang bagay (tulad ng banga, pigurin, o estatwa) na yari sa pinainitang luwad

Territorial and border conflict – suliraning dulot ng hindi pagkakaunawaan o pagtatalo ng mga bansa sa teritoryo at hangganan

The White Man’s Burden – tulang isinulat ni Rudyard Kipling, isang British. Una itong nailathala noong 1889. Ipinahayag ni Kipling ang pagsuporta niya sa imperyalismong kanluranin sa pamamagitan ng tulang ito.

Third Reich – panahon sa Germany mula 1933–1945 na napasailalim ang bansa sa kontrol ng ideolohiyang totalitarian

Third World – mga bansang papaunlad pa lamang tulad ng Pilipinas

Triple Alliance – kilala sa tawag na *Central Powers* na kinabibilangan ng Germany, Austria, Hungary, at Italy mula 1882- 1915.

Triple Entente – tawag sa alyansang France, Great Britain at Russia, kilala bilang Allies mula 1882- 1915.

Think tank – pangkat ng mga dalubhasa na nagpupulong upang gumawa ng pagsusuri sa isang suliranin at magmungkahi ng pamamaraan sa paglutas nito

Tonle Sap – lawa sa Cambodia na nakararanas ng *siltation* at kinikilalang pinakamalaking *freshwater lake* sa Southe East Asia

Topograpiya – tumutukoy sa mga katangiang pisikal na nasa ibabaw ng daigdig na gaya ng anyong lupa at anyong tubig

Tropikal – uri ng klimang may katamtamang init

Tsar – tawag sa pinuno ng Russia hanggang sa rebolusyon noong 1917

Tundra – lupaing kadalasang walang puno na matatagpuan sa Russia, malapit sa baybayin ng Arctic Ocean

U

Unemployment rate – bahagdan ng walang hanapbuhay

Urbanisasyon – pagsasa-lungsod ng isang lugar o paglipat ng malaking bahagdan ng populasyon sa mga lungsod upang dito mamuhay at manirahan

V

Vassal – taong tumatanggap ng lupa mula sa *lord*

Vedas – sagradong aklat para sa mga Hindu; binubuo ng mga himnong pandigma, ritwal, at mga salaysay

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

Vegetation – uri o dami ng mga halaman sa isang lugar; uri ng kapaligiran batay sa tumutubong halamanan

Volatile – biglaang nagbabago

Vulnerable – madaling mapinsala

Y

Yamang likas – mga bagay na nagmumula sa kalikasan tulad ng lupa, kabundukan, kagubatan, karagatan, mga ilog, lawa, at mga depositong *mineral*

Z

Ziggurat – templo ng mga sinaunang Mesopotamia tulad ng Sumerian na pinaniniwalang pinaninirahan ng mga diyos

Zoroastrianismo – ang tawag sa relihiyon ng mga persyano, itinatag at ipinalaganap ni Zoroaster ang kaniyang mga turo, na naniniwalang may dalawang pwersang naglalaban upang makuha ang kaluluwa ng tao. Ayon sa kaniya, huhusgahan ang tao batay sa kaniyang ginawa at kung kaninong pangkat siya sumanib.

**K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM
CODE BOOK LEGEND**

Sample: AP5KPK-IIIif-5

LEGEND		SAMPLE	
First Entry	Learning Area and Strand/ Subject or Specialization	Araling Panlipunan	AP5
	Grade Level	Baitang 5	
Uppercase Letter/s	Domain/Content/ Component/ Topic	Pagbabagong Kultural sa Pamamahalang Kolonyal ng mga Espanyol	KPK
			-
Roman Numeral <i>*Zero if no specific quarter</i>	Quarter	Ikatlong Markahan	III
Lowercase Letter/s <i>*Put a hyphen (-) in between letters to indicate more than a specific week</i>	Week	Ika-anim na linggo	f
			-
Arabic Number	Competency	Nakapagbibigay ng sariling pananaw tungkol sa naging epekto ng kolonyalismo sa lipunan ng sinaunang Pilipino	5

K to 12 BASIC EDUCATION CURRICULUM

DOMAIN/ COMPONENT	CODE	DOMAIN/ COMPONENT	CODE	DOMAIN/ COMPONENT	CODE
Ako ay Natatangi	NAT	Ang Pinagmulan ng Lahing Pilipino	PLP	Heograpiya at Mga Sinaunang Kabihasan sa Daigdig	HSK
Ang Aking Pamilya	PAM	Pamunuang Kolonyal ng Espanya	PKE	Ang Daigdig sa Klasiko at Transisyonal na Panahon	DKT
Ang Aking Paaralan	PAA	Pagbabagong Kultural sa Pamamahalang Kolonyal ng mga Espanyol	KPK	Ang Pag-usbong ng Makabagong Daigdig	PMD
Ako at ang Aking Kapaligiran	KAP	Mga Pagbabago sa Kolonya at Pag-usbong ng Pakikibaka ng Bayan	PKB	Ang Kontemporaryong Daigdig	AKD
Ang Aking Komunidad	KOM	Kinalalagyan Ng Pilipinas At Ang Malayang Kaisipan Sa Mundo	PMK	Mga Pangunahing Konsepto ng Ekonomiks	MKE
Ang Aking Komunidad Ngayon at Noon	KNN	Pagpupunyagi sa Panahon ng Kolonyalismong Amerikano at Ikalawang Digmaang Pandaigdig	KDP	Maykroekonomiks	MYK
Pamumuhay sa Komunidad	PSK	Pagtugon sa mga Suliranin, Isyu at Hamon sa Kasarinlan ng Bansa	SHK	Makroekonomiks	MAK
Pagiging Kabahagi ng Komunidad	PKK	Tungo sa Pagkamit ng Tunay na Demokrasya at Kaunlaran	TDK	Mga Sektor Pang-Ekonomiya at Mga Patakarang Pang-Ekonomiya Nito	MSP
Ang Mga Lalawigan Sa Aking Rehiyon	LAR	Heograpiya ng Asya	HAS	Mga Isyung Pangkapaligiran at Pang-ekonomiya	IPE
Ang Mga Kwento Ng Mga Lalawigan Sa Sariling Rehiyon	KLR	Sinaunang Kabihasan sa AsyaHanggang	KSA	Mga Isyung Politikal at Pangkapayapaan	IPP
Ang Pagkakakilanlang Kultural Ng Kinabibilangang Rehiyon	PKR	Ang Timog at Kanlurang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon	TKA	Mga Isyu sa Karapang Pantao at Gender	IKP
Ekonomiya At Pamamahala	EAP	Ang Silangan at Timog-Silangang Asya sa Transisyonal at Makabagong Panahon	KIS	Mga Isyung Pang-Edukasyon at Pansibiko at Pagkamamamayan (<i>Civics and Citizenship</i>)	CC
Ang Aking Bansa	AAB				
Lipunan, Kultura at Ekonomiya ng Aking Bansa	LKE				
Ang Pamamahala Sa Aking Bansa	PAB				
Kabahagi Ako sa Pag-unlad ng Aking Bansa	KPB				